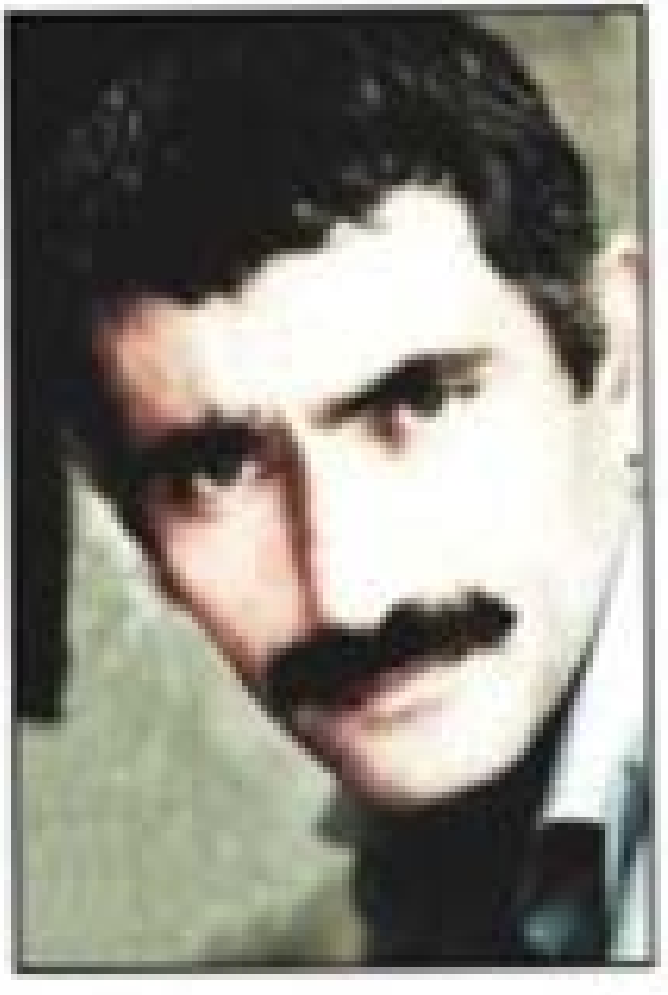
Hakkı GÜMÜŞTAŞ

Yılmaz GÜNEY'li Günler

"Beni Olduğum Gibi Anlatın"

Arya Yayıncılık

4. Baskı

Hakkı GÜMÜŞTAŞ

YILMAZ GÜNEY'li GÜNLER

"Beni Olduğum Gibi Anlatın"
YILMAZ GÜNEY

Arya Yayıncılık

Arya Yayıncılık
aryayayincilik@gmail.com
aryayesilelma@gmail.com

Seri No: 52
Anı/ Anlatı
YILMAZ GÜNEY'li GÜNLER
"Beni Olduğum Gibi Anlatın" Yılmaz Güney

Kapak: Keremcan Gümüştaş
Mizanpaj: Genim Renas
Editör: Turan Erdem
Redaktör: Derya Demirkol

Dördüncü baskı: 2010
ISBN - 978-975-8491-
Baskı: Barış Matbaa Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No. 291 Topkapı-İst.
0212 674 85 28

© Arya Yayıncılık 2010
© Bu kitabın telif hakları 'arya yayıncılık'a aittir.
Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da kısman hiç bir bölümü yayınevinin izni olmadan kullanılamaz.

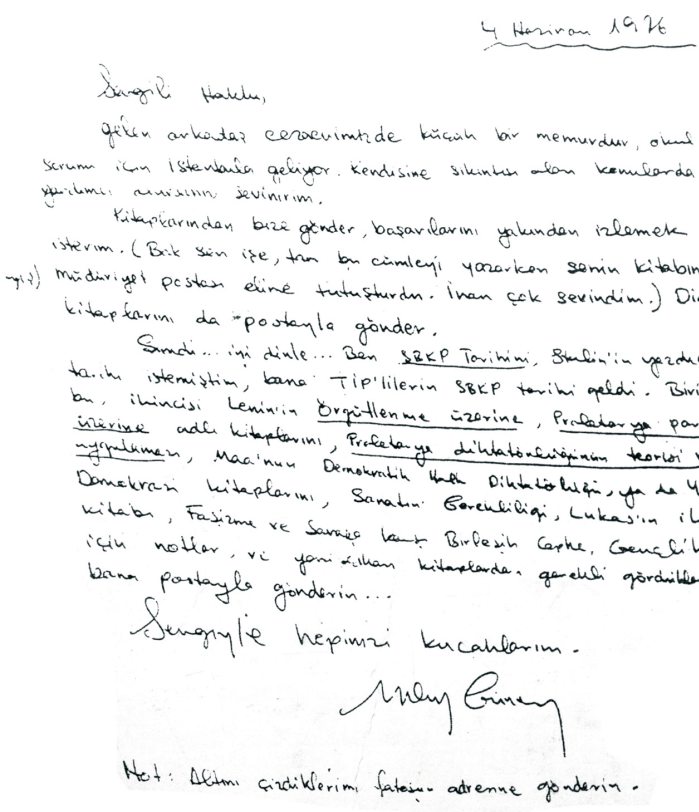
Asmalı Mescit Sk. No: 13/10 Beyoğlu / İstanbul
0212 222 38 01 / 0532 223 71 31

Hakkı GÜMÜŞTAŞ

YILMAZ GÜNEY'li GÜNLER

"Beni Olduğum Gibi Anlatın"
YILMAZ GÜNEY

Arya Yayıncılık

4 Haziran 1976

Sevgili Hakkı,

Gelen arkadaş cezaevimizde küçük bir memurdur, okul sorunu için İstanbula geliyor. Kendisine sıkıntısı olan konularda yardımcı olursanız sevinirim. kitaplarından bize gönder, başarılarını yakından izlemek isterim. (Bak sen işe, tam bu cümleyi yazarken senin kitabını müdüriyet postası elime tutuşturdu. İnan çok sevindim.) Diğer kitaplarını da postayla gönder.

Şimdi... iyi dinle... Ben SBKP Tarihini, Stalin'in yazdığı tarihi istemiştim, bana TİP'lilerin SBKP tarihi geldi. Birincisi bu, ikincisi Lenin'in Örgütlenme üzerine, Proletarya partisi üzerine adlı kitaplarını, Proletarya diktatörlüğünün teorisi ve uygulaması, Mao'nun Demokratik Halk Diktatörlüğü, ya da Yeni Demokrasi kitaplarını, Sanatın Gerekliliği, Lukas'ın iki kitabı, Faşizme ve Savaşa karşı Birleşik Cephe, Gençlik için notlar, ve yeni çıkan kitaplardan gerekli gördüklerinizi bana postayla gönderin...

Sevgiyle hepinizi kucaklarım.

Yılmaz Güney

Not: Altını çizdiklerimi fatoş'un adresine gönderin.

Sevgili Hakkı,

Gelen memur cezaevimizde küçük bir memurdur, okul sorunu için istanbula geliyor. Kendisine sıkıntısı olan konularda yardımcı olursanız sevinirim. kitaplarından bize gönder, başarılarını yakından izlemek isterim. (Bak sen işe, tam bu cümleyi yazarken senin kitabını müdüriyet postası elime tutuşturdu. İnan çok sevindim.) Diğer kitaplarını da postayla gönder.

Şimdi iyi dinle... Ben SBKP Tarihini, Stalin'in yazdığı tarihi istemiştim, bana TİP'lilerin SBKP tarihi geldi. Birincisi bu, ikincisi Lenin'in Örgütlenme Üzerine, Proleterya Partisi Üzerine adlı kitaplarını, Proleterya Diktatörlüğünün Teorisi ve Uygulaması, Mao'nun Demokmratik Halk Diktatörlüğü, ya da yeni Demokrasi kitaplarını, Sanatın Gerekliliği, Lukas'ın iki kitabı, Faşizme ve Savaşa Karşı Birleşik Cephe, Gençlik İçin Notlar ve yeni çıkan kitaplardan gerekli gördüklerinizi bana postayla gönderin...

Sevgiyle hepinizi kucaklarım.

Yılmaz Güney *4 Haziran 1976*

Not: Altını çizdiklerimi fatoş'un adresine gönderin.

Bin dokuz yetmiş iki yılının son günleri. Tutukluluğumuzun birinci yılı...

Belirsizliğin, yaşamımızda egemen olduğu anlar...

Mahkemelere, ne zaman çıkacağımız belli değil.

İddianamelerin, tekrar tekrar yazıldığı söyleniyor.

ASKER KÖKENLİLER İÇİN YÜZ ÜÇ İDAM VAR DENİYOR!

Yaşanan günler sanki düşsel bir mekan içinde geçiyor.

Bilinmeyen, görünmeyen insanlar arasındayız. Hayaletler arasında! Birdenbire karşınıza çıkıyor, sonra yok oluyorlar! Her yerde onlar var gibi bir duyarlılığımız oluştu. Uyurken başınızda bitiyorlar... kalk gidiyorsun! İtiraz edemiyorsun... gitmek istemiyorum, diyemiyorsun!

Bu görünmeyen, bilinmeyen insanlar, ağızlarını açıp kapatıyorlar. Onların her konuşmasında görevliler harekete geçiyor, gözleri pamukla kapalı, gözaltı insanlarını, bir yerlerden alıp bir başka yerlere taşıyorlar. Selimiye, Ziverbey köşkü, Harbiye, Maltepe, Sağmalcılar hattında geliş gidişler artıyor.

Gece gündüz, birbirine geçmiş durumda.

Bu düşsel mekan içinde Selimiye'nin rolü oldukça fazla. Seli-

miye, ızdırap yolculuğunun son durağını oluşturuyor.

Selimiye'ye gönderilmek, işkencenin bir bakıma sona ermesi demektir!

Yetmiş gençliği; koridorları, hücreleri, koğuşları ve işkencehaneleri doldurmuş durumda. Elleri, arkadan kelepçelenmiş gençler bir aşağı bir yukarı getirilip götürülüyor. Bir kısmının üzerinde sadece şort ve atlet var.

Aynı yolları daha önceden geçmiş bizler, pencerelerin içine oturmuş, hem bu koşuşmayı izliyor, hem de günlük olağan konuşmaları sürdürüyoruz.

Bu dünyanın dışarı ile olan tek bağlantısı pencereler ve radyolardır.

Pencerelerden, gökyüzü görünüyor.

Radyo, kapı üstünden yayın yapıyor.

Güvercinleri unutmamak gerek! Güvercinlere ekmek ufalayıp atıyoruz. Buralarda uzun süre kalacağımızı düşündüğümüzden olacak, güvercinlerle dostluk kurma uğraşımız sürüyor.

Olağan bir gün, diye düşündüğümüz, bir andır... Birdenbire, kulaklarımıza, inanamadığımız bir ses, ulaşıyor. Bu ses, radyodan geliyor. Spikerin alışık olmadığımız sesi! Herkes, aynı anda duruyor, birbirine bakmaya başlıyor.

Sanki, büyülenmiş gibiyiz. Bakışlar; aynı yere, sesin geldiği, yöne bakıyor. Künye okumalar, yerini bir başka söylemlere bırakmış. Falanca anadan doğma, babadan olma, mukim, ikamette oturur, gibi sözler yok. Şu kadar ölü bu kadar yaralı yok... neler söylüyor bu spiker? Aklını mı yitirmiş, dünyasını mı şaşırmış? Hiç, böyle şey görülmüş mü? Aklını peynir ekmekle mi yemiş! Çıldırmış olabilir mi? başka ne?

O, bilinmeyen görünmeyenler nerede? Nasıl olur da atlarlar böyle bir haberi, yapanları, okuyanları, hazırlayanları... Karar alanları, karar verenleri...

Nasıl olup da, kollarından tutup içeri almamışlar?

İlk şaşkınlık geçiyor, herkes gülmeye başlıyor...

Kucaklaşmalar, sarılıp öpüşmeler tebrik etmeler. Büyük bir sevinç kaplıyor ortalığı.

Herkes, O'nun olduğu yere, doğru ilerliyor.

Aramızda sevincini göstermeyen tek kişi, Yılmaz Güney'dir.

Herkesle kucaklaşıyor, tebrikleri kabul ediyor. Son derece, ölçülü ve sakin;

Sonra başlıyor...

Tane tane konuşmaya;

- Arkadaşlar şuna inanın... Eğer, bu olay dışarıda olduğumuz bir sırada olsaydı, hiç önemli değildi. Ancak şimdi bunun bir önemi var. Bunun anlamı çok büyük... Anlatılamayacak kadar büyük...

Adamın öyle sıcak bir anlatışı var ki... İnsanın içini ısıtıyor...

Onunla burada, beraber olmaktan... Beraber hapis yatmaktan sevinçliyiz! Mutluyuz!

Onunla beraber, hapiste oluşumuza, memnunuz!

Hiç sıkılmadan, daha yıllarca, yatabilirmişiz gibi...

Hepimizin gözü, Onun üzerinde!

Yalnız bizlerin mi?

Askerlerin, subayların, gardiyanların, polislerin, Onu görenlerin, tanıyanların herkesin gözü, Onun üstünde... Hele doğulu askerlerin bakışı inanılmaz... Büyülenmiş gibiler... Ona bakarken, gözlerini kırpmıyorlar.

Kıpırtısız dümdüz bakıyorlar. Memleketlerine döndüklerinde anlatacakları öyküleri şimdiden kuruyorlar sanki...

Haber, kulaktan kulağa yayılıyor.

Duyanlar koğuşlarını boşaltmış geliyor.

Sevinç, pencerelerden taşıyor. Telparmaklıkları aşıyor.

Gökyüzüne yükseliyor.

O, anlatıyor.

Akşamın alaca karanlığıdır.

Herkes, Onun çevresini sarmış, her şeyi duymağa gayret ediyor.

"Bu, bizim, yıllardır halkımızla kurmaya çalıştığımız diyalogun bir parçası. Uğraşılarımızın, emeklerimizin boşa gitmediğinin kanıtıdır. Bu açıdan bakılınca sevinçliyiz. Halkımız, kendisi için yapılanları ve yapılacak olanları hiç bir zaman unutmaz. Bu açıdan önemli. Her şeyi görüyor olması önemli. Ve zamanı gelince de işte böyle şamar gibi indirir yüzlere. Bu köprü atılmıştır bir kez. İşte, hiç beklemediğimiz bir anda, ortaya çıkmıştır. Kendini koymuştur ortaya. Bu halktır... Halkın, gücüdür. Bu köprüyü, kurduğumuz için, bizler, buradayız. Bu köprüyü, oluşturduğumuz için hapis yatıyoruz, işkencelerden geçiyoruz, ama hiç bir şey boşa değil. Bunu görüyoruz. Sevincimiz bu yüzden. Az şey değil!"

O gece, ilk kez, rahat uyuyoruz!

YILMAZ GÜNEY YILIN SANATÇISI SEÇİLMİŞTİR...

YOKLAMA... YOKLAMA... HERKES KOĞUŞLARA

BİZİM KOĞUŞ

Bizim koğuş, koridorun sonunda, (F) koğuşudur.

Bizler için, henüz koridora çıkış izninin olmadığı anlar...

İttihattan menimiz var!

Türkçesi, kimse ile görüştürülmemekteyiz.

Yalnızca, gözcü deliğinden koridora bakabiliriz. O da uzun süreli olmamak kaydıyla. Nöbetçi asker çok fazla baktığınızı görürse, uyarısını yapar;

Hop hemşehrim, bakın dedikse o kadar da uzun değil, iyilikten de anlamıyorsunuz!

Burası, Selimiye kalesinin üçüncü katındaki, en son koğuştur. Pencereler, boyalı olduğundan dışarıyı görmek olası değil!

Günler, bir oda ve tuvaletten oluşan küçük bir alanda geçmektedir. Kırk kişi kadarız. Aylardır, birbirinin aynı olan günleri yaşamaktayız!

Birbirini tanıyan ya da ilk kez bir araya gelmiş, insanlar...

Koridora... diğer koğuşlar içeriye alındıktan sonra, ancak, bir saat için çıkarılırız. Ve o anda görebildiğimiz kadar, tellerin ardından, izin verildiği ölçüde, gökyüzüne bakarız...

Bahçedeki yeşile, bakma şansımız da var!

Koridorun uzunluğu yüz metre kadardır. Eni sekiz metre... Koridoru paylaşan insan sayısı, dört yüz, beş yüz kişi gibidir. Gruplar halinde dolaşmaktalar. Koğuşlara girip çıkıyorlar. Sohbet ediyorlar.

İlginç olan, bu kadar insanı, tanıyor gibi oluşunuzdur.

Çünkü herbiri hakkında duyduklarınız, okuduklarınız vardır. Dışarıdan tanıdıklarınız, selamlaştığınız vardır ya da gazetelerden, dergilerden gördükleriniz, okuduklarınız...

Çoğu genç insanlardır.

Arada yaşlılar da var.

Adını sık duyduklarınızı görmek için, gözcü deliğine biraz daha yaklaşırsınız.

Orada durmakta olan; Yusuftur, Necmidir, İrfandır.

Gençliğin liderleri.

Onlar ne derse odur. Söyledikleri dinlenir...

Aksini düşünmek olmaz!

Gene uzun uzun baktınız hemşehrim... laftan da iyilikten de anlamıyorsunuz!

Askeri kökenli olanların da önderleri var. Onlar içinde aynı şeyler geçerli sayılır. Çünkü savaş şartlarını yaşıyorsunuzdur.

Beyinler, o günlerde, öyle ÇALIŞMAKTADIR!

Bütün, bu insanların, arasında biri daha vardır. en çok ilginizi, O çekmektedir. Onu görebilmek için Sivaslı askerden fırça yemeyi göze alırsınız.

Çünkü, Onu görebilmeyi istemektesiniz, hoşunuza gitmekte-

dir. Onunla aynı yerde oluşunuza inanmamaktasınız...

Bütün çocukluğumuz, gençliğimiz, Onun filmlerini seyretmekle geçmiş. Onun yürüyüşünü, gülüşünü kavga edişini, aşklarını hep kendi benliğimizde yaşamışız. Yalnızlıklarını, ölümlerini sevmişiz. Kendimiz olarak görmüşüz... Söyleyemediklerimizi, O söylemiş.

Yapamadıklarımızı filmlerde de olsa...

O, yapmış.

Ve O, burada bizimle!

Yani hepimiz burada halkımıza hizmet için bulunuyoruz, diye düşünüyoruz!

Bu, bizi ferahlatıyor. BÖYLE DÜŞÜNMEK iyi geliyor...

Gelenimize, gidenimize diyebileceğiz ki!

O da bizimle... Burada, O da var...

Gerçek yaşamda, filmlerde değil!

Bizimle birlikte yemek yiyor.

Bizimle konuşuyor. Geziyor. Bulaşıkları yıkıyor, diyeceğiz...

Henüz (F) koğuşunda kalanlar tanışma fırsatı bulamadı ama yasağımız kalktığında, nasıl koridordakilerle konuşuyorsa, bizimle de öyle olacak diye düşünüyoruz.

Uzun bir süre gerekiyor düşündüklerimizin oluşması için.

Aylar geçiyor... Günler birbirini izliyor.

Bizlerin yasağı bir türlü kalkmıyor!

Koridora... O küçük gözetleme deliğinden bakmaya devam ediyoruz. Durumumuz pek iç açıcı gözükmüyor. Havasızlıktan boğuluyoruz. Küçücük bir odada bir sürü insan yaşamak zorundayız. Ama çoğumuz işkenceden çıkıp geldiğimiz için buna da şükür ettiğimizi söyleyebiliriz.

Çünkü henüz ortalık durulmuş değil!

Sanıyoruz ki, durulacak...

Düşündüklerimizin, hiç birinin doğru olmadığını..
Zaman, bize öğretecek!

BASİT GERÇEKLER

Doğru olmayan, bir başka durum da!

O anda dünyanın merkezi olarak kendimizi görmemizdir!

Sanki dünyanın bütün sorunlarıyla sadece biz ilgiliyiz.

Kendi dışımızda birilerinin de ülkenin sorunları ile ilgili olacağını düşünemiyoruz...

Yılmaz Güney'in, solcu olarak burada bulunması bizleri şaşırtıyor!

Diğer yandan kıvançlandırıyor.

Bütün bunların bilgi eksikliği yüzünden oluşumu ise şaşırtıcı değil.

Yılmaz Güney'i sinemanın çirkin kralı olarak tanıyorduk.

O, Çirkin Kral olduğu için!

Sadece sinema ile ilgilenir.

Toplumsal olaylarla da; bizler ilgileniriz sanıyoruz.

Her insanın bir dünyası olabileceği aklımızın köşesinden bile geçmiyor!

Ama; O, her bir insan, işte burada buluştu.

Ayrı ayrı yollar, Selimiye'ye çıktı. Yalnız Selimiye değil, Kartal'a, Maltepe'ye, Sağmalcılara, Mamak'a ve ülkenin pek çok yerine...

Tecridimizin bittiğine karar verenler, temmuz sonlarında bizi de koridora salıverdiler. Artık bizlerin de yüz metre uzunluğunda bir yürüyüş alanımız olmuştu.

Seviniyorduk.

Ben, özel olarak, O'nunla karşılaşmayı, konuşmayı düşünüyordum.

Ama nasıl olacak onu bilmiyordum?.

Oluruna bırakmalıydım. Nasıl olsa bu dar alanda bir fırsat çıkacaktı.

Zaman açısından sorunumuz yoktu.. Daha uzun yıllar güneş ışığını göremeyeceğimizden emindik. Bunu da altmış sekiz devresinden, Bekir dile getiriyordu.

O on yıl onbeş yıl durun bakalım daha yeni geldik.. Burası, fena bir yer değil, ne işkence var? Ne başka bir şey, karavana da bedava, daha ne istiyonuz? Yiyin yemeği yatın aşağı. İdamdan dönmüşünüz bir de şükredin üstüne. İlk iddanamede yüz üç idamın içindeydiniz maşallah..

Bekir altmış devresinin Mazhar ile birlikte en kısa boylu adamı, ama en inatçılarından olduğunu söylemeye gerek yok. Tutuklu olanların, büyük bir bölümü, asker kökenli. Onların da çoğu 68/69/70 devresinden. Önceki devrelerden olanlar da var, ama çoğunluk değiller.

FIRSAT KENDİLİĞİNDEN GELİYOR

Beklediğim fırsat umduğumdan da erken geldi. Bir gün her zamanki gibi pencere içinde yer kapmış hem güneşlenmeye çalışıyor hem de elimdeki kitabı okuyordum.

Birden Onu, başucumda dikilmiş gördüm...

Elim ayağıma dolaştı.

Doğrusu ya kelimeler ağzımdan zor çıktığı gibi, ne söyleyeceğimi, nasıl hareket edeceğimi de bilmiyordum.

Hiç beklemediğim bir anda karşı karşıya gelmiştik. Halbuki onunla bir araya gelmek için çaktırmadan yolunu kolluyordum.

Şimdi ise ne konuşacağımı bilmiyordum. Neyse ki Onun böyle bir sorunu yoktu.

- Ne okuyorsun?
- Kuyucaklı Yusuf
- Ne kadar okudun?
- Yarısını geçtim.
- Nasıl gidiyor?

Yanıt beklemeden devam etti.

- Sabahattin Ali, edebiyatımızın en büyük adıdır. Çok iyi oku-

mak, ne diyor anlamak gerekir! Acele etmeden oku, bir de romanın geçtiği yerleri ve zamanı gözden kaçırma. Tutuculuğun, kol gezdiği bölgelerdir, her türlü baskı var, öyle bak bir de...

ÇABUK GİDİYOR

Geldiği gibi uzaklaşıyor. Bu Onunla ilk karşılaşmamız oldu. Kısaydı ama, gelip konuşmuştu ya yeterdi!

Nasıl olsa arkası gelir, diye düşündüm.

O akşamı, içinde bulunduğumuz şartları hiç düşünmeden, rahat bir uyku ile geçirdim. İki kişinin bir yatakta olabildiğince rahat!

Birdenbire çıkıp gelmesi, konuşma başlangıcı benim için hoş bir sürpriz olmasına karşın sonradan anlayacaktım ki;

O hiç bir şeyi durup dururken yapmıyordu.

Onun için her şey düşünülmüş ve uygulamaya konulmuştu.

Yani, bir akşam üstü, gelip benimle konuşması bir tesadüf değil, bilinçli bir işlemdi.

Buna çok sonraları karar verecektim.

O akşamüstü gelip beni bulması, 'şiirle uğraşmam' yüzündendi.

Şiir ile uğraşıyorum demem o günün şartları içinde bir şeyler karalamak olarak düşünülmeli.

Bu yüzden de koğuştakilerin hışmına uğruyordum. Özellikle, Bekir bu konuda benimle uğraşmayı seviyordu.

O sıralar, içeriye salt filtresiz sigaralar alınıyordu.

Bunu komün adını verdiğimiz arkadaşlar yürütüyordu. Harcamalar tek elden yapılmaktaydı. Özel bir isteğimiz olamazdı, aklımıza gelmezdi. Çünkü buraya camiden gelmemiştik! Hepimizin halkımıza karşı sorumluluğu vardı... Bunun aksini düşünmek nasıl bir şeydi! O günler öyleydi. Filtreli sigara içelim diye düşünemezdik!

Şiirle, edebiyatla ilgilenmek de aynı anlamları taşımaktaydı... Bu yüzden önceleri aklıma hiç bir şey gelmeden yazdıklarımı, okurken, sonradan vazgeçtim. Ama şiirler için espriler yapılmaya devam edildi...

Bafra paketlerinin üzerinde olan yazıları şiirsel bir şekilde okuyarak!

.. şimdi size şairimizin yazmış olduğu son şiiri okuyoruz... Ve başlıyordu şiir, ege ve Marmara tütünlerinden itinayla hazırlanmış olup...

Bütün bunlar kötü niyetle yapılan şeyler değildi elbet. Belki böylece kötü yazan şairlere bir yenisi de eklenmediği var sayımıyla yararlı olduğu da düşünülebilir.

Ama bütün bunlar beni durdurmaya yetmeyecekti! Edebiyat ile olan bağlarımı kimse koparamazdı..

Belki arkadaşların gayreti beni kötü bir şair olmaktan alıkoyacaktı ama kötü bir öykücü olmamı engelleyemeyecekti!

O günler, sıcak savaş şartları olarak düşünüldüğünde doğrusu, kimsenin edebiyatı görecek durumu yoktu. Dışarıda olduğumuz süreler içinde dahi aynı olayları yaşamamış mıydık? Yeri geldikçe işlemekte yarar var. Şimdi yeniden o günlere dönerek devam edelim.

İşte bu kötü alışkanlık (şiir yazma) anlıyorum ki, Yılmaz Güney'i o akşam bulunduğum pencereye yaklaştıran etkendi.

Ve o yüzden, o günlerde yazdığım şiirleri hala saklarım!

Artık akşam üstlerini dört gözle bekler olmuştum. O saatlere kadar günlük işlerimizi yapıyorduk.

Sabah sporu, temizlik, çamaşır yıkama gibi şeyler. Bir kısmımız lisan çalışıyordu. Akşam üstleri ise, sohbet saatleriydi. Günün en güzel saatleri desek yalan olmaz. Hele Yılmaz Güney de katıldı mıydı... Kaçırmaya gelmezdi.

Gün içinde, Onu, görmek zordu. Görebiliyordunuz.

Ama, yanına yaklaşmak sorundu.

Çünkü bir dakika boş kalmıyordu.

Yanında sürekli birileri olurdu, gençlik liderlerinden, Necmi, İrfan ya da bir yazar, Hasan Kıyafet, öğrenciler, işçiler, öğretmenler, Yaşar Yılmaz, Süha, Güven, Mustafa, Bekir, Tamer, Esat, Yavuz Çizmeci, Tefo... ve saymakla bitmeyen diğerleri...

BOŞA GEÇEN ZAMANLAR

Akşamüstü sohbetleri güzel geçse de zorlukları yok değildi. Bir kere canının istediği gibi konuşmak yok. Öyle sudan muhabbetler oldu mu bakıyorsunuz... O, gitmiş! Ucuz konuşmalara takılmıyor. İlgisiz bir konuşma olduğunda, ince bir espri yapıyor. Dalgaya alıyor. Yılışık konuşmalardan ise hiç hoşlanmıyor. Ama güzel bir muhabbet oldu muydu? Yanına sokulma... Yeşilçam sorularından bıkmış anlaşılan!

Bu topluluktan, insan ile ya da ülkenin şartları ile ilgili konuşmalar bekliyor. Keskin sözler oldu mu yine suratını ekşitip, voltaya geçiyor.

Aynalara neden ateş ediyordu?

Kadınları dövüyor muydu?

Çifte tabancayla mı geziyordu?

Böyle sorular olduğunda onu yanınızda bulamazdınız.

Bazı şeyleri, sormasanız da, yeri geldiğinde, kendiliğinden anlatırdı. Sinema belli ki onun bütün yaşamını doldurmuştu.

Sinemayı, anlatırken kendinden geçiyordu...

"Ben, derdi, kamera çalışırken nerede durmam gerektiğini, nasıl bakmam gerektiğini milim milim hesaplardım...

Herkes, kameranın önüne yığılırdı, ben, en arkada yer alırdım.

Yürüyüp geçip giderlerdi.

Tek kalırdım.

Kamera beni çekerdi.

Bilirdim ki önde olanlar salt bir kaç saniye orada duracaklar... sonra bitecek.

Böylece kameranın neresinde durmam gerektiğini, nerede konuşmam gerektiğini en ince detaylarına kadar hesaplardım. Ve en çok görüntüyü verirdim."

Yeşilçam ile ilgili konuları konuşmak hoşumuza giderdi. Merak ettiğimiz şeyleri sorardık. O dünyadan hiç haberimiz olmadığı ortaya çıkardı, böylece.

ATIF YILMAZ

Atıf Yılmazı çok sevdiği her halinden belliydi. Onu ustası olarak aldığı, ayrıca da insan olarak da sevdiği belliydi... Bizler, doğal olarak aralarında neler olup bittiğini, ancak yıllar sonra öğrenecektik. O anda sadece, Onu dinliyorduk. Hoşumuza gidiyordu, anlattıkları...

"... Atıf Yılmaz ile bir keresinde film çeviriyoruz... Bana dediki sen kameraya koyun gibi bakıyorsun... Önce çok kızdım tabii... sonradan düşündüm... Bu adam bana niye böyle diyor? sonunda buldum. Adam doğru söylüyor. Neden doğru? Çünkü koyun dediğin saf hayvandır, Benim bakışlarım da saf, temiz... Yani kötülük yok onu söylüyor. Biz de adama kızıyoruz..."

YİRMİ ALTI KİŞİYİ DÖVÜYORUM

Yine bir başka setteyiz... diyorlar ki dövüş sahnesi çekilecek, hazırlan. Senaryo yok, hiç bir şey yok. Rejisör ne dese onu yapıyoruz. İyi dedim, başladı kamera çalışmaya... Ben de başladım, önüme gelene vuruyorum... Sonra çekim bitti. Film hazırlandı. Başladık seyretmeye... bir saydım ki yirmi altı kişiyi dövmüşüm. Oradan kimseye bir şey demeden kaçtım!

Voltalar katar usulü oldu bu arada. Artık birli ikili dolaşmanın yerine, elli kişi yüz kişi koridoru dönüp duruyor.

FİKRET İYİ OYUNCUDUR

- Peki Yılmaz abi o vurguncular filmindeki kıyafetler neydi? Diye soruyor aradan birisi..

- İnanmayacaksınız aynen o kıyafeti taşıyanlar var. O ŞEKİLDE YAŞAYAN İNSANLAR VAR! Bunları ben uydurmuyorum ki! Adamın merakı öyle... öyle giyinecek öyle yaşayacak, yaşıyor yani... Ben durup durup böyle olsun diye çıkmıyorum ortaya..

- Fikret Hakan nasıl?

- Fikret iyi oyuncu..dünya çapında oyuncu bana göre..Fırsat verseler öyle..Ama o filmde istiyor ki elinde tabanca hep dönsün.. atsın vursun..kırsın..Öyle olmasın diye konuşuyorsun tamam diyor..bakıyorsun yine aynı. O yumuşaklığı yakalayamadı bir türlü. Sonra da aynı tür çekimlere devam etti. Kendini tekrarladı, durdu. Sakinliği yakalasa, çok büyük oyuncuydu.

Gün içi sıkıntılarımızı unuttuk Onun anlattıklarına kaptırdık kendimizi. Bu anlattıkları tabii ki burada yazıldığı gibi peş peşe gelmiyor. Her birinin arasında günler var belki haftalar var.

BURSA'DA FİLM ÇEKİYOR

"... bi tarihte Bursa'da bulunuyorum. O zamanlar deli dolu zamanlarımız. Bir kulüpte kumar oynuyoruz. Bulunduğumuz yer, Bursa'nın en namlı kabadayısının kumarhanesi. Sağımda İstanbul'un solumda bilmem nerenin kabadayısı var. İçlerinde gariban bir ben varım yani. Oyunda bir süre sonra bir terslik oldu.

Ben, tersliği yapana bir tane geçirdim. Yere yıktım. Ortalık karıştı. Beni oradan uçurur gibi kaçırdılar. Meğer vurduğum adam, Bursa'nın kabadayısı imiş. Adam bizi yakalasa yok edecek. Adamı sahibi olduğu yerde tokatlamışsın! Bırak tokatlamayı yan baksan işini bitirirler. Aradan epey bir zaman geçti. Mustafa Kemalpaşa'ya film çekmeye gideceğim. Gittim arkadaşları otele bıraktım. İki tabancam var o sıralar ikisini de belime soktum, ver elini Bursa. Kulübü buldum, girdim içeri. Sırtımı verdim duvara. Hiç konuşmadan öylece bekliyorum. Haber anında uçuyor. Adam, biraz sonra karşımda. Herkes şaşkın, bu adam kafayı yemiş diye bakıyor, bana... belli ki biraz da acıyorlar. Buraya film çekmeye geldim, dedim. Bana görünmeden geldi gitti diye düşünmeyesin... onun için geldim, bir hesabımız varsa, keselim...

Adam durdu, düşündü. Elini uzattı.

- Erkek adammışsın, dedi. Bizim, misafirimizsin... bundan böyle de kardeşimizsin.

Sonra çok iyi dost olduk."

Geçmişte Onunla ilgili, bilgileri düşündüğümde, gerçekten de basına yansımış pek çok olayı olduğunu buluyordum. Dışarıda, O, bizler için sadece bir sinema oyuncusuydu. Sevdiğimiz bir oyuncuydu. Beğeni ile izliyorduk. Kabadayılıklarını da okuyorduk. Ama bunlar nedir ne değildir? Bilmemiz olası değildi. Fazla zamanımızı verecek kadar da yakın ilişkiler değildi. Dündar Kılıç ile olan dostluğu zaten herkesin dilindeydi. Sinemada da bunları görüyorduk.

Filmlerin adları bile, herhalde, bunları anımsatır gibi seçiliyordu. Kasımpaşalı, Tophaneli, Eşrefpaşalı, İnce Cumali, Fırat..

Tabii ki artık bu sayfalar geride kalmıştı. O, böyle bir şey söylememişti ama buralara gelmesi onu gösteriyordu!

BEN, NE ŞANSLI BİR İNSANIM?

Zaman geçtikçe yeni şeyler çıkıyor. Beni sevindiren gelişmeler oluyor. (Şimdi anlatacağım katiyyen Salih'in söylediği gibi değil) Salih, yerinde ve hoş esprileri olan aynı zamanda hayal gücü ile zekice buluşlar yaratan, asker kökenli... Ankara'da görevli iken olaylara karışmış, firar etmiş, ağzında sigarası olan tek fotoğrafı ile aranan sonra yakalanıp malum yollardan geçerek Selimiye'ye gelmiş arkadaşımız.

Sözde, ben şiirlerimi götürüp gösteriyor muşum da
O da, bana demiş ki... bunların, hepsi hikaye!
Ben de bunun üzerine şiiri bırakıp, hikayeye başlamışım!

ÖYKÜLER DÜNYASI

- Bana bir öykü yazıp getirir misin?

Yılmaz Güney, benden öykü yazmamı istiyor!

Ben bir öykü yazabilir miyim? Bir öykü nasıl yazılır?

Acaba ne yazsam? Ne yazsam ki? Beğense...

Onun beğenmesi için!

şöyle mi yazayım böyle mi yazayım?

Hiç bir şey yazamıyorum...

Ya yazdıkları mı beğenmezse!

Her şeyi unutup iki sayfalık bir şeyler karalıyorum...

Çekine çekine veriyorum... Sormaya da cesaretim yok.

Onun, benimle ilgilenmesi, bana, güven veriyor.

Ve ben kırk yıllık öykücü gibi 'Uçuş cesareti'diye bir şey yazıyorum.

Uçuş eğitimi aldığımız zamanlarda, geçen basit bir olay konuyu uçuş ile ilgili seçiyorum ki şaşırtıcı olsun.

Öykü denir mi denmez mi?

Ben onu bilmem.

Yazıları verdiğimin akşamı geliyor ve diyor ki.

- Bu tür şeyler yaz, yazmaya devam et!

Bu benim ilk denemem.

Nasıl ve ne yazdığım ile kimse ilgilenmez ama ben burada

kendimi anlatmaktan ziyade, Yılmaz Güney'in hangi noktalardan hareket ettiği üzerinde durulsun, amacını taşıyarak, kısaca geçmekte yarar görüyorum.

"Uçuş eğitimi almakta olan genç bir asker uçuş sırası kendine geldiğinde, eğitim alanının yakınında bulunan ağaçlıklı, suların aktığı bir sessiz bir bölüme geçer. Burada tek başınadır. Doğa ile iç içe. Orada kendini dinler. Her şeyi sükunet içinde değerlendirir. Suların akışını izler, Ağaçlardaki yaprakların hışırtısını duyar. Karıncaların oradan oraya koşuşturmalarını, bir düzen içinde gidip gelmelerini belki ilk kez fark eder. Kendi yaşamını gözünün önünden geçirir. Doğadaki denge, sakinleşmesini sağlar ve uçuş korkusunu üzerinden atmış olarak oradan çıkar ve uçağının başına gider... uçağını okşar."

Bu, benim ilk öyküm, böyle bir şey işte!

Ama anlıyorum ki! Onu heyecanlandırmıştım.

- Sen burada ne yapmışsın biliyor musun?

- Bilmiyorum Yılmaz abi? İsteyerek, yapmamışımdır.

- Sen bu yazma işini ciddiye alırsan inanıyorum ki çok güzel yazacaksın. Burada bilmeden, istemeden, bilinçli olarak değil ama diyalektik var... Diyalektiği doğal olarak kullanıyorsun, çünkü o yaşamda var... ve sen bunu görüyorsun, yakalıyorsun, bu çok önemli, İnsanlar diyalektiği kullanacağım diye yırtınıyorlar. Sen de, bu doğal olarak var.

Ben ne şanslı bir insanım?

Yılmaz Güney gibi bir insanla hapishanede de olsa bir arada bulunma şansını elde etmiştim. Onunla aynı yerde olmak aynı havayı koklamak bulunmaz bir şanstı benim için... Bunu yalnız o anlar için değil ama daha sonraki yıllarımda daha iyi anlayacaktım. Onun gibi dev bir sanatçının yazdıklarını okuyan tek insan

olmak az şans mıydı? Yazdıklarını, düşündüklerini benimle paylaşması anlatılacak gibi değil. Rüyamda görsem, inanamazdım. Doğru yer olmasa bile, oda tartışılır doğru zaman sayılabilir mi? Onunla ol da nerede olursan ol demek pek yanlış değil, diyeceğim, sonuçta. Çünkü sonraki yıllarımda ondan çok şey öğrendiğim açık. ONUN DOSTLUĞUNU KAZANMIŞ OLMAK AZ ŞEY Mİ? Şimdi bu kadar yıl sonra bir yere gidecek olsam... Takdim arasında insanlar 'Yılmaz abi'nin arkadaşı'diyor. Bu şekilde takdim edilmeyi hak etmiş olmak çok hoş doğrusu... Ben yine de böyle takdimden olası kadar kaçınıyorum. Bunu hak etmiş olduğumu söyleyebilir miyim?

Bana defterini getiriyor...

- Oku bunları sonra konuşuruz.

Şimdi elimde kimselerin görmediği, okumadığı yazılar var.

Ranzama çekiliyorum. Yutar gibi okuyorum. Sayfalara inci gibi işlemiş kelimeleri. Okunaklı, güzel bir yazısı var. İmreniyorum. Ben de keşke böyle yazsam diye düşünüyorum. Okuduklarım sona erdiğinde ise şaşırıyorum, ne diyeceğimi bilemiyorum? Şimdi bana sorarsa... nasıl yanıt vereceğim?

Bu bir kabadayılık öyküsü ya da senaryosu.

Hani onlar geride kalmıştı, desem!

O da bana:

- Daha dün bir, bugün iki... ne çabuk söz söyleyecek noktaya geldin, derse.!

Ne derim?

SÜRGÜN

Kabadayı hapisten yeni çıkıyor. Köyün birine sürgün ediliyor. Orada, artık kendine, yeni bir dünya kurmaya karar veriyor. Eski ile olan ilişkisini tamamen kesecektir. Köyde bir kızla tanışıyor. Yeni dünyanın kapıları açılmak üzeredir. Güzel günler geçiyor. Köy yaşamına kaynaşmıştır. Köy işleri yapar. Odun keser, taşır. İnekleri otlağa getirir götürür. Sükuna kavuşmuştur. Ancak; geçmişi, onu yalnız bırakmayacaktır. Geçmişi... O unutmak istese de geçmişi, onu unutmaz. Ve güzel günler geçicidir. Bunu hissetmektedir. Üzerinde hep bir tedirginlik vardır. Umduğu gibi olur. Bir gün köye gelenler olur. Onu, sormaktadırlar!

Bunlardan kaçamayacağını bilir... yine, eski günlere dönülür. Vurdular kırdılar, yeniden başlar. Yeni bir dünya kurma isteğini ortaya koyamadan öldürülür. Her filmin sonunda olduğu gibi, ölür.

- Yılmaz abi bu türler artık senin için geride kalmadı mı? Diye soruyorum.

"Hiç bir şeyi birden kesip atamazsın" diyerek yanıtlıyor. Bunlar benim seyircilerimle aramdaki diyaloglardır. Bunlar da olacak... diğerleri de... Her şeyi birden yapmak mümkün değil! Aşama aşama anlatmazsan, kimse hiç bir şeyi anlamaz.

Ben bunları yapacağım, bir başkası yaşamın bir diğer yönünü anlatacak... adım adım yürüyecek işler... Sonra hepsi bütünleşe-

cek. Güzel işler o zaman ortaya konacak.

Doğru söze ne denir?

SELİMİYE AKŞAMLARI

Selimiye de akşamları bir hüzün çöker. Karanlıkta tek başına kalır insan. Kimi dışarıyı özler. Kimi karısını, kimi çocuğunu... köyünü özler, kentini aklına getirir. Özgürlük çeker insanı. İstanbul, çeker. İzmir, çeker. Adıyaman, Afyon, Ankara, İzmit, Kütahya çeker... Herkesin anımsadığı, özlemini çektikleri gelir, aklına. Başlarsın yoldan geçmekte olan otobüsleri saymaya. Saymakla bitmez. Karavanalar, uyandırır hayallerinden. Nohut, bulgur. Bir gece daha geçmektedir, Selimiye kalesinden. Akşam temizliğine gelir sıra. Süpürgeler, paspaslar, çıkar ortaya. Yerlere sular dökülür. Başlar, temizliği gecenin. Askerler nöbet değişimindedir...

Temizlik sırayladır. Yılmaz Güney'e sıra verilmek istenmez. O ise kafasını sallar. Alır paspası eline. Başlar koridoru arşınlamaya... Askerler ardından bakar kalır... Yılmaz Güney'i belli ki temizlik yaparken düşünmek istemezler... O, yalnız temizliğe katılmakla kalmaz... Bulaşığa girer, salata yapar... yeteneklerini sergiler... Bisküvitten pastalar yapar... Limonata yapar... tadına doyum olmaz!

İnsan, hapiste her şeyi yeniden öğrenir... Yaşamı en çok paylaştığın yerdir, koğuşlar...

Peyniri, koğuşta kaç kişi varsa.. Kırk kişi varsa kırk eşit parçaya böleceksin ve hepsi birbirine eşit olacak.. Bu arada böldüğün pey-

nirlerden en büyük parçayı almak için uğraş vermeyeceksin.!

Burada dostluğu, arkadaşlığı öğrenirsin...

Ve paylaşmayı, en başta..

Bugünlerde, ortada görünmüyor. Koğuşun kapısından bakıyorum. İki büklüm durmadan, yazıyor. Kimseyle ilgilenmiyor. Koğuştan dışarı çıkmıyor. Çıktığı zamanlar da tek başına dolaşıyor. Kimseye takılmıyor. Voltasını hızlı hızlı atıyor, yine içeri giriyor. Yazının başına oturuyor. Belli ki rahatsız edilmek istemiyor. Ama geleni gideni de eksik olmuyor. Dikkat ediyorum bir çok kişi, kapının önünde dışarı çıksın da konuşayım diye bekliyor.

Salih ile Bekir'in esprilerinde bir azalma var. Sonradan öğreniyorum, benim yazılarımla kim dalga geçiyorsa, onlarla teker teker konuşmuş... takılmalar durduğu gibi teşvikler de başladı.

Bak, Yılmaz abi böyle söylüyor, sen de ciddi ciddi çalış diyerekten, teşvikler çıkıyor ortaya.

Durmadan yazıyorum. Aklıma ne gelirse.. Sonra da bekliyorum gelip, alsın.

Yazılarla ilgili neler söyleyeceğini beklemeye, başlıyorum. Bekleyişten heyecan duyuyorum.

Bir yeni çalışmanın ardından geliyor.

- Hiç durmadan yaz... çalışmanı aksatmazsan henüz değil, ama, gelecekte çok iyi olacağını söyleyebilirim.

- Benimle dalga geçiyorsun, dediğimde, kızıp gidiyor!

İki hafta, benimle konuşmuyor...

Onun ilgi göstermediği bu dönemlerde, hırslanıyorum, daha çok çalışıyorum. Sonra bakıyorum, elinde defteri koğuşun kapısında, işaret ediyor.

Yeni çalışmaları... nefessiz okuyorum, hepsini.

İki yönden sevinçliyim... birincisi, bana önem veriyor... yeni

şeyler yazdıkça getiriyor, okuyayım diye... ikincisi, yeni yazdıklarını okumak hoşuma gidiyor.

Bir konuyu nasıl ele alıyor, nasıl işliyor? Neleri izliyor? Ele aldığı konuları, olayları nasıl değerlendiriyor?

Yazıları hep düzenli, çiçek gibi, özenli.. Ben de, Onun gibi olmaya çalışıyorum. Yazdıklarını bana verdiği süre içinde, tekrar tekrar okuyorum. Hem çabuk hem ağır ağır... tadını çıkara çıkara..

İşte yine, böyle bir çalışma, elimde. Yaşasın!

KAÇAK

Yazan: YILMAZ GÜNEY
SELİMİYE

Siyasi olaylara karışmış genç bir adam. Bir apartmandan içeri girer. Sığınabileceği bir yer aramaktadır. Merdiven altına bakar. Orasını emniyeti bulur. Yerleşir. Yaralı olduğunu görürüz. Eliyle kanayan yarasını bastırır. Kendinden geçer. Aradan zaman geçer. Kapının açılmasıyla gözlerini gelenden yana kaydırır. Acı çektiğini görürüz.

Apartman kapısında genç bir kız görünür. Yaralı genci görünce önce bir çığlık atar. Sonra hareketsiz görünce yaklaşır yanına. Yaralı olduğunu anlar. Çaresizlik içinde sağa sola bakınır. Yaralı genci odasına taşır. Yaralı genç kendine gelir. Çatışmadan çıktığını söyler. Bu arada kızın manken olduğunu anlarız. Genç kız yaralı gencin kendini toparlayıp evi terk etmesi düşüncesi içindedir. Ancak olaylar öyle gelişir ki, yaralının ayakta duramadığını görünce, dinlenmesini söyler. Ertesi gün işe giderken iyileşinceye kadar kalmasını sonra gitmesini ister. Giderken, eve gelen olursa, kapıyı açma diye tembih eder. Bundan sonrasında kızı izleriz... Podyum dünyasından manzaralar görürüz. Kızın aklı evdedir. O arada radyolar bir çatışmayı anlatmaktadır. Eve koşarak gider...

bundan sonrası kızın kendi dünyası ile yaralı gencin dünyası arasında karşılaştırmalarla uzar...

- Bu kızı kim oynar?
- Filiz Akın, uygun olur.
- Ben de öyle düşünüyorum...

KIRMIZI YEL

Bir süredir elinde incecik bir kitap var. Elinden düşürmüyor. Bakıyorum.

Kırmızı Yel!

Osman Şahin'in öykü kitabı. Kitabın içindeki öykülerden birini, Kırmızı Yel'i, satır satır çizmiş. Nasıl heyecanlı! Kitabı, bana veriyor. Okuyorum. Güneydoğu öykülerinden. O sıralarda, bu tür öyküleri, Bekir Yıldız yazıyor. Bekir Yıldız'ın kitapları baskı üstüne baskı yapıyor. Osman Şahin'in öyküleri de o türe yakın Ancak bu Kırmızı Yel, başlı başına bir olay... Yılmaz Güney, öyküyü yakalamış bırakmıyor. Bekir Yıldızın çarpıcı sonları öyküde yok, ama anlattıkları müthiş!

Ben, ilk kez bir öykü karşısında, bu derece heyecanlanan, çarpılan ve öyküyü yaşayan, birini görüyorum. O, işaret etmemiş olsa normal okuyup geçeceğim...

Şimdi, ben de, aynı heyecanı duyuyorum. Onun yazdıklarını inceliyorum.

Diğer yazarlar, nasıl yazıyor? Cümleleri nasıl kuruyorlar? Öyküyü, nasıl buluyorlar?

Yılmaz Güney nasıl yazıyor?

Başlangıcı, ortası, sonu, her şeye bakıyorum.

Yılmaz Güney'i ilgilendiren konular neler? Bulmaya çalışıyorum.

Ben de, Onu heyecanlandıran öyküler yazarım, ben yazarım... O, filme çeker! Diyorum kendi kendime!

Osman Şahin'e haber yollamış, öyküyü kimseye verme diye... Para da, yollamış gibi. Sonra bir başka gün, öyküyü filme çekecekler diye duymuş. Kızgın ki yanına sokulmaya gelmez. Öyküyü mahf edecekler, diyor. Başka bir şey demiyor. Yüzünden düşen bin pişman. Keyfi kaçtı bir kere, koğuşa kapanır şimdi, günlerce dışarı çıkmaz...

Öyküyü nasıl filme alacağını anlatıyor...

Müthiş bir durgunluk... Sessizlik... Yaprak kıpırdamıyor... Yüzler asık... Kızgın... Çaresiz, umutsuz.

Ölüyü musalla taşına yatıracağım. O taşın çevresine sıralanan insanları teker teker vereceğim. Onların kızgınlıklarını, ezikliklerini, sefaletlerini, yalnızlıklarını. Yok oluşlarını, çaresizliklerini... Sonra, birden, fırtınalar estireceğim... Rüzgar, yağmur, fırtına, yağmurlar... Fırtınalar! Her şey yok olacak! Bu dünya ile hiç ilgisi olmayan görüntüler gelecek ekrana..

O GÖRÜNTÜLER İNSANLARIN YÜZÜNE KIRBAÇ GİBİ İNECEK...

Yerinde duramıyor... Aşağı yukarı volta atıyor.

Günlerce Kırmızı Yel'i yaşıyor. Elinden kaçırmış gibi, uçmuş gibi. ÖYLECE DOLAŞIYOR...

Öyküde... Anlatılan insanları yaşıyor...

Öyküyü yaşıyor.

- Kim bakabilir benim baktığım gibi, bu öyküye? diyor.

Gözlerinden kıvılcımlar çıkıyor... Dinlemiyor... Anlıyorum ki!

O, bunları yaşadığı için vardır. O, bunlarla bütündür...

O ve öykü karşı karşıyadır... Öykü Onun için canlıdır... Öykü ile Onun arasına kimse giremez... Böylesine, mesleğine bağlıdır... İnsanlarına bağlıdır. Yaşama bağlıdır.

"Ben, yazarken aynı zamanda yaşarım. Senaryoları oynarım. Onun için beni böyle hareketler yaparken görürseniz delirdi diye düşünmeyin..!"

SELİMİYE'Yİ BİLİR MİSİNİZ?

Selimiye'nin büyüklüğü anlatılırken şöyle bir öykü işlenir. Selimiye'de iki kardeş askerlik yapmış birbirini görmemiş! Bu, Selimiye kalesinin ne kadar büyük olduğunu anlatmak için kullanılır. En alt bölüm eskiden atların bağlandığı yerlermiş.

Çok havasızdı, içeriye aspiratörlerle hava basılıyordu. Kışın, havayı nemlendirsin diye kalorifer dilimlerinin üzerine su koyarlardı. Burada aylarca kaldık. Diri diri mezara gömülmüş gibi hissediyorduk. Halbuki göremediğimiz bölümlerde daha kötü şartlara sahip hücreler varmış. Oralarda insanları zincirlerle duvarlara bağlı tuttuklarını sonradan duyduk. Bu 12 Mart döneminin kaderiydi. Suçlu olsun olmasın önüne geleni ezmek, acı çektirmek, sola azıcık bile olsa bulaşmış olanları, yıldırma dönemiydi.

İnsanlar günlerce bir şüphe üzerine tutuluyor sonra da hiç bir şey yokmuş diyerek salınıyordu. Kapısı çalınan evlerden tedirgin sesler yükseliyordu. Korku ile bağırıyorlardı.

Kim o? Neden kapımızın önündesiniz? Ne istiyorsunuz?

Basılan evler... Gözaltında tutulan yerler... İnsanların gece yarıları alınıp götürülmesi olağan işler arasında sayılıyordu. Herkes birbirini ihbar ediyor... Birbirinden şüpheleniyordu!

Alt bölümlerden kurtulmak için açlık grevi başladı. İki gündür gelen karavanalar olduğu gibi geri gidiyor. İdarede telaş baş gösterdi. Önceleri kendiniz bilirsiniz havaları, yerini tedirginliğe bıraktı. Konuşmalar tartışmalar... İşin ciddi olduğu anlaşılınca belki de işi fazla boyutlandırmamak için ikinci günün sonunda herkesi yukarılara taşımağa başladılar. Yine de altta kalmış olmamak için olsa gerek, yedi sekiz kişiyi kışkırtan olarak gördükleri için onları aşağıda bıraktılar. Yukarı çıkanlar aşağıda bazı arkadaşlarının kaldığını anlayınca tekrar tartışma çıktı. İdarenin bir kaç güne kadar onların da yukarı alınacağına söz vermesi üzerine olay kapanır gibi oldu. Gerçekten de bir kaç gün sonra yukarı alındılar.

Yerleştirme henüz yapılmamıştı. Önce A koğuşuna verilen bizler, nedense birden fikir değiştirilerek. (F) koğuşuna alınmıştık. Sonraki günler de ise koridora bırakıldık. Böylece aylar sonra serbestiye kavuştuk...

Şimdi ise iddianamelerin hazırlanma aşamasıydı. Bunun da en az bir yıl süreceği konuşuluyordu... Sonra mahkemeler... Ceza almalar, bırakılmalar... Nereye gidileceği belirsiz günler...

Yaşamımızın güvencede olmadığı günler. Beklemek ve görmekten başka elden bir şey gelmiyor. Çoğunluğu asker olanlardan yüz üç idam isteneceği, iddianame makamının bu doğrultuda hazırlık yaptığı söylentiler arasında...

Günler böyle belirsiz geçerken. Edebiyat ile uğraşmak gerçekten bazıları için anlamsızdır. Ama yaşam her şeye karşın sürüyor!

KAHRAMANLAR

- Yılmaz abi, neden filmin kahramanları, hep sonunda ölüyor?

"TEK OLAN YENİLMEYE MAHKUMDUR!"

Ben bu filmlerle, insanlara, şunu göstermek istiyorum.. Ne kadar güçlü olursanız olun, tek olduğunuz sürece, sizi yenerler.. Tek olan ölmeye mahkumdur.. Yenilmeyen, örgütlü olandır. Tek olanı öldürerek, şunu demeye getirirler. Bak, görüyor musun, ona ne yaptık? Ayağını denk al.

Seni, daha kötü yaparız, bize, kimse karşı koyamaz. Biz güçlüyüz. Biz, ezeriz. Biz örgütlüyüz!

İşte bu yüzden, birlik içinde olunmazsa, örgütlü olunmazsa, yenilmek, ölmek sonuçtur.

Bunu göstermeye, anlatmaya çalışıyorum...

Bunu da iyi anlatamadım herhalde ki soruyorsun.

- Yok yok iyi anlatıyorsun da, hani ben diyorum ki hepsinde esas oğlan ölmese. Örgütlü olanı da göstersen. Onun ölmeyeceğini... Daha moralli olmaz mı?

Öyle bir şey olduğunda onu da göstereceğiz elbet. Bunun benimle bir ilgisi yok.Yaşama bakacaksın.. varsa öyle bir şey onu

göstereceksin.. ama yok ta sen gösteriyorsan en büyük yanlışı yaparsın... kitleleri aldatırsın. Sana güvenip yola çıkanları yanıltırsın. Harekete zarar verirsin.. Çünkü bir film yalnız düşüncelerle oluşmaz. İyi bir filmin ortaya çıkması o ülkenin sosyo politik durumu, edebiyatı, kültürü ile ilgilidir. Bir "Potemkin Zırhlısı" nasıl çıkmıştır? Arkasında dev gibi edebiyatçıları vardır. Onun için biz sanatçılara düşen bu oluşumları hissetmek, onları yakalamak, onları bir uyum ve estetik içinde vermektir...

Bunun için de hiç durmadan çalışmak... okumak, kendimizi sürekli yenilemek... değiştirmek... var olanla yetinmemek... daha çok daha çok çalışmak zorundayız. Çünkü şu anda herşeyi biliyoruz sanıyoruz, her şeyi çözdük sanıyoruz... hiç bir şeyi bilmediğimizi bile bilmiyoruz! Şuraya daha ne için geldiğini bilmeyen bir sürü insan var... ölüyorlar ne için öldüklerinin farkında değiller. Ama biz öyle olmayacağız! Ne yaptığımızı ne istediğimizi bileceğiz... Söyleyeceğiz... Karşımızda ki insanlar da diyecekler ki ha bu insanların şakaya gelir tarafı yok! Adımlarını ona göre atacaklar! Bizleri ciddiye alacaklar... Bir şey söylediğimiz zaman bizi dinleyecekler ve belki de bir gün bizlere katılacaklar... Tarihte hep böyle olmuştur!

Şimdi al cemal ustayı. Sendikacı olarak gelmiş buraya... Adam yerine koymuşlar... İşkence yapmışlar belki idam ile yargılanacak... Yahu... hiç bir şey yapmayıp bıraksanız daha iyi... Onun size bir zararı yok! yararı var... Buraya gelse ne olur gelmese ne olur?

Yılmaz Güney görüldüğü gibi dertlidir. O istiyor ki herkes, kendini yirmi dört saat devrime vermeli.

Başka bir şey düşünmemeli!

BİR BAŞKA GÜN

Doğal olarak bizler kendi içinde bugüne kadar sade bir yaşam sürmüş insanlarız. Zor bela okumuş, bir yerlere gelmişiz. O zorluklarla geldiğimiz yerleri kaybetmemek için uğraşlar vermişiz. Sonra bir an gelmiş yeni şeylere inanmışız. Yollara çıkmışız. Şimdi buradayız. Yaşamın içinden gelmişiz, dünyayı anladığımızı sanmışız. Şimdi ise, daha yeni bilgiler, yeni haberler aldıkça... haa diyoruz!

Yılmaz Güney'i dinlemek başlı başına bir olay... Ondan her gün yeni bir şey öğreniyoruz. İçinde bulunduğumuz şartlar umurumuzda değil.

Yaşantımızdan hoşnuduz. Şikayetçi değiliz.

Yaşantı içinde hemen herkesin ayrı sorunları olması doğal!

Ama biz hiç bir zaman konu olarak bir gün gelip de Fransızların ünlü aktörleri olan Jean Paul Belmendo ile Alain Delonu konuşacak bir durumumuz olmamıştır. Şimdi ise muhabbetlerimizde onların adı geçiyor.

Diyor ki...

"Onları Türkiye'ye davet edeceğim. Onlarla birlikte film yapacağız. İşte o zaman dünya görecek. Kim oyuncu kim değil? İnsanları bize ulaşılmaz gösteriyorlar. Sanki onlar bizden üstün

kişilermiş gibi.. Onlar, filmlerde hep galip geliyorlar, bizler ise devamlı yeniğiz.

Bu neden böyle oluyor? Bunların hepsinin nedenlerini araştırıp bulmamız gerekiyor."

Melamin bardaklar, içinde çaylar geliyor.

Selimiye akşamlarının en güzel anları bunlar...

Yılmaz Güney'in defteri elimde, yeni yazılar beni bekliyor.

Keyfime diyecek yok...

YENİCE'NİN ATLARI

Yenice, Yılmaz Güney'in doğduğu, çocukluğunun geçtiği, Adana köylerinden biridir. Bu köyde, yaşamakta olan iki küçük çocukturlar. Kargıdan atlarıyla oyun oynamaktalar. Oyunda atlar ve onların sahipleri vardır. Oyun içinde at sürekli kendileri olmakta, köyün varlıklı ailelerinin çocukları onların sahibi olmaktadır. Atlar sürekli dayak yiyen durumundadır. Bir türlü atları süren tarafa geçememekteler. At Olmadıkları zaman oyuna alınmazlar. At olmayı istemezler ama başka şansları olmadığının farkına varırlar. Orada kaldıkları sürede.. Oyun istiyorlarsa, at olacaklardır.

Büyürler, şehre iş aramaya giderler. İş yoktur. Büyük şehirde kaybolmuşlardır. Açlık çekerler. Yatacakları, barınacakları bir yer yoktur. Ne yapacaklarının tedirginliği içinde çırpınma başlar. Öyle bir duruma gelirler ki ne iş olsa yapacaklardır. Bir hemşehrileri kanalı ile umutlanırlar... Evet, bir iş vardır ama risklidir. Böylece batağın içine saplanırlar!

Esrar satma, işi vardır. Can havliyle, ona sarılırlar.

Gel zaman git zaman, ellerine para geçmeye başlar.

İki arkadaştan biri patron olur.

Diğeri halen Yenice'nin atıdır.

At olan durmadan malı alıp satmaktadır. Akşam dönüşü, he-

saplar yapıldığında, hep borçludur.

Çark, köyde nasılsa yaşamda da aynen devam eder.

Yenice'nin atlarını okuyup bitirdim.

Kendi yaşamımızdaki atları ve sahiplerini ister istemez düşünmeye başladım!

SALPA'YA HAZIRLIK

Yenice'nin atlarında işlenen öz, daha sonraları okuyacağım, Salpa'da karşıma çıkacaktı.

Yılmaz Güney'de her şey bir bütündü. Her şey birbiri ile ilişkiliydi.

Yazılarını bulunduğu o defterler ne oldu? Bilmek olası değil!

O defterleri, başka okuyan var mıydı? Sanmıyorum.

Aradan geçen bunca zaman sonra anımsayabildiğim kadarı ile onları anımsadığım kadarı ile aktarıyorum.

O yazıları, 'BENİ OLDUĞUM GİBİ ANLATIN'adı altında, İzmir'de yayımlanmakta olan günlük bir gazetede, dizi halinde işledim.

O günlere ait unutulmaz anılara sahip oldum.

Akşamları bir kaç kadeh atmak için toplandığımız Babı Ali restorantta keyifli bir sohbet sürerken bir gazete satıcısı geçiyor, bağıraraktan:

- Yılmaz Güney'i yazıyor. Yılmaz Güney'i okuyun..

Onları yazan olarak... benim sevincimi sormayın!

Değerli tiyatro sanatçısı Rutkay Aziz'i bir söyleşi için Alsancak'taki Şiirevi'ne aldığımızın akşamı konu nereden açıldıysa... Salpa'nın oyun olarak hazırlandığını, yardımcı olursam iyi olacağını, iletti... Sevinçle diye yanıtladım.

Ancak İzmir'den ayrılamadığım için bir yararım dokunma-

dan, Salpa oyunlaştı.

Oyunu izleyemedim.

Söylemek istediklerime, gelince.. Oyunun sahnelenmesinden sonra... Fısıltı gazetesinde çıkan haberlere göre... O tarihlerde, Selimiye de yatmış bir kişi... Salpa'nın yaratılmasında kendisinden yararlanıldığını söylüyormuş, her yerde.

Yılmaz Güney kendisinden esinlenerek böyle bir tip yaratmış. Yani, gerçek Salpa, olduğunu söylüyor. Bir şirkette, muhasebeci olarak çalışıyormuş.

O tarihlerde, Salpa'nın yazılış aşamasında dakika dakika yakınında bulunduğum halde, bu anlamda birinin varlığından haberimiz olmadı..!

Çünkü Salpa'nın yazılış amacı bir hesaplaşmaydı. Evrensel bir kişilik yaratılmasıydı. Öncelikle; kendisinin farkında olmayan insanın, kendisinin ne olup olmadığının, farkına varışıydı.

Kim olduğunu? Nereden gelip nereye gittiğini, kendine sormasıydı.

İnsanın, kendisiyle hesaplaşmasıydı!

Öykü, öz olarak daha ileride yazacağı, Yunan Bıçağı adlı öyküde yine karşımıza çıkacaktı.

ZAMAN YETERSİZ

Yazılarını yazdığı defter, aramalarda alınıyor, okunduktan sonra, geri getiriliyordu.

Böylece dakika dakika nelerle uğraştığı kontrol altında tutuluyordu.

Benim yazdıklarımı ise götürüyorlar, getirmiyorlardı..!

Bu yüzden yine konu oluyordum.

Senin şiirlere önem veriyorlar... haa.!

Bu gibi konuşmalar ancak akşam saatlerine denk geliyordu. Aslında sabahtan başlayan bir koşuşturma... pek de bir zaman bırakmıyordu. Sabah gazeteleri kapanın elinde kalıyordu. Sonra spor saati... Hilmi'nin gösterdiklerini yaparak formda kalmaya çalışıyorduk. Duş alıncaya kadar karavanalar geliyordu. Öğleden sonraları, İngilizce çalışanlar, eğitim yapanlar... kendilerini eğitenler, günü sorgulayan tartışmalar... müzik çalışanlar... Akşam yemeği. Resim çalışanlar...

Turlamalar... Kenan Yada'dan şarkılar, türküler...

Onbaşılar, onbaşılar tabur tabur karşılar...

İçeride zaman yetmiyordu. Herkes, bir şeyler ile oyalanıyordu.

Zamanın hiç yetmediği kişi ise, Yılmaz Güneydi.

Onun işleri herkeslerden, fazlaydı.

Yazıyor, çiziyor, konuşuyor, anlattırıyor. Tekrar ettiriyor.

Bir gün kabadayı Muharrem, öteki gün lümpen Yaşar...

Birisiyle konuşurken, yanına, kimse sokulamıyor.

Bir başka zaman Murat Belge ile Arapça çalışıyor. Bir süre Necmi Demir ile satranç oynuyor.

Sonra kabuğuna çekiliyor, zırhına bürünüyor..!

Yalnız kendisi ve defteri vardır artık.

Tespih elinde dolaşanlara kızıyor. Tespihi lümpenlik olarak vurguluyor. Topuklu ayakkabılara bakıp başını sallıyor.

- Hiç birimizin kaybedecek dakikası yok. Durmadan çalışmak, öğrenmek ve öğretmek durumundayız. Karşımızdakiler öyle yapıyor. Her gün her dakika hazırlanıyorlar... bunları nasıl pişirip yiyeceğiz diyerekten... söylediği kendisini de güldürüyor...

- Şiş kebap yapacaklar bizi!

"Arkadaşlar, diyor. Herkesin gözü üzerimizde! Kitleler kulaklarını açmış ağzımızdan çıkacak sözü bekliyor, Biz ne yapıyoruz? Oturmuş pişti oynuyoruz."

TERCÜMAN'DA ÇİZGİ ROMAN

Tercümanda bir çizgi roman başladı. Yılmaz Güney'i çiziyorlar. Çizerin adı, Erol Denli.. Sinemanın diğer insanlarını, işliyor. Yılmaz Güney, izliyor, neler yapacaklar, neler anlatacaklar diye bekliyor, anlaşılan. Sonra bir gün patlıyor. Tane tane konuşuyor. Artık sanırsınız, kızmamaya hazırlamış kendini.

"İşte egemen sınıf böyle", diyor. Yaşamımızı didik didik ediyor. Yatak odalarımıza kadar giriyorlar. Şimdiye kadar ne yapmışız. Bundan sonra ne yapacağız? Şu anda, ne yapıyoruz? Ne düşünüyoruz?

Karılarımızı.. çoluğumuzu.. çocuğumuzu... yedi sülalemizi araştırıyorlar... Bizi, arşivleyecekler... zamanı gelince de önümüze koyacaklar... buyur buradan yiyin diyecekler. Bizleri gözden düşürmek için en küçük fırsatı bile kaçırmayacaklar. Egemen sınıf kartını böyle oynuyor. Hiç bir şeyi tesadüfe bırakmıyor. Ama bütün bunların hesabını, biz de gün gelecek soracağız!

Bir gün mutlaka..

SALPA... MEMET SALPA...

A koğuşunun kapısında görüyorum. Koltuğunun altında, defteri.. Gülerek geliyor...

Oku bakalım sonra konuşuruz..çıkıp gidiyor..

Birinci sayfayı açıyorum. Merhaba Salpa diyorum... merhaba adamım... Memet Salpa... hoşgeldin Sevincimden kendi kendime konuşuyorum... bir de çevreye dikkat ediyorum... kafayı yedi demesinler diyerekten..

Kafamı kaldırmadan bitiriyorum.

Bittiğinde bir hüzün basıyor beni.. Ne söyleyeceğimi... Ne düşüneceğimi bilmiyorum.?

Benim gibi bu işleri bilmeyen birine getirip de okutursan sonu böyle olur... İşte!

- Yılmaz abi böyle bir kitabın zamanlaması doğru mu? Bunu söylerken, düşündüğüm, tek bir şey vardı.

Yılmaz Güney gibi bir insanın bu yazdıklarıyla, yanlış bir noktada bulunuyormuş gibi bir izlenim vermesiydi. Yazıları okuyanların yaptıklarından pişmanmış gibi bir durumla karşılaşacaklarını düşünmüştüm nedense, aslında o yazıların çok daha geniş ufuklara sahip olduğunu sonradan görecektim.

Ama sorun şu andı. Bana şöyle geliyordu! Şimdi bu kadar in-

san bir savaşın içindeyken. Herkes savaşın tüm yönleri ile karşı karşıya iken. BİR İÇ HESAPLAŞMANIN ZAMANI MI?

Sen daha dostunu düşmanını ayırt etmesini öğrenemedin!

Ve öylece çekip gitti. Başka da hiç bir şey söylemedi.

Günlerce benim olduğum yöne bakmadı. İçim içime sığmıyordu. Bunu beklemiyordum. Artık benimle konuşmuyor! Salpa'yı ilk okuyandım. Salpa'da öyle şeyler vardı ki! Kala kalmıştım. Ne düşüneceğimi, nasıl hareket edeceğimi bilemiyordum. Salpa, karşımıza dikilip kalmıştı. Salpa'da anlatılanlarla kendi yaşantımız iki farklı durumdu. O ana kadar kendimiz ile ilgili, hiç bir şey düşünmüyorduk. Kendimizi adamıştık adeta! Her şeyimizi topluma göre uyarlıyorduk! O güne kadar olan yaşantımızı bir kalem de terk etmiştik. Mesleklerimizi, geleceğimizi... Elimizde var olanları, arkadaşlarımızı, aşklarımızı, ailelerimizi, her şeyi bir kenarda bırakmıştık. Üstelik bizleri bunlara kimse zorlamıyordu. Bu o kadar tabii bir şeydi ki, bir dış etkene gerek yoktu. Her şeyi kendimiz göze almıştık. Önümüzde var olan kötü günleri de görüyor... Onlara şimdiden hazırlanıyorduk... Bir an durup da biz ne yapıyoruz..doğru mu yapıyoruz? Doğru mu düşünüyoruz? Sanki her şey bizi içine çekiyor. Öylesine karşı konulmaz bir güç bizi yutuyor. Bizler de yolumuzu değiştirecek bir engel çıksa üzerinden atlayıp geçiyoruz. Topluma adamıştık, kendimizi. Başka bir değer yargımız oluşmamıştı. Gayet doğaldı, böyle olması. Yetmişli yıllar böyle geçti!

İşte tam bu noktada Salpa, belki ilk kez, karşımıza dikilince ne yapacağımızı bilemeden karşı koyuşa devam etmek istiyoruz.. Çünkü yaşama öyle bakmak kendimize ihanet gibi geliyor..

Nereden geldiğimizi... Nereye doğru gittiğimizi... İlk kez, Salpa soruyor... Üstelik yanıt istiyor. Peşimizi bırakmıyor. Hesap soruyor. Sen kimsin..? Nereden geldin? Nereye gidiyorsun..? Sen daha kim olduğunu bilmeden yola çıkmışsın... Düşmanın kim..?

Dostun kim? Ne adına yola çıktın? Kimlerin hakkını korumaya soyundun? Tarihi bilgin ne? Coğrafyan nasıl?

Oysa biz evet, yola çıkmıştık... Tarihi bilgilerimizi o güne dek okuduğumuz kitaplardan ezberleyerek almıştık. Her şeye hemen inanmıştık.. Treni görmüştük! Tren gidiyordu! Treni kaçıracağımızdan çok korkuyorduk! Geride kalmaktan çekiniyorduk..

Şimdi ise birisi çıkmış bize bütün bunları sormaya kalkıyor. Olacak iş mi?

- Bunları bu dönemde yazman doğru mu? İnsanlar senin için şöyle düşünmezler mi..? Yılmaz Güney varoluşçu bir çizgiye gelmiş demeyecekler mi?

Sen dostunu düşmanını tanımıyorsun!

Her gün sözlerini, yeniden duyuyorum. Çekip gidişini yaşıyorum..

On gün... Onbeş gün... Aynen devam ediyor...

Artık umudumu kesiyorum. Bir daha benimle yanyana gelmeyecek! Benimle konuşmayacak

Kendi yaşantıma kendi uğraşlarıma dönüyorum.

Artık yazdıklarımı kimse okuyacağım? Kim beni eleştirecek, yanlışlarımı, doğrularımı kim söyleyecek?

O ana kadar yazdıklarımı, dava dosyalarının arasına yerleştiriyorum.

Rafet Özkan'a gösteriyorum...güzel yazıyorsun..ama öyle yeni bir yıldız doğuyor gibi değil... diyor..

Yazılarımı, dosyanın içinde gizleyerek mahkemelere götürüyorum. Nurten Tunç, gözden geçiriyor... belki düzeltmeler yapıyor üzerlerinde... Eleştirileri olumlu...

Güzel öyküler bunlar... benim hoşuma gitti..diyor..

Günler günleri kovalıyor... Onyıl onbeş yıl yatarız, daha diyor, Bekir.. Sen de o zamana kadar pişersin daha güzellerini yazarsın..

Bekir'in diline düşmeyeceksin... O anlaşılıyor!

Bir gün... sabahın erken saati... Koğuş kapısının önünde...

Onu görüyorum.

Ona bakmıyormuşum gibi yapmaya çalışıyorum. Kalbim kıpır kıpır atıyor...

Bana gelmiş olamaz, gelmez diye düşünüyorum.

Ama, Onun Yılmaz Güney, olduğunu unutuyorum.

O, her zaman kendisinden beklenmeyeni yapandır.

Düşündüğünüzün tam tersini yaptığını... Bundan da hiç gocunmadığını sonradan daha iyi anlayacağım.

O çünkü böyle Yılmaz Güney olmuştur. İnsanı şaşırtır. Sarsar... Yerden yere vurur...

Hiç beklemediniz anda karşınızdadır. .Aradığınızda bulamazsınız... Çok görmek istediğinizde yanına yaklaşamazsınız...

- Gel dolaşalım, diyor. İşin var mı?

Ne işim olacak, varsa da yok..! Yılmaz Güney gelmiş.

Koridorda, voltaya başlıyoruz.

Dön babam dön... Yüz metre içinde git gel...

- Abi, ben seni sevdiğim için öyle söyledim.. Senin için... Yanlış şeyler, düşünmesinler senin hakkında. Yoksa senin yazdıklarına bir sözüm yok.

Söylemene gerek yok! Öyle olduğunu düşünmesem gelir miyim?

Salpa'yı herkes içinde duymalı... Salpa'nın endişelerini, içinde yaşatmalı. Salpa kim? Salpa, sen, ben, hepimiz, burada bulunan, herkes.

Hepimiz birer Salpa'yız. Salpa kötü değil ki! Salpa'ya karşı çıkasın. Salpa'ya karşı çıkmak, insanın kendine karşı koymasıdır. Salpa, gerçeklere ulaşmak zorunda.. Kendinin farkına varması. Ne olduğunu bilmesi... Sarsılması...

Kendini yerden yere vurması, insanın... Ancak böyle kendi-

mize geleceğiz... Kimse bizi uyarmaz. Biz kendimizi bulacağız önce... kendimizi!

- Salpa adını nasıl buldun?
- Sen ne düşündün?
- Ben tabii çok düşündüm sonradan... Dedim ki yalpalayan biri... Sallanan, sallandıkça da kendine gelmeye çalışıyor...

Salpa kendisi ile hesaplaşıyor... Geçmişini düşünüyor... Geleceğini... Nerede olduğun... Neler yaptığını... Neler yapmadığını... O, bu güne dek hiç düşünmemiş çünkü... Ne istemişlerse yapmış... Yaptığının doğru olup olmadığını... Hiç oturup sormamış... Öyle yetişmiş... Öyle gidiyor. Ama artık daha ileriye gidecek hali yok... Şimdi düşünüyor. .Aklını ilk kez kullanacak... Bırakırsak... Engellemezsek kullanacak... Bırakalım kendi yolunu bulsun...

Salpa'daki iki arkadaşı yaratırken sanıyorum ki, Güven ile Süha'ya bakıyor... Kıvırcık, Güven Şengil'de şekil olarak canlanıyor. O sıralar boks çalışması yapıyorlar. Onlara bakarak yazıyor, sanki... Sonunda hiç beklemediğim bir şeyi, söylüyor. Gelişinin nedenini:

- Salpa'yı dışarı çıkarabilir misin?

Barıştık ya... Dünya yansa umurumda değil! Çok şükür

Onu üzdüğüm yeter diye düşünüyorum.

Ama Onu, gerçekten üzüp üzmediğimi bugün bile bilmiyorum...

O, çünkü her şeyin hesabını yapmıştır. Ona göre hareket etmiştir... İyi de etmiştir..

Onunla birlikte hareket etmenin mutlak bir bedeli olacaktır..

O sıradan bir insan değildir. İşine gelirse birlikte olursun işine

gelmezse... yolun açık...

Artık hemen hemen her gün mahkemelere gidip geliyoruz..

Her gün beş sayfa on sayfa da benimle birlikte, mahkeme dosyasının içinde kapıları aşıyor. Sayfa sayfa, Salpa, özgürlüğe koşuyor. O an henüz kimse, Salpa'nın varlığından haberli değil. Salpa'nın peşine düşecek değiller ya! O sıralar, Salpa'nın vücuda gelişinden yalnızca ikimizin haberi var. Bir de yazıları Sağmalcılara oradan da avukatlar vasıtasıyla dışarıya çıkaranların. Günler sonra taşıma işi bitiyor.

Sonuç, Salpa, artık özgür... Dışarda!

Salpa artık canlanmayı bekliyor.

Ben, hala kendimi affettirmenin peşindeyim.

- Senin için yanlış düşünecekler diye öyle konuştum Yılmaz abi. Yoksa senin eserine! Ne haddimize!

- Biliyorum. Artık o iş bitti... Getir bakalım bu arada neler yazdın? Ayrıca eleştiriye her zaman açık olmak gerekir.

ERİK BAHÇELERİ

Kentin kıyılarında, bahçelerde, erik toplayanlar arasında geçen, günlük olayları anlatmaya çalıştığım, aşklarını, acılarını, sevinçlerini, yazmaya çalışıyorum. Küçük insanların, umutlarını, geleceğe dönük endişelerini ve o günkü sıkıntılarını, yaşamlarını yazıyorum.

Aradan bir saat geçmeden geliyor... Gözlerinin içi parlıyor!

Bunun, ne anlama geldiğini, bulmaya savaşıyorum.

- Yaşamda gerçekten böyle şeyler var mı hala? diye soruyor.

Ben, neyi sorduğunu anlayamıyorum. Bekliyorum.

- Nasıl boğulmuşuz kentlerde. Nasıl geçirmişiz yüzümüze maskeleri? Bu öykü bile o kadar yabancı ki bize? İnsanlar bahçelere toplu halde şarkılar söyleyerek çalışmaya gidiyor... Yalnızca ekmek düşünüyor... Ekmek paraları için çalışıyorlar. Kim bilir o bahçelerde ne aşklar yaşanıyor? Aşka daha çok yer vermeliydin... Daha fazla işlemeliydin... Yalnız elindeki malzemeyi birden kullanma! İleride aynı konudan roman çıkartırsın.

- Zaman içinde daha iyi şeyler yazacağımı sanıyorum.

- Bağ bozumu ile ilgili bir çalışma yapsana... yapabilir misin? Senaryo gibi yazmayı dene. Bakalım ne çıkar?

- Onu herhalde yapamam! Hem böyle bir çalışma... yani senaryo türü... hem de ben hiç bağbozumu görmedim..

- Her şeyi görmen şart değil... Sen öyle bir yerden geliyorsun ki her şeyi yazabilirsin. Bire bir yazman şart değil... Öyle olursa zaten sanat olmaz! Sen, yaratacaksın... birleştireceksin.. nasıl olması gerektiğini bulacaksın..

- Madem öyle istediğin bir konuyu senaryo gibi düşün ve öyle yaz.

- Tamam, bir deneyeyim...

BAĞ BOZUMU

Yılmaz Güney'in aklına bağ bozumu nereden gelmişti? Neden bağ bozumundan bahsetmişti durup dururken... Bağ bozumunun, yaşamındaki yeri neydi?

Bunları; ben, nereden bilecektim?

Yıllar sonra ise... Onun yaşamının ne kadar dolu olduğunu, hangi şartlar içinde geçtiğini bir bir çözecektim... Artık, hepsinin peşine düşecektim.

Böylece söylediği her sözün, yapmış olduğu her hareketin boş olmadığını... Dolu bir yaşamı... Nasıl ve nerelerden buraya geldiğini... Tam değilse de yaklaşık olarak çözümleyecektim.

Onun öylesine bir geçmişi vardı ki... Bunlar yalnız vurdular, kırdılar değildi. Yaşamın her türlü şartını... Yaşamın tüm sıkıntılarını.. acılarını.. O benliğinde yaşamış, acısını çekmiş... Sevinçlerini tatmış.. Belki de şimdi onlardan çok daha fazla... Başkalarının yaşamı ile ilgilenir olmuştu... Mutluluğunun sınırlarını alabildiğine genişletmiş, kendisinin dışına taşırmıştı. Kendi mutlulukları ona yetmez olmuştu. O, bütün insanların insanca bir yaşama kavuşmalarına adamıştı kendini!

KEJÊ

"Kejê'yi tanıdığı o ilk bağbozumu günlerinden bu yana, yeniden düşündü her şeyi.

Üzüm topluyorlardı. On altısında ya var ya yoktu, Kejê. Türkü söylüyorlardı köyün genç kızlarıyla. Utangaç sıcak gülüşü, o yürek sarsan ürkek bakışı, canlılığını uzun yıllar korudu Seyyit'in belleğinde.

O hep utangaç, ürkek ve on altısının tazeliğiyle yüreğinin köşelerinde, unutulmazlık kazandı.

Seyyit, Kejê'nin sevdiği ilk adamdır yeryüzünde.

Gönül verdiği, yandığı...

Seyyit Han filmini gördüğümde...

Bağ bozumu duyguları da çözülmüş oluyordu...

Yıllar, sonra olsa da...

SULARI SALIVERMEK

Her insanın kendine özgü, bir dünyası var. Selimiye'ye getirilmiş olan yüzlerce insanın yüzlerce öyküsü var. Ne tarafa başımı çevirsem bir yaşam öyküsü sanki beni bekliyor. Yılmaz Güney'in 1973 yılına gelinceye kadar izlediği yaşam çizgisi öylesine zenginlikleri içeriyordu ki... Diğerlerinin yaşamları sanki onların yanında daha bir zayıf kalır gibi düşünüyordum. Onun yazdıkları, çizdikleri bana çok ayrı dünyalar gibi görünürdü. Ama bunları çabuk geçmemi sağladı. Yazdıklarıma önem veriyordu. Bu da benim kendime olan güvenimi arttırıyordu... İşte böyle bir anda.. Diğerlerinden ayrılan yeni bir öyküye cesaret ettim. İlk kez yanımızda... Her an, iç içe olduğumuz... Gerçek bir olayı, yazabilir miyim diye o yüzlerce yaşamın içinden, uzun süredir beynimde yaşattığım birine başladım. Konuyu herkesten sakladım.

Küçük bir tartışma sonucu üçüncü kattaki koğuştan yine ilk Selimiye'ye getirildiğimiz en alt kata indirilmiştim. Yazacaklarımın kahramanını orada tanıdım.

En sondaki koğuşta kalıyor ve arkadaşlarının omzunda, havalandırmaya çıkarılıyordu.

Öykünün kahramanı, İbrahim Çenet'ti. Onun şu anda ki, yaşam şartları bizlere nazaran çok zordu.

İbrahim'in elinde bomba patlamıştı. Patlamadan sadece tek bacaklı çıkmıştı.

O yaşamını, tek bacağı ile sürdürmek zorundaydı.

Elleri olmadan, hapishanede, bir yaşamı sürdürmek, arkadaşlarının sırtında, havalandırmaya çıkmak, yemek yiyebilmek için sadece tek bacağı vardı. Yemek için elleri yerine ağzını kullanmak, zorundaydı.

Ve moralini dimdik ayakta tutan genç bir insanı nasıl anlatmak gerektiğini, bulmam gerekiyordu.

Anlatmak zorunda hissettiğim esas konu ise Onu buraya getiren yaşam çizgisini verebilmekti.

Nasıl olmuştu da bir ağa oğlu rahat ve zengin yaşamını terk edip, kendini, toplumuna adayabilmişti?

O günleri yaşayanlar için gerçi bu adanmışlık yabancı bir kavram değildi. Herkes o adanmışlığı kendi içinde yaşamıştı. Gönüllü bir olaydı. Aksi düşünülmezdi..

Öyküyü kurmak için çalışıyordum.

Bu benim şimdiye kadar yazdıklarımın ötesinde bir durumdu.

Öyküyü birebir ele alamazdım. Bir bölümü İbrahim'in anlattıklarına, dayalı olacaktı.

Diğer bölümlerini kurgulayacaktım.

Bu, yaşadığımız günleri hem kendimize hem de dışarıdaki insanlara, içeride neler olduğunu anlatacaktı.

Devrimci bir öykü olmalıydı!

Devrimcileri anlatmalıydı.

Tarihin gidişatına ayak uydurmalıydı!

Çok şey istiyordum..İçim içime sığmıyordu.

Bunu yapabileceğimi biliyordum. Kendime güvenim vardı. Kendime güveniyordum. Yine de, ondan kimseye bahsetmeye-

cektim.

Çünkü onu yalnız yazmayacaktım. Yazdıktan sonra bir de yarışmaya yollayacaktım.

Yine, gizli yollardan tabi! Bunun için kimsenin haberi olmamalıydı.

Yarışmadan, kimsenin haberi olmamalıydı.

Yarışmaya katılacağımı kimse bilmemeliydi.

Yavaş yavaş sular akmaya başlıyor. Günler geçtikçe kafamın içinde bir şeyler oluşuyor!

Sular, hızlanıyor, yavaşlıyor, büyüyor, genişliyor. Duruyor, durduruluyor, önüne setler çekiliyor...

İbrahim'in yaşam öyküsü, de sularla birlikte yürüyor.

İkisi birlikte kader birliği yapıyor. İbrahim, kendini bağlarından kurtarmağa koşuyor.. Sulara karışıyor..

Onlarla birlikte akıyor. Önüne ne geliyorsa yıkıp geçiyor..

İbrahim suların başına geçmeli.. Suları durduracak ne varsa engellemeli...

Suların akıp gitmesi ile İbrahim'in yaşamı akmalı.. Her ikisi de akmalı.. Özgür olmalı.. Bir gerçek ile, bir hayali, iki olayı buluşturmalıyım.. Öyküyü, böyle kurmalıyım... Hep böyle, yapmalıyım. Kendime özgü olmalı..

Diğer yazarlar gibi olmaya, çalışmalıyım! Okuyan anlasın, bunu, ben yazdım... Yılmaz abi öyle diyor!

Bunu başardığın zaman işi bitirirsin. Kendini kabul ettirirsin...

Değişimi yakalamalıyım.

GELİŞMEYİ göstermeliyim.

Çok şeyler yapmak istiyorum.

Burada... bu öyküde, yalnız başımayım..

Başarmalıyım.. Başaracağım.

Öykünün kahramanı gözlerimin önünde başarıyor... Yaşama-

yı, başarıyor... Yaşama tutunmuş gidiyor..

O tek bacağı ile güreş tutuyor, Bekir ile!

O, bu halde yaşama kafa tutuyor!

Ben, yalnızca onun yaşamını yazacağım.

Öyküye noktayı koyduğumda neler yapmış olabileceğimi düşünmek bile istemiyorum.

Nasıl olmuş?

Kimseye soramıyorum.

Her zamanki yollardan dışarı yolluyorum.

Sabahattin Ali öykü yarışmasında ben de varım!

Öyküyü, yarışmayı unutuyorum.

Günlük yaşantımız devam ediyor.

Mahkemelere gidip gelme devam ediyor. Günümüz uzun ifadeleri dinlemekle geçiyor.

Günlerce konuşmalar yapıyorlar. Bu kadar anlatmanın, uzatmanın ne anlamı var? Herkes sıkılıyor!

Bir yandan denizi gördüğümüze seviniyoruz..

İstanbul'a bakıyoruz. Boğazı görüyoruz. Ne mutluluk!

Bazen, tuvaletlere çıktığımızda işkencecilerimizi görüyoruz.

Kaldığımız yer ile mahkemeler arası yirmi dakika. Selimiye Kışlasının arka yüzünden ön yüzüne geçiyoruz. Bahçe makineli tüfeklerle donanmış askerlerle dolu. Arabalardan indiğimizde kelepçelerimiz açılıyor. Mahkeme salonuna alınıyoruz. Bizim mahkemeler *'Yılmaz Güney ve 256 sanıklı dava'* diye anılıyor. Böylece yapıyor yine yapacağını.! Onun şöhreti, hep önde gidiyor. Halbuki, O, sadece 141/3'den yargılanıyor! Ondan önce anılması gerekenler var. Öyle işte!

İfadesi altı gün sürenler var.. Anlatılıyor.. anlatılıyor.

Mahkemelerin en güzel saati... Öğlen saatleri... Karavana geldiğinde, İstanbul boğazını gören bir salona alıyorlar hepimizi... Denizi görmek başlı başına bir olay!.

ALANKUŞLAR

Pencerelerden denizi seyredenler arasında, Alankuş'lar, sanki mahkemede yargılanan sanıklar değil de boğazı seyretmeye çıkmış iki sevgili. Hiç konuşmadan, boğazı seyrediyorlar. Onlar, sanki bir başka dünyadan gelmiş iki genç insan, iki güzel insan... Çevrelerinde bir sevgi bulutu yumak olmuş onları koruyor. Hatice ve Ahmet Alankuş, nasıl da yakışıyorlar birbirlerine. Nazar değecek diye korkuyor insan! Kaç yıllık evliler? Dün bir araya gelmişler görüntüsü egemen... Hep öyle kalsalar diyeceğiniz gelir. Burada değil tabi. Bir başka yerde.. Bir başka güzellikte..

Buraya gelen her insanın, ayrı bir öyküsü var. Bu öyküleri, bilmeye, olanak yok. Ancak duyduklarımız, dinlediklerimiz var. Alankuş'lar hakkında bildiklerimiz, fazla değil. Gözaltına alınmaları için, bir neden de o günler için, gerekli değil. Arkadaşları aranıyor. Onlar, saklıyor.. Bu davanın yataklık bölümünü oluşturuyor. Çok ceza almazlar...

Yakında her ikisi de tahliye olur ve buralardan kendilerini kurtarırlar. Öyle olması herkesin dileği..

Herkes, onları seviyor!

Mahkemeleri izlemeye gelenler ile sessizce selamlaşılıyor. Bazıları onların yanlarına kadar gidiyor. Konuşmaya, bir şeyler söylemeye çalışıyor.

BAKIŞLARIMIZI DAHİ!

Yılmaz Güney'in resimleri çekiliyor. Fatoş Güney'e bakarken... Yerinden kımıldamıyor, kalkıp gerilere gitmiyor.

Her şeyimizi kullanırlar, diyor. Kadınlarımıza bakışımızı dahi...

Arkaya gitmeye çalışanlara da kızıyor..

Hiç bir şeyi oluruna bırakmıyor.

Zaman zaman askerlerle tutuklular arasında arbede çıkıyor. İzleyicileri, dışarı çıkarıp, saldırıya geçiyorlar.

Mahkeme heyeti, seyrediyor. Bir futbol maçını izler gibi izliyor.

Tutuklular, adil bir yargılanma olmayacağını, baştan kabullenmiş...

Mahkeme ile tartışmayan yok. Heyet, işkencelere kulağını, tıkamış vaziyette... İşkenceden bahseden olursa, dışarı atıyor.

Mahkemeye, git gellerle, o ay, geçiyor.

NİHAYET!

Bugün de her zamanki gibi ellerimiz kelepçelendi.Olağan mahkeme günlerimizden birini yaşayacağız gibi.. Arabalara kelepçeli olarak, ikişer ikişer bindirildik. Salona yakın yerden geldiğimizden olacak, önce, Selimiye grubu, alınıyor. Sonra sırasıyla sağmalcılar.. maltepe'den gelenler.. Bugün gelenlerin yüzünde diğer günlerden farklı bir ifade göze çarpıyor.. Sanki bana bakıyorlar.. Sonra bir şeyler konuşuyorlar.. Yanımızdan geçerlerken.. beni kutluyorlar gibi şeyler.. Ne oluyoruz demeye kalmadan..

- Kutlarız, diyorlar. Kutlarız!

Ne olduğunu anlamakta zorlanıyorum. Anlayamıyorum. Neyi kutluyorlar?

Sözleşmişler gibi herkes bir ağızdan. Haberin yok mu?

- Kazanmışsın... ya!

- Neyi kazanmışım?

Uzun zamandır kazanmak denen şeyin ne olduğunu unutmuşuz... demek ki! Kazanmak öyle hoş geliyor ki kulağa..

Anlıyorum yavaş yavaş... Neyi kazanacağım.? Öykü yollamıştım... Onu, kazanmış olmalıyım... yok canım!

Dergide gördük... Ne dergisi? Hangi dergi?

Aman ne güzel bir duygu bu... Yarışmayı kazanmışım. Neyi, nasıl kazandığımı anlayacak gibi değilim.

Ama biliyorum ki kazandım.

- Hani nerede? diye soruyorum.

- Bilseydik getirirdik...

Sanki özgürlüğe kavuşmuş gibi oluyorum... Kanatlanmış uçuyorum... Öylesine hoş duygular.

Yılmaz Güney, yanımda,

Ben sana söylemedim mi? diyor.

Dalgacılar yine dalgalı... vay be çekiyorlar... vay vay... biz de... helal olsun!

- Sana söylediklerim bir bir çıkacak! Daha bu başlangıç, arkasını getireceksin. Sen de olağan bir şey var... Yaşamın içindeki diyalektiği doğal olarak.. kendiliğinden kullanıyorsun.. İnsanın içindeki ikilemleri

Tabii olarak yakalıyorsun... Herkes diyalektik yapacağım diye yırtınırken... üstelik!

- Yılmaz abi! Ne güzel şeylermiş bunlar... Çok hoş duygular içindeyim. Ne diyeceğimi bilmiyorum?

Senin sayende, sen olmasan, yazı yazmak, öykü yazmak, nereden aklıma gelecek?

- Benim yaptığım sende var olanı ortaya çıkarmak! Şu an benim içinde son derece özel bir durum. Sen öyküler yazacaksın, sonra romanlar. Esat, resim yapacak... bir başkası kendi içinde olanı. Ben filmler yapacağım... Sen yazacaksın... belli mi olur? Filmler çekeriz. Senin kendi gücün bu! Ben sana sadece yol gösterdim.

Şimdi ne olduğunu öğrenmeliyim.. Neyi? nasıl kazanmışım.. birinci mi olmuşum.! Ne olmuşum?

Dergi aradan bir kaç gün geçtikten sonra geldi..

Bana gelinceye kadar herkesin elinden geçiyor.. Ben de önem vermiyormuşum gibi yapıyorum.. Oysa içim içimi yiyor. Herkes bir şeyler söylüyor.. Haldun Yeşil yanımızda.

- Bak gördün mü Yılmaz abini dinle artık.. ciddiye al.. O sende bir şeyler görmüş ki öyle konuşuyor.

Beğenilen ilk beş öykü olarak seçilmiş juri tarafından..

Olsun.

Yayımlamaya değer bulmuşlar ya o da yeter..

Bekir geliyor. .

- Bir daha dalga geçmem vallahi..

Sonraki konuşmalarımızda Yılmaz Güney.. Öyküde çök fazla malzeme kullanmışsın.. Harcama.. bir sürü şey yazmışsın onları ileride daha geniş çalışmaların için kullanacaksın.. Yine de çok güzel bir öykü olmuş.. Güzel bir şeyler yazarsan o önünde sonunda yerini bulur.. yerini alır.. belki bunu bir roman olarak düşünürsün daha sonra..

- Roman yazmak o kadar kolay mı?

- Çalışırsan her şey kolay... çalışacaksın hem de çok.. Öykü yazmak daha zordur!

Şimdi hiç durmadan yazacaksın.. elinde malzemelerin hazır olacak.. kitapların olacak.. yayınevleri senden kitap isteyecekler..

Tadını çıkaracaksın! Çok çalışmakla olur bütün bunlar... Çalışmazsan hiç bir şey olmaz... Bu yazdığın öykü ile kalırsın. Kitapların vitrinlere konduğunda anlayacaksın... Yazmanın değerini... Yeni bir dünya açılacak önünde! Bütün kapılar açılacak...

Bir kaç gün sonra somut olarak görüyoruz... yazılanların sonunu...

Pencerelerden seyrediyoruz.

Bahçede bir fırın var, o güne kadar fark etmediğimiz!

Yüzlerce kitap kürek kürek ateşe atılıyor. Kitapların yanık kokusu burnumuza geliyor..

Kitaplar, dergiler ortada, ateşte dans ediyor!

Bu iş çok hayırlı değil herhalde Yılmaz abi! demek geliyor

içimden... Söyleyemiyorum, yutkunuyorum!

Bütün pencerelere toplanmış insanlar, kitapların, dergilerin yakılışını izliyor.

Almanya geliyor akıllara... Hitler Almanya'sı, gibi bir ortam.

Yüreklerimize çakılıyor..

İlk kez toplu olarak böyle bir manzarayı izliyoruz..

O güne dek evlerimizde, kendimiz atıyorduk sobaya evlerimiz basılınca bulmasınlar diye..! Herkes aynı şeyi yapıyordu. Kanıt kalmasın arkamızda, diyerek!

Her şey geride kalıyor.

ÇİFTLİKLER, SENİ BEKLİYOR!

Şimdi moda hapisten çıktıktan sonra, çiftlik kurma... Çiftlikte yaşama hayalleri... Doğada, özgür bir ortamı özlüyor tutuklular.. Çiftlik kurup tavuk yetiştirecekler... Büyük baş hayvan yapacaklar... Sakin, kendi hallerinde bir yaşam düşlüyorlar...

Ben de öyle bir şeyler söylüyorum kendi kendime. Kuş cennetinin yanındaki köyümü getiriyorum, aklıma. Kara gölü; kanalları, terk edilmiş bir kağnıda anamın patlıcan kızartmasının kokusu geliyor burnuma.

Yıllardır, gidip görmediğim köyümü özlüyorum birden.

Bir gün, böyle özlemlerden bahsedeceğim, tutuyor. O, ise hemen adını koyuyor.

- Şimdi düşün diyor. Durup dururken nereden çıkıyor bu işler? Af söylentileri başladı ya! Herkes hemen kendini atıyor bir tarafa. Gidecekler sakin bir yaşamı kurmaya. Hani ne oldu devrim? Ne oldu halkların kurtuluşuna? İşte bu kadar her şey! Kaçıyorlar... Kaçışın adını çiftlik koydular.

Böyle bakıyor. Söylediğime, bin pişmanım tabii..

Onun içinde neler yaşıyor bilebilmek olanaksız! Hiç mi bu tür düşünceleri yok. Kendisi de istemiyor mu acaba diye düşünenler, Selimiye Mektupları kitabında aynı şeyleri istediği, düşüncesi ile karşılaşabilir. Yoruma açık! Kaçış diye adını koyduğu çiftlik ya da sakin bir yaşamı istemektedir. Belki de ailesine yazdıklarında

samimidir. Bizlere neden böyle söylemektedir bilinemez?

Yılmaz Güney ile sürekli bir yol arkadaşlığı yapmak belli eski alışkanlıklarınızı terk etmekle olası. Olumsuz olanları demek istiyorum. Hızlı sesle konuşmak bağırarak konuşmak.. yada çok neşeli olmak.. kahkahalar atmak.. bunların hepsi onun benliğinde, eksi yazar... size bir şey söylemez. Yanınızdan uzaklaşır sizinle bir daha bir araya gelmemeye dikkat eder!

Bu günlerin, böyle şeylere tahammülü yoktur gözünde!

Buraya gelmiş olanların bir yükümlülüğü olduğuna inanıyor... Bilinçli davranmaları gerektiğini söylüyordu. Devrim için yola çıkmış insanlar olduklarının altını çiziyordu...

Halkımıza karşı sorumluklarımız var! Herkesin gözü üzerimizde.. Bunlar işte böylesine insanlarmış dedirtme hakkımız yoktur!

Devrimcinin boşa geçirecek zamanı yoktur. Devrimci, tespih çekmez... Devrimci, ayakkabılarının arkasına basmaz... Devrimci sözünün eridir. Bir söz verdi mi? onu yerine getirir...

Dosta düşmana, bunları göstermek durumundayız. Bizler kararlı insanlarız... Ne yaptığımızı bilen insanlarız. Mademki dünyayı değiştirmek için yola çıktık! Dünyayı değiştirme iddiamız var... Öyleyse önce oturmasını kalkmasını nasıl hareket etmesi gerektiğini bilen insanlar olduğumuzu herkese göstermek zorundayız! Yoksa bizi kimse kaale almaz... Oynarlar bizimle... Adam yerine koymazlar!

Defterdeki öyküleri okumaya devam ediyorum..

GÜVERCİNLER

Yaşlı adam, yıllar sonra eski mahallesine geri döner. Orada yaşamakta olan insanlara bir şeyler sormaktadır. Kimse, Onun ne sorduğunu anlamaz. Yanıt vermezler. Yaşlı adam oradan oraya gitmektedir. Aradığı hiç bir şeyi bulamaz. Ne aradığını kimseler anlamamaktadır. Adam, orta yerde kalakalmıştı! Çaresizdir! Yok olmuştur. Sonra, birden, uçmakta olan güvercinleri görür! Güvercinleri görmesiyle canlanır... Bağıra bağıra arkalarından koşmaya başlar...

Beni bekleyin! Beni bekleyin...

Yaşlı adam, gözden kaybolur. Onu, bir daha kimse görmez.

Deli derler arkasından... Delirmiş adam!

SİNEMACININ ÖLÜMÜ

Çukurova'da yaşlı bir adam sırtında bir sinema makinesi ile çocukları çevresine toplamış, onlara kareleri değiştirerek film seyrettirmektedir. Adam köy köy dolaşmakta.. Yaşamını sürdürmekte. Tarlalarda dolaşır.. Pamuk toplayanların yanına gitmektedir.. Bütün müşterisi çocuklardır.. Nereye gitse çocuklarda onun peşindedir.. Gözlerini o sihirli deliğe dayayanlar oradan ayrılmamaktadır.. Parası olan da olmayan da sırası geldikçe deliğe yaklaşıyor.. Eski makineye yapışıyor adeta.. Orada kovboylar var.. Kızılderililer var.. Trenler geliyor.. Atlar koşuşuyor.. Kılıçlar çekiliyor.. Selahaddin Eyyubi kılıcı ile şalı parçalıyor.. Bağdat sihirbazı Saki var çöllerde yuvarlanıyor.. Saraylarda geziniyor.. Hintçe şarkılı türkçe sözlü.. her şeyi görüyorlar.

Sonra bir gün Çukurova'ya sürekli oynayan, hareketli filmler gösteren makineler giriyor. Çocuklar artık yaşlı sinemacının peşine düşmüyor! Adam elinde makinesi boş alanlarda dolaşıyor...

Yaşlı adam evine kapanıyor. Bir daha Onu gören olmuyor. Yaşlı adamın ölüsünü buluyorlar. Çocuklar ölünün ardına takılıyor.

Özetleyerek anlattığım bu iki kısa öyküde... yabancılaşmayı ve kapitalist ilişkilerin kırsal bölgeye girişini anlatıyor... öyle anlıyorum...

Yılmaz Güney'in arkadaşlık ettiği hemen herkeste görünen bir değişim vardı. Uyku ile zamanı doldurmak geride kalmıştı. Uğraştığı alanda, herkes bir şeyler hazırlıyor, sonra onu göstermeye geliyordu.

Nasıl olmuş abi?

Sanatla uğraşanlara çoğu kimse deyim yerindeyse bıyık altından gülüyor... Küçümseyici davranışlar gösteriyordu. Artık o türlü davranışta bulunanlara aldırmıyorduk.

Akşam saatleri ise günün en güzel saatleri olmaya devam ediyordu.

Bütün pisliklerden kendimizi arındırmalıyız! Öylesine çok ki hangi birinden kendimizi koruyacağız? Biz de onlara ayak uydurursak... Güzellikleri kim bulup ortaya çıkartacak..?

UMUTSUZLAR

Böyle bir akşam üstü, Umutsuzlar filmi ile ilgili konuşuyoruz. Bir sahneyi anımsatıyorum...

Sen Fırat'tın, Filiz Akın çiğdem. Çiğdem diyordu ki "dünya, güzel ve iyi insanlarla dolu..." Fırat, şöyle yanıtlıyordu:

- Nerede o güzel insanlar? Neden ben göremiyorum?

Aklımda kalmış olan bu sahneyi, neden konu ediyorum? Çünkü; Onun bütün filmlerinde bizi çarpan bir şeyler gizli... Yakalayamadıklarımız neler?

…O insanların dünyasını anlatmaya çalıştım. Bazı insanların, yaşamı silahları ile birlikte yürüyor. Silahını bıraktığı anda yok oluyor... Fırat orada silahını bırakmakla sevgisinin büyüklüğünü gösteriyor... Ama sonu oluyor yani bile bile yapıyor... Bazıları bunu anlamadılar... Öyle bir yaşamı olan insanların, başka çaresi yoktur... Olmadı da! Bunu, onun yanındaki insanın anlaması lazım..!

Nereden nereye Umutsuzlar filmini tartışıyoruz. O ise devamını getiriyor:

- Çevremiz kuşatma altında... her taraftan gözetim altındayız... Atacağımız her adıma dikkat etme zorunluluğumuz var. Yapacağımız en küçük yanlışı yakalamak için bekleyenler var. Şu yanlış bir adım atsa da çırasını yaksak, diye nöbet tutuyor adamlar. Çünkü; onun, varlık nedeni, o!

Benim de bugüne kadar bir sürü yanlışlarım oldu. Kadınlara kötü davrandım, kavgalar oldu, kumar işleri oldu... yanlış arkadaşlarım oldu. Hepsini hiç vakit kaybetmeden kullandılar. Basın üzerime geldi! Bir gün biri çıkıp da "bu adam bunları neden yapıyor" diye soran olmadı. Yol gösteren olmadı! Her şeyi kendimiz bulduk... yanlış yapa yapa doğruları bulmaya çalıştık... Onlar, hep işin kolayına kaçtı! Magazin yaptılar... yok etmenin yanında yer aldılar... yararlı bir iş yapayım diye bakan olmadı...

Şimdi, burada bulunuşumuza bile 'reklam'dediler... Oh ne güzel reklam ya! yirmi yıldan kırkı yıl, ye... adı yine de reklam olsun!

Tevfik araya giriyor... iki üç reklam yaptın mı zaten hayatın bitiyor... sorun kalmıyor!

Gülüyoruz.

Beraber olduğumuz sıralarda daha özel şeyler söylüyor. "Öyle bir şey yaz ya da yap; o, seni o alanda birinci yapsın! Varsa söyleyecek sözün, ondan sonra söyle, o zaman seni dinlerler... Bu; roman olur; hikaye olur; şiir, ya da başka bir şey olur."

Cümle aralarında sürekli üç nokta kullanıyor. Anlamını soruyorum. Yanıtlıyor hemen:

Üç nokta sözünün devamı olduğunu gösterir. Cümle bitmiştir ama onun bitmemiş olduğunu, okuyucu kendi üretecek demektir... devamını sen getir demektir.

Günlerimiz tabii olarak yalnız sanat ya da kültürle, bir konuyla dolu, değil her zaman!

Bu arada, 12 Mart'ın en sıcak günlerini yaşıyoruz.

Birinci yılın sonlarına doğru tutuklular arasında ayrıcalıklar baş gösterdi.

O güne kadar su yüzüne çıkmayan pek çok sorun konuşulmaya başlandı! Sorular sorulmaya başlandı...

Liderlere karşı çıkılamama aşaması, yerini önce eleştirilere,

sonrasında yumruklaşmalara bıraktı.

Somut olarak; ilk ayrım, berber listesinde göründü. Tek elden yürütülen para çekme ve ödemeler ayrıldı. İki yönlü hareket başladı. Sonra dışarıdan gelen dergi ve gazeteler ortadan yok oldu. Okunacak şeyleri, herkes kendi tarafı için saklar oldu. Böylelikle hapishane yönetimine karşı olan tek cephe, fiilen ortadan kalktı..

Sivillerde görünen bu gelişim asker kökenlileri de harekete geçirdi.

THKP/C İDEOLOJİSİ aynen dışarıda olduğu gibi burada da, sürekli savaş stratejisi üzerine kurulmuştu.

Kimse ne oluyor, nereye gidiyoruz? Yapılanlar doğru mu yanlış mı? Sormayı aklına getirmiyordu ya da anında, hain damgası yememek için zorunlu susuyordu.

Sürekli savaş teorisi, konuşulmaya açılmış, masaya yatırılmıştı.

Yapılanların, yanlışlığı üzerine, konuşmalar oluyordu.

Tutuklular arasında gerginlik, fırtına öncesi sessizliği yaşanıyordu. Eylemlerin, anarşi olduğu açıktan söylenir oldu. Her an, olaylara gebeydi! Her dakika, bir patlama beklenir oldu...

Akşam üstüydü...

Olayların tırmandırıcısı olarak düşünülen, İrfan Uçar, Bingöl Erdumlu ve Mustafa Ulusoy, saldırıya uğradı.

Olayın öncesinde, Sırrı Öztürk'ün ölülere küfür ettiği yayıldı, Selimiye koğuşlarına!

Necmi Demir ve arkadaşları, B koğuşuna olayı konuşmak için gittiklerinde, İrfan önlerine geçti.

- Burada kimse konuşmayacak, dediğinde, olaylar patlak verdi!

O an koridorda bulunan herkes, üç kişinin üzerine hücum

etti... Önüne gelen vuruyordu... Bir linç olayı yaşanıyordu! Kapının yanına kadar, böyle gelindi. İdare, olaya karışmadan izliyordu!

Araya giren, tek başına Yılmaz Güney oldu. Başka araya girenlere de vuruluyordu.

Yılmaz Güney onlarca insana karşı durdu. Bir yandan da bağırıyordu;

Yapmayın arkadaşlar yapmayın...

Onun, araya girmesiyle, olayların büyümesi durdu.

Aradan on dakika geçmeden hücuma uğrayanlar tekrar koridora çıktı... Yüzlerinde kan vardı!

O şekilde ortada dolaşıyorlardı.

Saldıranlar birbirlerini uyarıyordu..

Bundan sonrası provakasyon... sakin olalım arkadaşlar... herkes koğuşlarına girsin!

O gece, büyük bir sessizlik hakim oldu, Selimiye'ye.

İki grup birbiriyle konuşmaz oldu. Gerginlik gözle görünür şekilde sürüyordu.

Saldırıya uğrayanlarla kimse konuşmuyordu. Herkes birbirini kollar oldu.

"O var ya o da onlardan" denmesi, bir göz atma, yetiyordu.

Karşı taraf hain ilan edilmişti!

Gözle görünmeyen bir baskı kendini hissettirmeye devam etti.

Aradan bir kaç gün geçmişti ki Yılmaz Güney koridora çıkıp saldırıya uğrayanların yanına gitti.

Onlarla ilk konuşan oldu.

Zaman onları haklı çıkardı..

Yavaş yavaş diğerleri de konuştu.

Baskılar geride kaldı. Lider olarak kabul edilenlere sorular sorulması hızlandı.

Bu kadar keskindiniz de neden söylediklerinizi kendiniz uygulamadınız.?

Hanginiz vuruştunuz?

Hanginiz savaşarak ele geçtiniz?

Gerginlik, yalnız tutuklular, arasında sürmüyordu. Hapishane yönetimi de parçalanma üzerine kendini göstermeye başladı O güne kadar traş işlerine karışmazdı. Şimdi bastırıyordu. Herkes traş olacak diye..

Önceden de söylenirdi fakat kimse dinlemezdi. Mahkeme dönüşleri itişmeler başladı. En sona kalana zor kullanılmaya başlandı.

Kravat takmak da ayrı bir sorundu. Kravat takmak faşizme saygı olarak düşünüldüğünden kimse takmıyordu, takanlara da iyi gözle bakılmazdı.

Her iki olayı da sorun olmaktan yine Yılmaz Güney çıkardı.

Hem, gidip traş sandalyesine oturdu, hem de kravat takarak mahkemeye çıktı.

"İnsan önce kendisine saygı göstermeli ve karşı tarafa bunu kullanma hakkı bırakmamalı..." dedi. Ona göre, bunlar küçük işlerdi. Bunlarla, zamanı öldürmeye değmezdi!

Yine koğuşlarda süren bir başka olay da, sinir bozucuydu. Denizcilerin bulunduğu koğuşta oluşan bir baskı grubu geceleri terör estiriyordu. Cezalandırma, dövme olayları konu ediliyordu!

Yılmaz Güney'e de "..sen bu işe karışma deniyormuş..." kendi gruplarının işlerine kimseyi sokmak istemiyorlardı. Herkeslerden ayrı duruyorlardı.

Ancak Onun yaradılışındaki haksızlığa karşı durmayı kimse durduramadı!

SORGU SIRASI, YILMAZ GÜNEY'DE

"POLİSİN, BİLDİKLERİNİ HALKIMIZIN BİLMESİNDE SAKINCA YOKTUR!"

Mahkeme başkanı Akdemir Akmut, sürekli bir tebessüm içinde, gazetecilere;

- "Resim çekme işini bitirirseniz sorguya geçeceğiz," diyordu.

Ancak, bu gazetecileri pek etkilememiş olacak ki... flaşlar durmadan patlıyordu. Yılmaz Güney'in sorgusuna geçilemiyor... Dakikalarca süren resim alma işi, mahkeme başkanının yine gülümsemeyi bırakmadan ikazıyla biraz durulur gibi oluyor sonra yeniden başlıyordu. Yılmaz Güney ayakta ifade vermek üzere bekliyor. Ama gerçekten resim alma işi uzadıkça uzuyordu...

Mahkeme Başkanı o sıralarda bir yandan kalem kırıp idam cezaları veriyor diğer yandan boğazın kaybolan güzellikleri üzerine günlük bir gazetede yazılar yazıyordu..

Bu iki işi, bir arada yürütebiliyordu..

- Artık müsaade ederseniz, sorguya geçelim...

Yılmaz Güney'in sorgusuna o güne kadar gelmeyen ne kadar gazeteci varsa, doluşmuştu. Dışarıdaki insanlar kadar içeridekiler de Onun nasıl bir ifade vereceğini, merak ediyordu.

Nihayet fotoğraf alma işi son buldu. Yılmaz Güney ifadesine gayet serinkanlı bir şekilde başladı:

"1971 MART'INDA ÖZEL BİR İŞİM NEDENİYLE Ankara'ya gitmiştim. Daha önce film çalışmaları nedeniyle tanıdığım Mustafa Alabora bazı üniversiteli arkadaşların benimle tanışmak istediğini söyledi. Bir eve gittik. Buraya isimlerini orada öğrendiğim Yusuf Küpeli, Ertuğrul Kürkçü ve Özüdoğru geldi. Sanat ve toplum konularında herkesle konuşulabilecek şeyleri konuştuk..."

O güne gelinceye kadar olanları anlattıktan sonra konuşmasını bitirdi. Avukatının bazı şeylere yanıt vermemek için olan, itirazına da...

Polisin bildiği şeyleri halkımızdan saklamanın doğru olmayacağını, söyleyerek yanıt verdi.

Ertesi günkü gazeteler birinci sayfadan boy boy fotoğraflarını yayımlayarak konuşmalarına, yer verdiler.

O, NASIL KONUŞMASI GEREKTİĞİNİ ÇOK İYİ BİLEN BİRİSİYDİ.

Kendisinden neler beklenildiğini biliyor ve onları halkına mesaj olarak veriyordu!

Yılgın değildi. Pişman değildi. Gelecekten umutsuz değildi! Olayların doğrularına sahip çıkıyor, yanlış eylemlere, dikkat çekiyordu. Filmlerde aralara serpiştirdiği mesajlarını, bu kez, ifadesinde belirtiyordu. Her nerede olursa olsun devrimci mücadelenin sürdüğünü... bunun için mahkeme salonlarının da kullanılacak bir alan olduğunu, savaşının bir parçası olduğunu, düşünüyor ve öyle hareket ediyordu.

"Polisin bildiklerinin halkımızca bilinmesinde bir sakınca yoktur..."

Yılmaz Güney… son söz olarak, bunu söylüyor, vurgu yapıyordu.

YARIN SON GÜNDÜR

Yaşamın içinde fark edemediklerimiz çoktur. Bir gazeteyi bir kitabı okurken, bir filmi seyrederken, bir olayı dinlerken bir resime bakarken onların içermiş olduğu gerçek oluşumları iyi ve dikkatli bir bakış açısına sahip değilsek.. yakalayamayız.. O konuyla daha yakından olan kişilerin belki süreli olarak uğraşımlarından, deneyimlerinden, bilgili oluşlarından zamanla eksikliklerimizi görme şansımız olur. O zaman söyleniriz.. ben, bunu anlamamışım ya da fark etmemiştim.

İşte böyle bir şeyi de daha önce izlemiş olduğumuz *"YARIN SON GÜNDÜR"* filmiyle yaşıyoruz.. O FİLMİ DE TAMAMEN BİR Yılmaz Güney filmi olarak ele aldığımız da sadece, o günkü düşüncelerimiz gereği; filmin başrol oyuncusunu sevme sonucu, filmde fark edemediğimiz bir takım şeylerin olduğunu ancak bu günkü konuşmalarda buluyoruz... Gençliğimizde öylesine alır götürürdü bizleri... Şimdi, filmden anımsayabildiğim ne var diye sorulacak olsa... eh kem küm... bir kara çocuk bir mavi çocuk... kovboy vari sahneler... alıp kaçırmalar... zengin bir iş adamı ile bilmece oyunu gibi şeylerden bahsedebiliriz, belki... Yılmaz Güney ile Fatma Girik bir iş adamını kaçıran ve ona garip sorular soran iki kişiyi oynuyor... Bu oyunu anlamak için, neden böyle konulu bir film çekilmiş, üzerinde durup düşünmek, oldukça zor!

Yaşamın hızlı akışı ve yoğunlaşılan başka konular varken... filme eğilecek onu irdeleyecek kim olabilir? Bunu bizim gibi yaşayanlar anlayamaz ancak bire bir aynı konumu yaşayan, anlayacaktır belki!

Film de, o amaçla yapılmış olabilir!

Şimdi ise Onun, kendi ağzından, dinlerken bizlere sadece hayıflanması kalıyor... Anlamamışız diyerek.

"... kaçırılan zengin bir iş adamıdır. Burjuvadan birini halkımıza tanıştırmak istiyorduk... Böyle bir insan, nasıl yaşar? Nasıl düşünür? Kimdir? Nereden gelmiştir, nereye gitmektedir? Şu an ne yapıyor? Yarın ne yapacak? Kimlerle konuşur? Kimlerle düşüp kalkar? Bu kesim insanları toplumumuza tanıştırmak düşüncesi ile giriştik projeye. Neden böyle bir şeye gerek duyduk? Çünkü sansür ağzını açmış bizi bekliyor... Bir şey yapsak bir şeyler söylesek de şunları yutsam diye... ham yapacak bizi! Burjuvaziyi toplumumuzla tanıştırmak için dedik ki bunu, biz, bir kovboy ya da bir gangster filmi gibi verelim. Kaçırdığımız adam kültürlü, kendine güvenen, her şeyi bilen, ülkeyi yöneten bir kişi... Şimdi, onların dünyalarını, nelerin üzerine kurduklarını, kendi dünyaları ile çalışan insanların dünyasını karşılaştıralım, ama bunu kendi ağzından söyletelim böylelikle sansürü geçelim... Nitekim oynadığımız oyun şekliyle adam hiç olmayacak sorulara yanıt verdi. Ne zaman ki o günkü ekmeğin, zeytinin fiyatını sorduk.. yanıt alamadık. Gerçek buydu! Bunu gözler önüne serdik... Çünkü adam gerçekten bunları bilmiyordu. Hiç ilgilenmemişti... İLGİSİ GEREKMİYORDU... BİR GÜNDEN BİR GÜNE ÇARŞIYA ÇIKIP ALIŞ VERİŞ YAPMAMIŞTI! Ve bu insanlar, diğer insanları yönetiyordu. Şunu demek istiyorduk... Tok adam, aç adamın halinden anlamazdı. Sadece bunu söyleyebilmek için bir sürü yol deniyorduk. Doğrudan sorma olasılığımız yoktu. Yaptığımız an, suç hazırdı. Ama ülkenin yönetimini elinde tutan insanların bu-

lundukları noktayı göstermek görevimizdi. Çünkü bu insanlar, sadece kendileri için, kendi sınıfları için vardı. Düzen böyleydi. Sistem böyle kurulmuştu. Onlara düşen, bu sistemi devam ettirmekti. Kendi dışlarındaki her şeyden nefret ediyorlar, kalabalıkları insan olarak görmüyorlardı. Kendi açılarından gayet tutarlıydılar...

Burada eklemekte yarar var. Yarın son gündür filminin bu tarz, sahne ve diyaloglarına yıllar sonra bir Cüneyt Arkın'lı bir filmde, aynen rastlayacaktım.

Yılmaz Güney'in boşluğu, pek çok yapımcıyı ve oyuncuyu harekete geçirecek... Onun, yerini almak için hazırlanacaklar... Onun gibi, yürüyecekler… Onun gibi, silah kullanacaklar... Kavga edecekler ve Onun gibi bakacaklardı! Ancak hem geçmişte ve hem de günümüze kadar bu alandaki boşluk doldurulamayacaktı. Bu boşluğun, doldurulamayışı, Onun değişiminde yatıyordu. Çünkü O, HER AN HER DAKİKA BİR BAŞKA YARATIMIN PEŞİNDEYDİ. Bir önce yaptığından daha iyisine koşuyordu. Her yeni yaptığı öncekini aşıyordu. Çünkü bitmez tükenmez bir düşüncesi, hırsı, inancı vardı... Yeteneğini tartışmak herkesin harcı değildi. Onun arkasından bugün konuşan pek çok insan Onun yanında söze giremezdi... Onun dünyasına adım atamazdı!

196O'LI YILLAR

Soğukkuyu ile Serinkuyu dereleri çocukluğumuzun geçtiği yerlerdi. Soğukkuyu deresi üzerindeki tahta köprüde geceleri bütün çocuklar toplanıp gördüğümüz filmleri birbirimize anlatırdık. Anlatmakla kalmaz bir de onları rolleriyle canlandırırdık. Avare filmini daha çok evlerinin önünde oturmaya çıkan mahallemizin büyükleri anlatır, bizler de dinlerdik. Bağdat sihirbazı Saki favorimizdi. Haydut Kayayı lanetle anardık. Selahaddin Eyyubi'nin kahramanlıkları ise anlatmakla bitirilemezdi. Köyümüz Kuş cennetinin yanındaki Sasalı köyüne pamuk toplamaya giderdik. Köydeki arkadaşlarımıza şehirde gördüğümüz filmleri anlatarak onların hayranlığını kazanırdık.

Serinkuyu Bahar açık hava sineması, her akşam abonesi olduğumuz vazgeçilmez bir yerdi. Sinemada yer bulabilmek için erkenden yerimizi alır, filmin başlamasına dek geleni, gideni izlerdik. Genç erkekler ve genç kızlar orada birbirlerini görüp, işaretleşirdi. Yazlık sinemalar furyası o yıllarda vazgeçilmezlerimizdendi. Galaların peş peşe yapıldığı doyumsuz gecelerdi. Galaya katılan oyuncu ve artistleri çılgınca alkışlardık.

Yılmaz Güney'in geldiği gecelerde ise yer bulabilmek oldukça zordu. Onu görebilmek için izleyiciler birbirini ezerdi. Vurdulu

kırdılı filmlerin dönemiydi. O bizler için her zaman esas oğlandı. Onun yürüyüşünü, gülüşünü, yumruk atışını ezbere bilirdik. O gelmeden önce favorilerimiz Altın çocuk Göksel Arsoy, yakışıklı Ayhan Işık, sempatik Orhan Günşiraydı. Ne zaman, Yılmaz Güney görünmeye başladı... hepsi teker teker silindi. Ondan başkasını tanımaz olduk. Artık varsa yoksa Yılmaz Güneydi. Yine öyle bir gecedeydik. Yılmaz Güney'in gelmesi gecikmişti. Sinema ıslıktan kırılıyordu. Anonslar yapıldı. Gecikeceği bildirildi. Ona karşın ıslıklar durmuyordu. Herkes, Onu bir an önce görmek istiyordu. O sıralar, aynı film çeşitli semtlerde aynı anda oynardı... O da filmin oynadığı diğer sinemaları geziyordu. Geldiğinde ara verileceği anons edilerek başlıyordu, film.

Sonra birden ışıklar yanıyor ve gürültülerden Yılmaz Güney'in Bahar sinemasına ulaştığı anlaşılıyordu. O andan itibaren her şey değişiyordu. Şimdi, sahnede ince, uzun boyuyla tığ gibi bir adam hiç konuşmadan insanları selamlıyor, kalabalıktan zar zor görebiliyoruz.

Sahneye sıçrayarak çıktığı gibi aynı şekilde sahneden iniyor ve gelmesi ile gitmesi bir oluyordu.. Bir kaç dakika da olsa Onu görmüş olmaktan herkes hoşnut film yeniden başlıyor.

Kendi kendime konuşuyorum.. İşte kral.. Çirkin kral.. Krallar gibi geldi.. öyle de gitti.

Şimdi aradan geçen bu kadar zaman sonunda, Onunla karşı karşıyayız.. Fırsat bu fırsat diyerekten soruyorum.. Nereden çıktı bu Çirkin Kral adı.

...bizim sinemaya geldiğimiz günlerde yakışıklı, genç insanlar vardı... Onlar hep melek yüzlüydüler. Filmleri mutlu sonlarla biterdi. Güzel kızlar filmin sonunda onlarla olurdu. Erkekleri döverlerdi. Hiç dayak yemezlerdi. Sinemanın kanunları onlar için işlerdi. Toplumsal bir yönleri yoktu. Seyirci onları izlerken rüyalar alemine uçardı. Kendi içinde bulunduğu durum ile ilgi-

leri olmamasına karşın onları tutarlar.. onları göklere çıkarırlardı Gerçek yaşamla ilgisi olmamasına karşın onlara hayrandılar. İki saat boyunca sürerdi bu durum, sonra film bitince kendi dünyalarına, gerçek yaşama dönerler ve teselli bulurlardı. Çünkü bütün eğlenceleri buydu. Başka bir şey düşünmelerine fırsat verilmezdi. Ama bizim insanlarımız acılı insanların ülkesiydi. Ekmeğini taştan çıkaranların... Ne zamanki ilk kez kendilerini gördüler perdede, değişim başladı...

Bu adam yakışıklı değildi. Dayak yiyordu. Yeniliyordu, mutlu son onun için değildi. O zaman, Onun kendilerinden biri olduğunu gördüler. Onu kendilerinden kabul ettiler. Sinemaları doldurdular. Bu adam karakolda dayak yiyordu.. kendileri de öyle. Kızı seviyordu ama başkaları, kızı alıp gidiyordu. Kendi yaşamlarını perdede görmeye başladıkları andan itibaren de esas oğlanlarını değiştirdiler. Bu gerçeği yakalayınca ben de nasıl filmler yapmam gerektiğine, vardım. Böylelikle aramızda diyalog başladı. Hiç de kopmadan bugün kadar geldi. Bunu işlemeye devam ettim. Kaçan kovalanan bu adam kaçacak yeri kalmayınca ayağa kalkıyor ve son sözünü söylüyordu. Sonra da ölüyordu. Kendisi olanın farkına varan insanlar onu izlemeye başlamıştı. Yolu almıştık artık. Onların farkına vardıkları şeyi, işletmeciler yakalamakta gecikmedi. Kendi aralarında konuşuyorlar. Salon filmleri geride kalmış artık. Halkın istediği neyse, sinemaları dolduracakları ne varsa onun peşine düşüyor hepsi. Yahu bu çirkin adamın filmi tuttu. Buna bir ad koyalıma geliyor sıra. Birisi 'Çirkin kral'olsun diyor... ve öyle oluyor... Halbuki bu adı koymazdan önce bilmiyorlar ki o çirkin adam halkın içinde vardı ama yakalayamamışlardı. Şimdi karşılarına bu şekilde gelince kabul etme durumunda kalıyorlar..

Güvercinler öyküsünü sık sık düşünüyorum bu sıralar...

Geçmişini arayan o adamı... Çocukluğunun peşinde koşan, kaybettiklerini bulmaya çalışan o adamı unutamıyorum ve ister istemez... Yılmaz Güney'i... kaybettiklerini... neler yitirmiş olabileceğini? Böyle bir öyküyü yazdıran olayları bulmaya çalışıyorum. Yaşamında neler olduğunu, nasıl bir yerlerden hangi şartlarla geldiğini, onda nasıl izler bıraktığını. Dostluklarını, düşmanlıklarını...

Bu öykü hepimiz için olmalı!

DİŞ

Diş, defterde okuduğum son öykünün adıdır. Bu öyküler, iki üç sayfa uzunluğunda kısa yazılardır. Yılmaz Güney'in inci gibi şiirsel tarzda özenle hazırladığı çalışmalardı. Defteri, koltuğumun altına aldığımda benden daha mutlusu yoktu. Koğuşa kadar zor tutardım kendimi. O yazıları, okurken tüm dış etkenlerden soyutlanıp tamamen kendimi deftere verirdim. Nasıl yazmıştan başlar, neler anlattığına kadar dakika dakika incelerdim... Bitince de şöyle bir süre yatağa uzanır, tadını çıkarırdım. Yeni yazıları okuduğum o gün moralim yükselir, içimi sevinç kaplardı. Yazıları okurken gün gelir de bunları yazarım diye bir düşüncem olmadığı için yazıları tüm olarak değil ama anımsayabildiğim kadarı, ile yazmaya, çalışıyorum.

Diş, hayat kadınlığı yapmakta olan bir genç kızı konu almıştı. Yaşamını bu şekilde kazanmakta olan genç kız, çeşitli olayları yaşadıktan sonra filmin sonunda burjuvaziden yaşlı bir adamla geceyi geçirecektir. O gecenin sonunda sabahleyin uyanan genç kız, masanın üzerinde adamın bıraktığı parayı bulur. Parayı alıp çantaya koyarken başka bir şey dikkatini çeker... Kamera o şeyin üstüne zum yapar... kare donar film o anda bitecektir. Adam takma dişlerini unutmuştur... Takma dişler bir bardağın içindedir.

Takma dişleri, yıkılmakta olan burjuvazinin simgesi, olarak gösterir...

Bu yazılar belki çekmeyi düşündüğü filmler için ön çalışmalardır...

O dönemdeki, Yılmaz Güney'in nasıl düşündüğünü anlatması bakımından önemlidir..

SANIK OLUŞUYOR

Günlerdir Yaşar Yılmaz ile yürüyor. Dinliyor, soruyor, anlattırıyor... Tekrar soruyor. Yaşar'ın yaşamını didik didik ediyor. Nerede doğmuştan, çocukluğuna kadar tüm evreleri anlattırıyor. Okulu, yaptığı işleri.. Gençliğini, üniversiteyi, yaşadıklarını, karıştığı olayları... Günlerce koridorda Yaşar Yılmaz ile bir aşağı bir yukarı... Sonra kapanıyor koğuşuna çıkmıyor dışarıya.. Kapıdan bakıyorum, iki büklüm yazıyor durmadan... Yatağından inmiyor. Koridora çıkmıyor. Çıksa dahi kimseyi görmüyor...

Sonra bir gün rahatlamış olarak, sabah sporuna katılıyor... Anlıyorum ki yeni bir şeyler hazırdır! Bitmiş bir şeyler var... Onları göremiyorum... Sanık kitabı, çıktığında gördüğüm kitap, o günlerin, eseridir.

Bu sıralar Murat Belge'den eski Türkçe dersleri alıyor.. Bu çalışmaya denizci astsubay İlhan Süren de katılıyor.

Yılmaz Güney için zaman yalnız yazmak ve çalışmak olmadığını daha öncede belirtmiştim.. Gün içinde uğraştığı, yetiştirmeye çalıştığı, izlediği insanlar var. O insanları günü gününe arıyor.. çalışmalarına bakıyor. Onlarda düşündüğü değişimleri görmek için acele ediyor.. İnsanları değiştireceğine..onları ileriye götüreceğine inanmış.. bıkmadan usanmadan peşlerinden koşuyor.

Haldun Güven ile birlikte pencere kenarında olduğumuz bir

gün.. senin değişimlerinden müthiş, etkilendim.. diyor. Çok iyi çalışıyorsun.. Bu tempoyla devam edersen, güzel işler çıkaracaksın, seninle övüneceğiz. Haldun abi de.. bak senin için güzel şeyler söylüyor, bırakma işin peşini, Yılmaz söylüyorsa tamamdır bu iş, aramızdan biri çıksın, meşhur olduğun zaman, biz de diyelim.. biz onunla beraber yatmışız.

İyi değişimlerin peşinden koştuğu gibi tersi olanları da.. yerden yere vuruyor.

İstediği değişimleri göremediği zaman sinirleniyor, kızıyor ve silip atıyor her şeyi.

İŞTE ONLARDAN BİRİ

Bu günkü konu Bora'dır.

Sanatın ayrı kollarından gelmişler.. Selimiye'de buluşmuşlardı. Sanat dünyasının insanıydılar. Selimiye'de buluşmadan önce beraberlikleri olmuş.. İfadelerinde sık sık adı geçiyordu. Mahkemede verdiği ifadeye de onunla başlamıştı. Öğrenci liderleriyle tanıştıran da oydu.

Dışarısı ile içerisi çok ayrı dünyalardı. Belki böyle düşünmek de doğru değildi.

Yılmaz Güney tüm anlatılanların haricinde, Selimiye döneminde kendine müthiş şekilde egemen, soğukkanlı, yapıcı, çalışkan ve yaratıcıydı. Bu dönemi, belki de, özeleştiri anlarını içeriyordu. Kendine dönmüştü, yaptıklarını, hatalarını kabul ediyor, yanlışlarını ortaya koyuyordu.

İstiyordu ki çevresinde bulunan herkes de yaşama böyle baksın. Yaşamını didiklesin.. Özeleştiri yapsın ve geleceğe daha iyi hazırlansın. Çünkü buraya gelmiş olan insanlar.. devrimciler.. halkımıza karşı sorumludur.. onların beklentilerine yanıt vermek zorundadır. Hiç kimsenin halkımızı kandırmaya hakkı yoktur. Durmadan çalışarak onlara layık olduğumuzu kanıtlamak durumundayız.

Bora ile çok yakından ilgileniyor. Çünkü O, herkesin diline düşmüş durumdadır. Dışarıda yaptıkları, uğraşları, çektikleri, gördüğü işkenceler, Onu, kurtarmamaktadır. Herkes, Ona kötü gözle bakmaktadır. Boş ver şunu demektedir..

Çünkü o kendini dengeleyememektedir.

Kırk parçaya bölünmüş, eşit peynir parçalarının karşısına geçtiğinde, en büyük parçayı almak için, uğraş vermektedir. Bu sadece onun davranışlarının bir tanesidir.. Her hareketi ile bireysel çıkarlarını korumakta, bunlardan kaçınma gibi bir işlev içine girmemektedir.

O, ÖYLE BİR YAŞAM İÇİNDEN GELMİŞTİR Kİ bütün bunlar onun için gayet doğal şeylerdir. Ama ben ona bütün bu yanlışlarını anlatacağım, bir bir göstereceğim yanlışlarını.. Bu pislikleri görecek ve onlardan kendini en kısa sürede kurtaracaktır.

Böyle diyordu ve gerçekten O'nda değişimler yaratacağına inanıyordu.

O günden itibaren zamanını, Onunla geçirmeye başladı.

Konuşuyor.. anlatıyor.. El kol işaretleri ile devam ediyordu.

Aradan epey bir zaman geçti böylece.. Bizler, O'ndan umudumuzu kestiğimizden çok fazla ilgilenmiyorduk.. unutmuştuk..

Sonra bir gün Onu terkettiğini gördük

Artık, Onunla, konuşmuyor, görüşmüyordu.

Onu gördüğünde başını çevirip geçiyordu. Selam vermiyor selam almıyordu.

Üzüntüsünden yeniden koğuşuna kapanıyor, kimseyle konuşmuyor.

O, artık dalından kopartılmış gibi, ortada kala kalmıştır. Sallanmaktadır. Kimsenin yüzüne bakamamaktadır. Sonra yine kendi dünyasına dönüp yaşamına kaldığı yerden devam ediyor...

O, BÖYLEDİR. O, değişim diye bir şey bilmez... İnandığı

yaşam şekline aynen devam eder.

Yine de Yılmaz Güney ile kopuşun üzüntüsü, gözlerinden okunmaktadır.. Kimbilir kendi içinde ne fırtınalar kopmuş neler düşünmüştür?

Yılların birikimini kısa bir zamanda atması mümkün olmamıştır. Bireysel çıkarlar, Onun ruhunda vardır. Onunla bütünleşmiştir. Belki daha geniş bir zamanda, belki bir başka mekanda onları yenecektir. Belki de bunları bir daha hiç düşünmeyecek. Burada yaşadıklarını bir kabus olarak ele alacak.. kendi bencil dünyasının sularında yüzmeye devam edecek...

Bu bölümde, bir parça, bireyciliğe değinmek istedik...

Peki bunun tersi olarak, burada bulunan insanlar, nasıl olmuş da, kendilerini toplumcu olarak görmüş ve yaşamlarını, topluma adayabilmişler?

Burada herkesin düşünmesi gereken bu sorunun yanıtını bulursak!

Pek çok sorunun çözümüne yaklaşırız!

DOSTLUK, ARKADAŞLIK NEDİR?

Dostluklar, arkadaşlıklar nedir? Nereden kaynaklanır?
Kaynağının gücü nereden beslenir?
Nasıl başlar? Nerede, neden kaybolur?
Hangi noktalarda uzlaşır? Hangi noktalarda çelişir?
Düşünce arkadaşlığı nedir?
Mahalle, askerlik, mapusluk arkadaşlığı..
Arkadaş, dost kimdir, kim değildir?
Yılmaz Güney durmadan bunlar üzerine kafa patlatmaktadır.
Çalışmalarını bu konular üzerinde yoğunlaştırmıştır.
Onunla diyaloğunu kestiğinden beri durmadan yazıyor, çiziyor.
Belki gün gelir onları okuma şansımız da olur.
Şimdi, Onu, yalnız bırakma zamanıdır.

YENİ TUTUKLAMALAR

Selimiye, bir türlü hapishane olamamakta. Daha çok bir kamp yerini andırıyor. Bir araya gelmiş yüzlerce birbirinden farklı insan, yüzlerce dünya!

Amerikan filmlerinde gördüğümüz hapishane şartları burada oluşamıyor...

Diğer hapishanelerde yaşananlar burada yok.

Eski hapishanecilerin voltası kesilmezmiş... Onlar geldiğinde ayağa kalkılır, korkulurmuş...

Şimdi hapishanelerde yeni durumlar söz konusu! Gençlerin girdiği hapishanelerde düzen tamamen değişik...

İdarenin bugüne kadar, bir otorite gösteremediği meydanda... Her şeye karşı konuluyor.. En küçük bir taviz verilince arkası gelecek diye bilindiğinden... İdarenin, hiç bir isteği kabul edilmiyor.

Kavga sonrası kravat takma, traş olma gibi küçük şeyler yüzünden de durup dururken olay çıkmasın da düşünülüyor bu arada.. Yaşam bir satranç maçı gibi sürüyor.

İdare, zaman zaman tutukluları tek tek yakaladığında otoritesini ortaya koymak istiyor.

Dışarıdaki siyasi hava da bunda etkili oluyor. İdare, her an değişebilecek politik rüzgarlara göre, kendini belirliyor.

1973 yılının ortalarına doğru, halen ifadeler verilmeğe devam ediliyor.

İki yüz elli altı sanıklı dava diye anılan, bu davada zaman uzadıkça uzuyor. Belli ki dışarının havası bekleniyor.. Karar vermek için acele eden kimse yok..

Ziver Bey köşkünü işgal eden güçler, kendilerini hissettiriyor.

Güç hala onların ellerinde.

İşkence sürüyor.

Bir bilgi gerektiğinde istediklerini alıp götürüyorlar.

Bizlerin dışında yeni tutuklamalar başladı.

Sabotaj davası, bomba davası..

Cunta savaşları tüm gücüyle sürüyor.

İktidara oynayanların güçleri, günümüzü belirlemeye devam ediyor.

İşkenceden yeni yeni insanlar geliyor.

Faik Türün, İstanbul'a hakim görünüyor... İşkenceler, Onun kontrolünde sürüyor... Yeni gelenlerden işkencedeki teknik gelişmeleri izliyoruz. Yeni işkencecileri öğreniyoruz... Dışarıda umudu çağrıştıracak hiç bir gelişme yok. İşkencenin başında Kel Eyüp var. Memduh Ünlütürk var... Kel Eyüp, albay olarak çağrılıyor. Kendi işkencemize girdiklerinden onları yakından tanıyoruz.. Gelenlerden de aynı kadronun iş başında olduğu görülüyor..

Dışarıda bunlar sürerken, içeride beş yüze yakın tutuklu, kendi iç sorunları ile boğuşuyordu. Bir yandan idare sorunları diğer yandan bugüne kadar yapılan eylemler masaya yatırılıyordu. Büyük kavga sonrası, artık ikiye ayrılmıştı tutuklular.. Bir bölümü 12 Mart'ın eylemlerine sahip çıkıyor, diğerlerini hainlikle suçluyordu. Zamanla bunların hepsi geride kaldı. Katı düşünceler yerini daha esnek düşüncelere bırakmıştı.

Yine arama için askerler içeri doldu. Her taraf alt üst..

GÜNEY FİLM İÇİN YENİ PROJELER

Yılmaz Güney, Süha Pelitözü ile dolaşmaya başlıyor.

Süha, sessiz ve sakin biri. Az konuşan, fazla kimseyle ilişki kurmayan kendi halinde bir insan. Bu davaya nasıl katıldığı, neden katıldığı üzerine bile düşünmek olası. Çünkü Süha varlıklı bir aileden... Paristen gelirken yanında getirdiği peruklar yüzünden tutuklanır... Bu malzemeleri, kaçaklar için getirdiği vs... Ancak burada herkes kendine özgü hikayeler sahibi... Onun da bir hikayesi vardır. Bizim bilmediğimiz!

Zengin bir iş adamının bu işlerle ne ilgisi olur? Böyle bir insanın burada olmasına sanki ne gerek var? gibi sorular akla getirir... Ama hiç tanımadığınız bir insanın burada olması için ne çok nedenler var! Paris'i bırak Selimiye'ye gel. Daha önceden tanıdık olup olmadıklarını bile bilmiyoruz. Güven Şengil ile daha çok beraberler. İkisi boks çalışmaları yaparak formlarını korumaya çalışıyor. Spor bittikten sonra, duşlarını alıp tura başlıyorlar.

Yılmaz Güney ile Süha sürekli beraber dolaşıyor.

Yazıları için sanıyorum.

Anlıyorum ki, Süha yeni filmler için, Güney Filmciliğe katılıyor.

YENİDEN "ÇİRKİN KRAL" ÜZERİNE

Bir kısım işletmecinin Çirkin Kral adlandırmasından sonra bu anlamda filmler yapmaya devam ettim. Bu benim bir yerlere gelmek için verdiğim uğraşta, sadece bir roldü. Bu rol beni istediğim yere getirirdi. O yere geldikten sonra da istediklerimi yapabilirdim. Bu rolü kitlelerle kurmak istediğim diyaloğu sağlaması için kullanacaktım. Çünkü Çirkin Kral olduğum süre sansürü daha az hissedecektim. Söylemek istediklerimi, yapmak istediklerimi bu rolün üzerinden yapacaktım. Bir hikaye yüzünden yedi buçuk yıl hapise mahkum olduğumuz bir ülkede bulunuyorduk. Film yapmanın ne kadar zor olduğunu görebiliyorduk. Ama artık bu yola girmiştim ve ancak bu rolle zirveyi zorlayabilirdim. Bu rolden dönüşüm ise ancak zirveden sonra olabilirdi. Bir kere zirveyi yakaladım mı ondan sonra söylemek istediklerimi rahatça yapabilirdim diye düşünüyordum. Ondan sonra yapmak istemediklerimi bana kimse yaptırtamayacaktı.

Ama bunun için daha çok yolum vardı.

Çirkin Kral benim şansımdı bir bakıma. Bu tür filmlerin içinde zaman zaman sansürden kaçabileceğimiz şekiller yakalayabiliyorduk. Bir kovboy yada bir kabadayı filminin içine serpiştirdiğimiz zaman dikkati çekmiyordu. Ama halk beni anlıyordu.

Söylediklerimi yakalıyordu. O diyaloğu kurabilmiştik.

Çirkin Kral halkın içinde yaşıyordu. Halkın içinde vardı. Bu yüzden Onu tutuyordu. Film adlarını bile buna dikkat ederek koyuyorduk. Eşrefpaşalı, Kasımpaşalı, Konyakçı, Üçünüzü de mıhlarım..

Ama sonunda Çirkin Kralı öldürecektim. Çünkü Çirkin Kral sadece bir araçtı. Görevini yapacak beni yapmak istediğim filmlere taşıyacaktı. Umutsuzlar filmi ile son sözünü de söyledi ama bunu kimse anlamadı. Çünkü Onun sırtından geçinen çoktu ve Onun ölmesi işlerine gelmiyordu. Ben de birdenbire kesip atamıyordum. Diyaloglarımı sürdürebilmem için Onu kullanmaya devam etme zorunluluğum vardı. Onun için zaman zaman böyle filmler yapmaya devam ettim. Ama benim içimdeki Çirkin Kral çoktan ölmüştü. İstemeden bu rolü uzatmak durumunda kalmıştım. Ama bana yararı da olmadı değil..

Yavuz ÇİZMECİ

Yılmaz Güney'in önem verdiklerinden biri de Yavuz Çizmeciydi. Zamanını, Onunla geçiriyordu. Ellerini arkaya bağlıyorlar ve koridorda dönmeye başlıyorlardı.. Bizler de Yavuz'a kızanlardık. Çünkü O mahkemede söz isteyip bizlerden olmadığını söylüyordu. Benim bu davayla bir ilgim yok, olamaz, diyordu. Olamaz dediği için ayrıca kızıyorduk. İçeriye gelen herkesin bizim gibi düşüneceğini sanıyorduk ilk zamanlar.. Aksini söyleyenlere inanamıyorduk.. Yapılan eylemlerin işçi sınıfı düşüncesi ile bir ilgisi yoktur, diyen herkese hain damgası vurulması olağan işlerdendi. Kalabalık Onu da kara listeye almıştı. Bu karara uymayan da yine Yılmaz GÜNEY'di. Dostlukları içeride oldukları süre içinde devam etti. Sonraları üçümüz beraber dolaştık.. Yavuz Çizmeci, anımsadığıma göre o sıralar elektrik odaları başkanlığını sürdürüyordu. Görevliyken gözaltına alınmıştı.

Üçlü konuşmalar sırasında, Bora'nın olumsuzluğu da konu ediliyor, değişimi sağlayabilmek için insanın içinde var olan olguyu harekete geçirmek gerekiyordu.

Yabancılaşma ve diyalektik konuşmaların büyük bir bölümünü oluşturuyordu.

Diyalektiği herkese anlatacağız. Yaşamın ikilemlerden oluştuğunu, değişim için insanın içindeki olumlu yönleri ortaya çıkarmak, bunun için de durmadan dinlenmeden yorulmadan çalışmamız gerektiğini vurgulamak durumundayız.

Sonra bir konuşmasında henüz küçük yaşta olan oğluna sözü getiriyor hepimizi güldürüyordu.

"İşte oğlum bak sana diyalektiği anlatayım. Bu şimdi gördüğün bir duvar... ama aynı zamanda duvar değil! Bu duvar bildiğin gibi değil!" Bu duvar!

Oğlan da yüzümüze bakıyor... Bunların herhalde akıllarından zoru var! diyerek... kafasını sallıyor... ha ha anladım, diyor.

HAPİSHANE HÜZÜN ÜRETİR

Hapishane çoğunluk hüzün üretir. Acı üretir.

"Akşam erken iner mapusaneye,
ejderha olsan kar etmez", boşuna dememiş şair, diyor hacı.

İlk kez, Onun ağzından Diyarbakır şivesi ile dinliyoruz, Ahmet Arif'i..

Bazen bir şiir yaşama sevinci verir!

Bazen mizahtır, bunun adı.

Yani hapishanede yatmanın çeşitli yönleri vardır.

İnançlarındır, onlar sayesinde devam edebilirsin.

Kendini meşgul edecek uğraşların olabilir.

İngilizce, Fransızca ya da herhangi bir dili öğrenmek için zamanını verebilirsin.

Buradan gerekli dersleri çıkartabilirsen, yaşamının devamında mutlu olabilirsin.

Kazançlı çıkabileceğin pek çok şeyi barındırır hapishane yaşamı.

Espriler, fanteziler günlük yaşamı dolduran nüvelerdir.

Bunlarla yaşamayı öğrenmek zorundasın... Bir şeyler ile meşgul olacaksın... Yoksa!

Yoksa hapishane hüzün üretir.

O hüznün içinde yok olabilirsin!

CUMHURİYETİN 50. YILI

Bugünlerde moda Atatürk'ün ellinci yıl fantezisinde..

Atatürk'ün, cumhuriyetin ellinci yılı için yazmış olduğu bir vasiyetnamesi olduğu söylentileri yaygın. Atatürk yazmışki.. Bir zaman gelecek, hapishaneler gençlerle dolu olacak.. Bu gençlerin aslında ülkelerini sevmekten başka bir günahları, suçları olmayacak.. Onlar cumhuriyeti korumakla görevliler, ama devrin yöneticileri kendilerini korumak, kendi iktidarlarını devam ettirmek için onları suçlayacaklar.. Kendi suçlarını onların üzerlerine yıkmak için, onları tutacaklar içeri atacaklar, vatan haini ilan edecekler.. Gaflet ve delalet içinde olanlar, gençlerin yurtseverliğini yok edecekler..

Ben cumhuriyeti kurup bu gençlere emanet ettim..

Onları yakalayıp içeri tıkasınız diye emanet etmedim..

Dolayısıyla.. cumhuriyetin ellinci yılında.. hepsi serbest bırakılsın..

Tabii ki Atatürk'ün böyle bir vasiyeti yoktu. Ancak insanların böyle şeylere gereksinimi vardı. O yüzden böylesi senaryolar yazılıp oynanıyordu. Belki de espri anlamında yapılıyordu. Bekir kendine özgü muzipliği içinde kışkırtıyordu... Zamanla acaba böyle bir şey var mı? demeye başladı, içerdekiler.

Ecevit'in yıldızı gittikçe yükseliyordu.

Bir süre sonra Ecevit hükümeti iş başına geçti.

Siyasi hava yumuşuyordu. İçerdeki keskinler için bunun hiç bir önemi yoktu, olamazdı. Onlar zaten af diye bir şey beklemedikleri gibi.. esas sizi kim affedecek? diyordu.

Gerçek olan bir şey varsa bir kısım insanın da bu senaryoya tutunması oldu.

İdare de dışarıdaki havanın kendilerini ilgilendirmediğini gösterme telaşı içinde baskıları arttırmaya başladı. Tek tek kıstırma ve dövülme olayları giderek arttı...

Her an fırsat bekliyorlardı! Çünkü içlerinde zaman zaman biriken, olaylar vardı. Onlara ses çıkarmıyorlardı, ama fırsatı ellerine geçirdiklerinde, intikam alıyorlardı.

Bunlardan birisi, Osman Bahadır'ın, arama sırasında yırtılan resimlerin yerine konulması için, görevlinin önüne dikilmesiydi. Gençlik liderlerinin resimleri hemen getirilip, yerine asılıyordu.

Bir başkası, Oktay Kaynak'ın gözcü deliğinden herkesin gıcık olduğu Nejat'ı yumruklamasıydı...

Oktay'ı bir başka zamanda herhalde mahkemeye götürülürken karşıya geçirilinceye kadar askerlere dövdürülmesiydi. Bir süre sonra getirildiğinde kafası yumrularla doluydu.

İnsanlar bu dönemlerde çok acı çekmişti... Acı, halen sürüyordu!

Mahkemelerde yargıçlar işkenceyi dinlemek istemiyordu.

Zorunlu olarak dinlediklerinde ise, Yargıç Akdemir Akmut, iki satırla geçiştirme ustasıydı.

O sıralar, gazetelerden birinde, boğazın güzelliğinin bozulduğuna dair, yazılar yazmakla, meşguldü...

Benim ifade sıram geldiğinde de tavrını değiştirmedi. Ziver bey köşkündekileri anlattığımda... Cumhuriyetin bir yargıcı olarak, yapması gerekenler olduğunu düşünmedi, bile!

Şimdiye dek yüz kişinin ifadesi tamamlanmıştı.

O akşam koridorda Yılmaz Güney ile dolaşırken şunları söyledi:

- Ben seni böyle düşünmemiştim. Sadece saklama olaylarının içinde yer aldığını sanıyordum. Halbuki, ilginç bir yaşam çizgin varmış. Uzunca bir yolun olmuş buraya gelene dek.

- Evet bir şeyler oldu... ufak tefek şeyler..

- Yok bunlar pek öyle ufak tefek olaylar sayılmaz... İşte bunları yazman gerekir... Bu dönemlere, sizler tanıklık edeceksiniz. İnsanlar neler olup bittiğini sizlerden öğrenecek.

Af ile ilgili söylentiler bir süre sonra iyice yoğunluk kazandı.

Artık daha çok insan, af çıkacağına inanmaya başladı. İnsanlar kendilerinin ürettiği şeylere inanmaya bir süre sonra daha yatkın oluyordu.

Büyük bir bölümü ise, umursamazlığı yaşıyor gibiydi.

- Daha onyıl onbeş yıl yatarız... zamanımız çok, diyordu.

Selimiye'nin alt katında kalanlar için yaşam daha zordu. Havasızlık, rutubet, baskılar... yavaş yavaş insanı sanki ölüme hazırlıyordu. Dirençsizlikten düşüp bayılanlar oluyordu, durup dururken... Yukarılarda, hiç olmazsa gökyüzü görünüyordu... Pencerelerden bakıldığında yeşil görünüyordu.

Af, gerçekleşiyor gibi.

Selimiye'ye gelen yollar farklı farklıdır.

12/13 Şubat günü, Ankara'da, başlayan yolculuk, emniyet amirliğinden bir semt karakolunda devam etmiş... Karlı bir günde, Bolu dağlarındaki bir otobüste, gözaltına alınan diğer arkadaşlarla beraber İstanbul'a getirilmiştik. Otobüste, Tayfun Orçun, Mustafa Şahin, Mazhar Ataç, Tamer gibi asker arkadaşlar vardı. Harbiye'de bir askeri binanın alt katında ki hücrelere kapatıldık. Tek kişilik hücrelerde oldukça zor anlar geçirdik. Orada bizim

gibi, gözaltına alınmış çok sayıda insanla karşılaştık. Nereye götürüleceğimizi, ne yapılacağımızı bilmeden, günlerimizi geçirdik. Tanıdık arkadaşlarla duvara tıklamalar yoluyla haberleşiyorduk. Nerede olduğumuzu? Geleceğin bize neler getireceğini bulmaya çalışıyorduk... Zaman zaman hücre deliğimiz açılıyor, birileri bize bakıp gidiyordu... Bazılarını dışarıya çıkarıp alıp götürüyorlardı. Gidenlerden bir daha haber alamıyorduk. Bildiğimiz tek bir şey vardı. Sonumuzun belirsiz olduğu...

Tıklamalar gece gündüz hiç durmadan sürüyordu.

- İnsanları nereye götürüyorlar?
- İşkenceye... Selimiye'ye.
- Selimiye neresi?
- Karşıda..
- Ziver bey neresi?
- Hiç duymadım.. bilmiyorum.
- Tık..tık
- Tık..tık
- Sen biliyor musun? Nereye götürüyorlar?
- Biliyorum..
- Nereye?
- İşkenceye…
- Yok ya... daha neler!
- Son durak, Selimiye...

Bir kış günü, Ankara'dan çıkıp, karlı yolları aşıp getirildiğimiz İstanbul'un göbeği bir yerde kimselerin haberdar olmadığı bir yerden, yeşil tenteli bir arabaya alınıp, karşıya geçirildik. Kadıköy'de bir ara sokakta bulunan bir jandarma karakolunda kısa boylu bir albay tarafından teslim alındık. Oraya getiren de bir karacı üst teğmendi. Gözlerimiz tenteli arabada bağlandı. Bilmediğimiz yollara çıkarıldık. Gerçi bulunduğumuz hücrelerde görevli Gürhan başçavuştan kurtulduğumuz için sevinçliydik. Biz

asker olduğumuz için, eline geçen her fırsatta astsubay Gürhan'ın alayına, hakaretlerine maruz kalmış olmaktan büyük bir üzüntü duyuyorduk. Zaman içinde, faşizmi tanıyarak bunu da sorun olmaktan çıkarmıştık.

İSTANBUL'UN ORTA YERİNDE

İsmail Contar, yüzbaşıydı. Amerika'da kurs görüyordu. Oradan getirilip, hücrelere tıkılıp da dördüncü ayda hala burada tutulduğuna akıl erdiremediği gibi en çok da bu başçavuş'a sinir oluyordu. Havasızlıktan boğulduğu bir gündü.. Kapıyı tıklattı. Gürhan Başçavuş, gözcü deliğini açtı..

- Ne var? KAPILARI TIKLATMAK YOK DEMEDİK Mİ?

İsmail Contar;

- Kapıyı biraz aralasanız.. hava girsin biraz içeri!

- Sizin imtiyazlı bir tarafınız mı var?

- İçeride civcivler dolaşmaya başladı.. biraz hava girerse iyi olur.

Gürhan Başçavuş kapıyı kapattıktan sonra her zamanki gibi bütün hücrelerdekilerin duyabileceği şekilde koridora bağırdı..

- Yumurta istiyen var mı? Tavuk dolaşıyormuş odada..

İsmail Contar, içinden bir küfür salladı..

Sırası gelen herkes bu yollardan geçerek işkencesini gördükten sonra, çeşitli yerlerde tutulduktan sonra...

Selimiye'ye getirildi...

Alt hücrelerde zincirlere bağlandılar... Kollarından duvarlara çakıldılar!

İki yılı aşkın bir süre geçti.

Henüz kimse ne olacağını, günlerin kendilerini nereye götüreceğini kestiremiyordu.

Tahliyeler birer ikişer yapılıyordu bu arada.. Daha fazla içeride tutamayacaklarını anlamış olduklarından, bunun çektiği yeter deyip salıyorlardı.

Siyasi rüzgar o günler böyle esiyordu.

Yılmaz Güney de bütün bu safhalardan geçmişti.

- Şimdi elimize düştün artist!.. diyorlarmış.

- Çek çek filmleri..

Harbiye hücrelerinde geçirdiği günleri hücrem adlı kitabında anlattı.

Küçük gözcü deliğinden bakıp, gelenleri gidenleri, gün gün beynine kazıdı. Küçük bir bitkinin büyüyüp bir gün dışarıyla tek bağlantısı olan gözcü deliğini kapladığını anlattı.

O günlerden yine pek çok şeyler çıkarmayı, başardı.

TAHLİYE

Tahliyem çıktı. Hem sevinçliydim hem de üzülüyordum. Sanki geride kalanları aldatıyormuş gibi oluyor insan! İstiyor ki herkes birden çıksın. İçeride kimse kalmasın. Hapishanelerde kimse olmasın. İnsanlar acı çekmesin, özgür olsunlar..

Bin dokuz yüz yetmiş dört yılının nisan ayında mahkeme tahliyeme karar verdi. Bu inanılmaz anı sessiz yaşamak sessiz sevinmek, sevincinizi gizlemek zorundasınız! Sevinç, bir yumak gibi, boğazınıza takılıyor.

Altmış sekiz devresinden Reşat Tavşancıoğlu ile Selimiye'yi geride bırakırken, gözlerimizi oradan ayıramıyoruz. Hem koşar adım uzaklaşıyoruz hem de gözlerimizi ayıramıyoruz. Reşat, Bursa'ya gidecek, ben, İzmiir'e..

Geride kalanlardan kendimizi kurtaramıyoruz!

Gemiye biniyoruz.

Şimdi karşıdan seyrediyoruz, Selimiye'yi.

Ağlamaklı oluyoruz.

Yüreğimizin orada kaldığını biliyoruz.

Hoşça kal, Selimiye... Hoşça kalın arkadaşlar...

DIŞARIDA

Yemek ortağım Avukat Yalçın, benden önce, çıkmıştı. İzmir'e gitmeden ona uğruyorum. Çamlıca'daki evinde sabah uyandığımda, kuş sesleri duyuyorum. Özlediğimiz seslere, kavuşuyoruz. Rüya görüyormuş gibi bir halim var! İçeride miyim dışarıda mıyım anlayamıyorum. Normal yaşama nasıl geçeceğiz? En küçük şeyler dikkatimi çekiyor. Sanki ilk kez karşılaşıyormuşum gibi. Bahçedeki bir kedi ilgimi çekiyor. Garip garip bakıyorum, hareketlerine. Kuş seslerini dinliyorum. Beynimin içinden, askerlerin sesleri gitmiyor. Trampetler durmadan çalıyor!

Ertesi gün İzmir'e gitmek üzere gemiye biniyorum. Üzerimde tüylü bir mont var. Kimseyle konuşamıyorum. Merdivenlere oturmuş yaşlı bir adam dikkatimi çekiyor. Yaşlı adam bir şeyler aranıyor gibi... Dikkatimi ona veriyorum. Anlıyorum ki adam sigara içmek istiyor, çaresiz, belki de umutsuzca çevresine bakıyor. Gözleri ile tarıyor adeta. Onunla kimse ilgilenmiyor. Bir sigara uzatıyorum. Şaşkın bana bakıyor. Alıyor sigarayı yakıyor, derin derin nefes çekiyor, ciğerlerine dolduruyor dumanları... Sağol diyor.. Bana bakıyor, bir şeyler söyleyecek gibi...

"Bakırköy'den yeni çıktım," diyor. "Bandırmaya gidiyorum. Bu mevsimde hep oraya giderim. Yeşilliklere... dört beş ay kalı-

rım... kendime gelirim, sonra birden kendimi kaybetmeye başlarım. Deliririm yani... sonra yeniden, Bakırköy'e hastahaneye dönerim..."

Durdu yeniden bir şey söyleyecek söyleyemiyor. Öylece bakıyor, bana, sulara... sonsuzluğa...

- Rahmetliye çok benziyorsun.!

- Kime?

- Deniz'e!

Marmara'nın ortasında kayboluyorum. Gemi, suları yara yara koşuyor. Nereye gidiyorum? Orada beni neler bekliyor?

Yaşama yeniden, neresinden başlayacağız?

Selimiye, beynimin içinde. Ondan kurtulmam şimdilik, olası değil! Orayı unutmak olası değil.

Oradaki insanları düşünmeden adım atmak zor.

Yaşam, onlarla birlikte sürecek görünüyor.

Oktay, her sabah gelip erkenden beni uyandıracak.

Faruk, love story'i ıslıkla çalacak...

Esat, yaptığı yeni resimleri gösterecek.

Lümpen Yaşar, limonları yemeye devam edecek.

Yılmaz Güney, defter... yeni yazılar...

İngilizce çalışma defterimi çıkarıp gözden geçiriyorum..

..Alain Delon'u getireceğim... Jean Paul Belmendo'yu getireceğim... Onlarla birlikte oynayacağız... Dünya görecek kim oyuncuymuş. Kim değil!

Her şey tek tek gözümün önünden geçiyor..

..Türkan Şoray, iyi insan, iyi oyuncu... yönetmenlikte de başarılı olacak. Rahat bırakırlarsa güzel işler yapacak..

Telgraf çekmiş, Sinemanın sultanına...

BEKİR YILDIZ'IN ÖYKÜSÜ

Bekir Yıldız ile aralarında neler geçtiğini tam olarak bilmiyorum. Atlarla ilgili bir çingene öyküsü anlatmış, Bekir Yıldız. Yılmaz Güney de onu bir filmde mi kullanmış.. Bunu söyleyince de Yılmaz, anlatmayaydın ağam mı demiş... Bunu, sonradan Bekir Yıldız'dan dinliyorum..

Yaşlı bir kadın ile ilgili bir öyküsü vardı. Onun üzerine... şey diye bitiyordu öykü. İşte bu tek bir kelime öyküde, fazlalık... öykü bitmiş, ama yazı devam etmiş, diyor.

METİN İLKİN'İN "NÖBETTE" ÖYKÜSÜ ÜZERİNE

Devrimci öykü diye bunlar anlatılıyor... bak şimdi dinle. 'Nöbette'öyküsünü anlatıyor. Grev nöbeti tutanlar, patronun adamlarının her akşam baskınına uğruyor. Dayak yiyorlar. Dayak yiyenler kendi aralarında konuşup karar veriyor. Bunları, kimseye anlatmayacak.

Nedeni; ertesi günü nöbeti almaya gelenler arasında yılgınlık yaratmasın!

Devrimcilik bu mu?

Yapılması gereken ertesi gün nöbeti almaya gelecekleri uyarmak değil mi? Ki baskına karşı tedbir alınsın. Her akşam dayak yemesinler.

Dayak yiye yiye esas yılgınlık oluşmayacak mı?

Notlarıma göz atmaya devam ediyorum...

EROL DENLİ OLAYI

… yaşamımızı didik ediyorlar. Ne yapmak istiyoruz? Ne yapacağız? Neden bu işlerle uğraşıyoruz? Menfaatimiz ne? Her şeyimiz gözaltında. Yönümüzü belirlemek istiyorlar. Kendi istediklerimizi değil onların düşündükleri gibi yapmalıyız, her şeyi. Hedeften uzaklaştıracaklar bizleri. Yatak odalarımıza giriyorlar. Karılarımızın, çoluğumuzun çocuğumuzun her şeyini bilecekler. Açığımızı yakalayacaklar. Bizi yiyecekler. Bunları yaptıkça, kendi yaşamlarını sürdürecekler.

Bunların hepsinin hesabını bir gün mutlaka soracağız.

HASAN KIYAFET'İN ÖYKÜSÜ

Komünist İmam'ın yazarı Hasan Kıyafet, yazdığı öyküleri getirip kendi okuyor. Yılmaz Güney, zamanının yok oluşuna üzülüyor. Bırakıp gitse, belki uygun bir zamanda gözden geçirecek. Hasan Hoca kendisi okuyunca canı sıkılıyor. Hocayı da kırmak istemiyor belli. Böyle bir anın ardından şunları söylüyor, bana.

… şimdi hocanın öyküsüne bakalım... Köyün devrimci öğretmeni, köylülere günde otuz kilo süt veren Hollanda ineklerini almalarını, böylelikle daha çok kazanacaklarını anlatıyor. Bu uğurda kavga veriyor. Bir kolunu kaybediyor. Öykünün sonunda yakınıyor. Beni anlamadılar diyerek. Ama diyor öykünün esasında yazar, köye kapitalist ilişkiler girsin diye mücadele etmektedir. Çünkü, otuz kilo süt veren, bu inekler alındığında ne olacak? O inekleri otlaklarda besleyemezsin, zorunlu olarak, hazır yemleri ve diğer aksesuarları, yan ürünleri, kalacakları yeri, barınakları, hastalıklar, ilaçları... velhasıl tamamen yeni bir düzeni kurabilmek için bu değişimin gerektirdiği, tüm kapitalist ilişkileri ithal etme durumunda kalacaksın!

Notlar devam ediyor.

Yılmaz Güney'in defterinde okuyup sonradan izlediğim, talihli Amele filmine ait senaryo şekli çalışmaların... ne olduğunu önceleri anlayamamıştım!

… bir inşaatta çalışmakta olan bir işçi, çeşitli yaşam zorlukları çekerken, kendisine verilecek olan piyangovari bir çekilişle kendini birden reklam dünyasının içinde bulur. Televizyonlar, kameralar, gazeteciler... Mankenler, çekimler... İşçiyi dünyasından alıp götürür... Göklere çıkarır. Sonra, birdenbire bu işleri yürütenlerin aradan çekilmesiyle boşlukta kalır. Bu renkli dünyanın çekiminden kendini kurtarıp eski haline dönmeye çalışır...

Bir sabah kent, uykusundan, inşaattan gelen seslerle uyanır. Ne olduğunu kimse anlayamaz. Kendi dünyasına dönmeye çalışan adam inşaatı kerestelerle örtmeye başlamıştır. Tüm inşaatın çevresini kereste ile kaplamakta, kendini dış dünyaya kapamaktadır. Son sahnede sesler kesilir. İş bitmiştir. Adam, dışarıdaki yalancı, sahte dünyaya karşı, kendini, her şeyin başladığı dairenin içine kilitlemiştir. Bu yazıları, Yılmaz Güney'in kendi çalışması diye okumuştum. Filmi gördükten sonra, eserin, Başar Sabuncu'ya ait olduğunu anladım. Bazen defterde okuduğum çeşitli yazılar hakkında konuşacak, soru saracak kadar zamanımız bile olmamıştı!

Talihli Amele, oldukça güzel bir filmdi.

Yılmaz Güney'in elinde kim bilir nasıl bir şekle bürünürdü, diye düşünmekten kendimi alamadım.

YILMAZ GÜNEY TAHLİYE OLUYOR

Yılmaz Güney, türk ceza kanununun 146/3 maddesinden yargılanıyordu. Anayasal düzeni değiştirmek için silahlı çete oluşturmak ile suçlanıyordu.

Silahlı çete oluşturmanın karşılığı onbeş yıl hapisti.

Yılmaz Güney, yirmi altı aydır, içerideydi.

1974 Affı çıktığında, pek çok insan tahliye edildi.

Tahliye edilmeden önce, Selimiye'de bir gazeteci ile röportaj yaptı. Tarih, 12 Mayıs'tı.

Röportaj, 15 Mayısta yayımlandı. Bu Yılmaz Güney ile içeride yapılmış ilk röportaj olması açısından oldukça ilginçti. Çok büyük yankı uyandırdı.

Bu röportajın tam metnini daha ileriki çalışmalarda bulacaksınız. Bizim için önemli bölümü, Yılmaz Güney'i anlatırken tüm yönleri gözler önüne sermekten ibaret olmasıydı. Çünkü o günkü konuşmalarında, gazetecinin anlatımından çıkan, çizgi film için, izinleri kendisinin verdiği şeklindeydi! İzin vermesi gayet doğaldı. Hatta o sıralar bir film setinde çekimdedirler, çekimi durdurup saatlerce, ressamın çizimlerine yardımcı olması için fotoğraf vermiş! Bu resimlerin nasıl kullanılacağına dair bir yorum yoktu,

ortada. Dolayısıyla da yazılanları, çizilenleri izledikçe çıldırmıştı.

Röportajın yayımlanmasından bir hafta sonra af çıkıyor ve Yılmaz Güney, yirmi altı aydır yoksun olduğu özgürlüğüne kavuşuyordu.

21 Mayıs I974 günü tahliye oluyor, Selimiye'nin önü Yılmaz Güney'i sevenlerle doluyordu.

O günü, gazeteci Yalçın Doğan, cumhuriyet gazetesinde anlattı. Aynı gün bir basın toplantısı yapan Yılmaz Güney, "ben işkence görmedim", der. "Fakat bu bir takım arkadaşların görmediği anlamına gelmez" diyerek konuşmasını sürdürür...

İlerideki yazılarda tüm bunlar geniş şekilde yer alacağından, şimdilik kaydıyla üzerinde durmuyorum.

Bir zaman geçtikten sonra bir fırsat bulur ziyaret ederim, diye düşünüyorum.

Yaşama alışmak o kadar kolay olmuyor. Yürümeyi unutmuşuz. Eski arkadaşlarımızla buluşuyoruz.. Geride kalan günler üzerine konuşmalar yapıyoruz. Yılmaz Güney'i anlatıyoruz, diğer arkadaşları anlatıyoruz. Bu kötü günleri geride nasıl bırakırız'ın hesaplarını yapıyoruz. Yaşama yeniden başlayacağız.. Ne yapacağımız, nereye gideceğimiz belli değil..

Biraz dinlenelim, kendimize gelelim diye, bir süre sonra, yine içeriden bir arkadaşın önerisiyle bir deniz kenarına gidip hiç bir şey düşünmemeye karar veriyoruz.

ÖNCE BODRUM SONRA ÖLÜDENİZ

Mahir Araslı ile önce Bodrum'a geldik. Boş bir alana çadır kurduk. Bodrum'un henüz kalabalık olmadığı zamanlar. Denizi güzel, havası güzel... İnsanları, güzel bir kent.

Mahir, karacı subaylardan. O da Ankara da hapis kalanlardan. Yusuf Niş'in arkadaşı. Onun sayesinde tanıştık, kaynaştık. Aynı davadan tutuklanmışlar, Yusuf, Selimiye de bizim koğuşta kaldı. Mahir, Ankara'da yattı. On gün kadar Bodrum'da kaldıktan sonra daha güneye inmeye karar verdik

Doğaya daha yakın olmayı istiyoruz. Ölüdeniz, bizler için dinlenme, kendimize gelme açısından iyi olacak. Yine yollara düştük... çam ağaçlarını aştık. Bir dünya cennetine vardık. Denizin masmavi olduğu bir efsane yere geldik. Ölüdeniz'in hikayesini anlattı, Mahir. Çadırı kurduk, Kemal, Mahir'in kardeşi, O da aramıza katıldı. Mahir'in deniz sevdası işimize yaradı. Zıpkınla vurduğu balıkların bir kısmını yedik diğer kısmını köylülere verdik. Peynir, domates aldık karşılığında...

Her gece karartmayı yaşadık.

Kıbrıs çıkartması günleri... Ağaçlardan kestane, keçi boynuzu toplayıp yiyoruz..

Yine hapisçilerden Muammer geldi. Onlar, kara harb okulunu beraber okumuşlar, aynı davada tutuklu kalmışlar. Şimdi, İzmir'de kitap sergisi açıyor.

Sokakta açılan ilk sergi... yanında, karısı Güler hanım var...

Dönme zamanı geldi... Onlar tatile devam ettiler..

Böylelikle bu kadar zaman sonra kısa da olsa yapmış olduğumuz tatil, kendimizi daha iyi hissetmemizi sağladı..

Günler su gibi akmaya başladı, yeniden.

Ne zaman bir fırsat çıkacak diye bekliyorum bir yandan.

Yılmaz Güney ile ilgili fazla bir haber alamıyoruz artık...

Herkes kendi dünyasına dönmüş vaziyette.

SALPA KARŞIMDA

İzmir'de olduğumuz bir gün… Bir kitapçı vitrininde görüyorum ilk kez… Beyaz bir kapak… üstünde kırmızı bir yazı var.. ***SALPA***… YILMAZ GÜNEY… GÜNEY FİLMCİLİK YAYINLARI

Kitabı satın alıyorum.. koltuğumun arasına sıkıştırıyorum.. tıpkı o defter gibi.. müthiş bir hoşnutluk içinde sayfaları çeviriyorum.

Salpa.. bizim Salpa.. şimdi bir kitap olarak elimin altında.. Herkeslerin elinde.. Salpa tüm vitrinleri süslüyor.. Uğruna kavga ettiğimiz.. küstüğü.. sonra geldiği.. henüz zamanı olmayan.. yanlış anlaşılmasın diyerekten.. Salpayı nefes almadan okuyorum..

O, ne güzel bir kitap olmuş.

Yazılar peşpeşe geliyor.. Hürriyet gazetesinde, Hücrem, diye bir başka yazı dizisi başlıyor.. İlanları çıkıyor.. Heyecanla bekliyorum.. heyecanlanıyorum..

Hürriyet gazetesinde yazı yayımlanması yine söylentilere neden oluyor. Sermaye'nin gazetesinde! Neden Hürriyet? Deniyor. O, ise artık, çok şeyi aştığını söylüyor. "Beni ve düşüncelerimi kitlelere en geniş ulaştırabilecek kimse, ben onunla çalışmakta tereddüt etmem."

Arkadaş filmi gösterime girdi.

Melike Demirağ'ın şarkısı dillerde dolaşıyor...

"Bir kıvılcım düşer önce büyür yavaş yavaş
Bir bakarsın volkan olmuş yanmışsın arkadaş"

Arkadaş filmi, sinema salonlarını dolduruyor.

Sanık çıktı... Sanık, Yaşar Yılmaz'ın romanı. Yaşar Yılmaz ile koridorda dolaşmaları, konuşmaları... İşte, onlar da önümüzde şimdi.

Yılmaz Güney'i durdurmak olası değil. O, şimdi gümbür gümbür geliyor... Yıllardır, biriktirdiklerini paylaşıyor, insanlarla...

Bunlara daha geniş olarak dönmekten başka çaremiz yok. Onunla ilgili pek çok şeyi anlamak istiyorsak tekrar tekrar başa dönmek durumundayız.

Ama şimdi durmak zamanı değil... Çünkü kader ağlarını örmekle meşgul!

Bir yandan güzelliklere kanat açmış, uçuyor...

Diğer yandan girdaplar, Onu, yutmak üzere hazırlanıyor...

14 EYLÜL SABAHI BİRDENBİRE

Yaşamda; birdenbire olan şey, yine karşımızda. Hiç bir şeyin tadını çıkarmamıza fırsat yok. Tam almış başını gidiyordu. Her şey güzeldi!

Yeni bir film çekmek üzere, Adana'ya gitmişlerdi. Basından izliyordum, Onu.

İlhan Selçuk, Cumhuriyet'teki, penceresinde güzel bir yazı yazmıştı. Unutulacak bir yazı değil. Sabahın beşinde kalkmış... İşçilerin uyanışını seyretmeye gitmiş. Tam, O'na yakışan bir davranış... Hangimizin aklına gelir? Çalışan insanların uyanışını, seyretmek! Yılmaz Güney'dir, O Kendine neyin yakıştığını bilir. Onu yapar. Bu yüzdendir, Yılmaz Güney oluşu. Hem kendi merak etmektedir. Hem filmine hazırlanmakta...

Bir gazete satıcısı bağırmaktadır! Sokaklar, bu sesle doluyor...

Yılmaz Güney'i yazıyor...

Yılmaz GÜNEY'İN HAKİMİ ÖLDÜRDÜĞÜNÜ YAZIYOR!

Karşıyaka'dan İzmir'e gitmek üzere gemiye binmek üzereyim. Ne yapacağımı.. ne söyleyeceğimi.. bilmiyorum... anlamıyorum. Herkesler birbirine bir şeyler söylüyor.

Duydunuz mu? Duydunuz mu?

Yılmaz Güney, birini öldürmüş!

Yılmaz Güney, cinayet işlemiş...

Bu nedir şimdi? Hani film çekiyorlardı! İşçilerin uyanışı... İlhan Selçuk... Radyolarda haber bomba gibi patlıyor.

Yılmaz Güney, Yumurtalık hakimi Sefa Mutlu'yu öldürdü. Ünlü aktör gözaltında.

TRT, GÜN BOYUNCA haberi üstüne basa basa veriyor.. Öldürdü.. Öldürdü..

Adana'nın Yumurtalık ilçesinde film çevirmekte olan aktör Yılmaz Güney, Yumurtalık hakimi Sefa Mutlu'yu tabanca ile vurarak öldürdü.. Ünlü Aktör, karakolda gözaltında tutuluyor..

Bu haber doğru olmasın ne olur.. Bir umut.. Bir yanlışlık olsun.. Düzeltsinler.. Böyle bir şey yok desinler..

Neden her şey gelip bizleri bulmakta?

Ne olacak şimdi?

YENİDEN İSTANBUL

İstanbul'a dönmeye karar veriyorum. Yaşamımı, İstanbul'da sürdüreceğim.

Barbaros Bulvarı'nda Güven Şengil, oto alım satım işi yapıyor, Tevfik Çeviker ile onların yanına gidip geliyorum. Avukat Yalçın uğruyor. Güven Şengil'in sinemadan arkadaşları geliyor. Yönetmen Bilge Olgaç, yakın arkadaşı. Yardımcısı genç bir bayan var yanında. Gazanfer Özcan geliyor. Adile Naşit el sallıyor, arabayla geçerken...

Küçük bir imalat işi ile uğraşır gibi oluyoruz. Peynir dağıtım işine girmişler... Tevfik ile dağıtıma çıkıyoruz... O zamanlar ki adı Balaban olan bir peynir dağıtıyoruz. Sonradan, Mis süt oluyor. Komik şeyler oluyor, peynir işi ile uğraşırken. Bakkal da tenekeyi açıyoruz... Tattırıyoruz.. Bakkal bir de bize tattırıyor sonra soruyor;

- Siz beğendiniz mi?

Tevfik, doğrucu Mahmut..

- Doğrusunu istersen ben beğenmedim, diyor.

- Tefo, yapma böyle diyorum. Hiç olmazsa fena değil falan de. Ben yalan söyleyemem, diyor. Açılmış tenekeyi ne yapacağız?

Bakkal kurnaz... Madem açılmış bir kere diyor... Şu kadardan alayım... Mecburi bırakıyoruz...

Peynir tenekeleri azalıyor... Borç çoğalıyor.

Ben, kendi işimi yapıyorum... Küçük çapta bir imalat... Çamaşır suyu... Tuz ruhu.

Güney filme uğruyorum. Süha Pelitözü yönetiyor... Muhabbet ediyoruz. Yılmaz Güney ile ilgili fazla bir şey konuşamıyoruz. Her şey beklemede. Görünen o ki... Uzun bir süre içeride kalacak. Yapacak hiç bir şey yok. Yeğen Aptullah işi üzerine almaya çalışıyor...

Yılmaz Güney, yeniden içeridedir.

Mahkemeye çıkacağı günü bekleyecek… Hepimiz bekleyeceğiz.

Bir başka uğrayışımda, Süha Pelitözü, beraber çalışmayı önerdi.

- Salpa'yı dışarı çıkardın. Salpa'nın yeni baskıları yapılacak... ve diğerleri... gel işi yönet... hepimiz asgari şartlarda çalışıyoruz. Fazla bir maaş da veremeyiz... idare edecek kadar işte.

- Paranın önemli olmadığını söylemeye gerek yok... elimizden geleni yaparız.

Yılmaz Güney'in yakınında olacağım... Bundan alası can sağlığı.

Kim bilebilir benim duygularımı?

Benim Yılmaz Güney ile olan sevgi bağımı kim bilebilir?

Onun bu kötü gününde yanında olmayacağım da nerede olacağım..?

Ona bir parçacık yararım olsun diye... Her şeyi terk edeceğimi kim nereden bilsin?

Böylelikle Güney film macerası başladı.

Beyoğlu'nda Sakız ağacı caddesindeyiz. Ahşap binanın ikinci katında iki odalı bir yer. Benim bulunduğum yerde, aynı göre-

vi, daha önce Altan Küçükyalçın yürütmüş. Bildiğim kadarı ile Yılmaz Güney Dosyası adlı güzel bir çalışma da yapmış. Yılmaz Güney hakkında yazılmış ilk kitap.

Çalışma masam giriş kapısının tam karşısı. Kapı açıldığında, içeriye girenle, ilk, ben karşılaşıyorum. Geleni dinleyip yönlendiriyorum.

Kitapları basıma hazırlamak olan görevim zamanla şirketin diğer işlerine de uzanıyor. Her geleni dinlemek, gelen yazıları kontrol etmek.. senaryoları incelemek... arşivleri düzenlemek, dışarı ile sıcak ilişkiler içinde olmak. Günlük basını izlemek... Yılmaz Güney ile ilgili haberleri izlemek ve zaman zaman Süha ile konuları değerlendirmek...

Bu arada şirkette çalışanları tanımaya çalışıyorum.

Yılmaz Güney'in dünyasındaki insanları tanımam gerekli.

Yılmaz Güney nasıl insanlarla çalışıyor? Bilmem de yarar var diye düşünüyorum.

Burada tek başıma olduğumu hissediyorum. Hata yapmamam ve her işi Yılmaz Güney'i düşünerek halletmem gerekiyor.

Yıldız; zayıf, ince narin bir insan. Tuttuğunu koparan bir yönü var. Şirketin has insanlarından biri. Yılmaz Güney'in çok yakınında. Özel işlerini biliyor, takip ediyor. Selimiye'ye yaptığı ziyaretleri ve Onun ilginç isteklerini gülerek anlatıyor. Gömlek istermiş... üzerinde küçük küçük çiçek desenleri olan... onları bulamayınca kızarmış... ama nereden bulayım? Bulamadım diyorum, kafasını sallıyor... nasıl bulamıyorsunuz? anlamında.

Lokman şirketin muhasebecisi. Şirketin menfaatlerini bir o koruyor havalarında. Mali işler ondan sorulur. Süha'nın güvendiği elemanlardan. Yıldız da güveniyor. Benim izlenimim..Güney filmcilikte böyle soğuk bir insanın ne işi olduğu şeklinde... anlaşmak zor... ipleri elinde tutmaya çalışıyor... şirket ondan sorulur

havaları!

Süha'yı içeride tanımıştım. Burada kendine daha güvenli, yok öyle değil.. böyle olması gerekiyor

gibi... Yeni şekliyle patron olarak... zaman zaman eski Süha olarak daha muhabbetli...

Mehmet, astsubaylıktan emekli, korumalardan. Yılmaz Güney'in fedaisi, olarak her şeye hazır... gözü kara. Yılmaz için kendini yakar. Bir dediğini ikiletmez türden. Sadık.

Osman Tokcan, dünya tatlısı dediklerinden... Şen, neşeli ve babacan ve hep olumlu, esprili. Onunla iyi anlaşıyoruz. Daha doğrusu o herkesle iyi anlaşanlardan.

BİR GÜN MUTLAKA

BİR GÜN MUTLAKA, filminin çekim hazırlığı var. Gelenimiz gidenimiz eksik olmuyor. Ellerinde Yılmaz Güney'in çekmesini istedikleri senaryo türü çalışmalarla uğrayanlar çoğunlukta. Onlara bir şeyler söylemek ve göndermek, bu işi yaparken kırıcı olmamak bana düşüyor.

Şerif Gören, Ali Özgentürk, Bilge Olgaç, Güven Şengil, Halil Ergün, Azra Balkan uğruyor zaman zaman.

Fatoş Güney geliyor... Doğru Süha'nın odasına geçiyor. Bizimle sadece merhaba...

Şirketin durumu iyi görünmüyor. Sarkmış durumda eski film senetleri var. Gelir olarak da o sıralar yalnız kitaplar. Ancak o tarihlerde baskı sayısı, inanılmaz rakamlara ulaşıyor. Her kitap yirmi bin basılıyor... Paketleme büyük bir hızla sürüyor. Anadolu'dan talepler büyük... Yetişilmiyor. Mehmet paket işini üstlenmiş durumda. Yahya ile karısı da ona yardımcı...

Ben durmadan hesaplar yapıyorum. Tasarruf yapabilmek... kitapları daha ucuza mal edebilmek için çareler düşünüyorum. O sıralar Ağaoğlu yayınevi kitapları basıyor... Semih, zaman zaman para için geliyor.

Geç kalmış ödemeler sorun... Daha rahat çalışma alanları ya-

ratmam gerekiyor. Daha uzun vadeli çalışabileceğimiz kuruluşlara gereksinim var... Maliyetleri, aşağı çekmem lazım. Bunun için Yılmaz Güney'i seven, bu dönemde bizleri çok sıkıştırmayacak kuruluşlar ve insanlar bulmam gerekiyor. Cağaloğlu'nda dolaşıyorum bütün gün... O matbaadan bu matbaaya... Aradıklarımı çok geçmeden buluyorum. ErTu matbaası isteklerimize yanıt veriyor. Dizgi, baskı, ciltleme işleri hepsi bir düzen içinde, yoluna giriyor.

Bu arada yaptığımız küçücük hatalar o geceyi uykusuz geçirmemizin nedeni oluyor. Burada hata yapmamamızın bilincindeyiz. Her şeye karşın tam iş bitti diye düşündüğümüz anda dünya başımıza yıkılıyor. Güney filmcilik amblemini unuttuğumuz, gözden kaçırdığımız ortaya çıkıyor. Yoğun çalışmalar bu tür aksaklıkları beraberinde getiriyor... üzülüyoruz...

Yılmaz Güney'in yüzüne, nasıl bakacağız diyerek..!

Dağıtımı o güne dek GeDa sürdürüyor... Daha büyük dağıtımlara açılmamız gerekiyor. Nurer Uğurlu, işini iyi yapan, kitap piyasasını iyi bilen bir insan. Serhat dağıtım o sıralar küçük bir yerde... nakit çalışıyor ama az alım yapıyor. Sağlam gidiyor. Kemal Karatekin, her zaman tedbirli... sipariş gelsin, bütün baskınızı alayım, diyor... YurtDa dağıtımı, Şule Perincek yönetiyor. Alımlarda biraz daha fazla, peşin çalışıyor. O sıralarda Metin diye genç bir solcu, dağıtım için atak halinde. Bir süre ona kitap veriyorum ama sonu gelmiyor. İlk satışlarda fire... Güçlü bir dağıtım bulmam gerekir diye araştırmaları sürdürüyorum.

Fahri Aral ile içeriden tanışıyoruz. İyi bir arkadaşlığımız var... Dönemin gençlik liderlerinden... May yayınlarının editörü. Zaman zaman ona uğruyorum. Böyle günlerden birinde, büyük ve güçlü bir dağıtımın kurulduğundan ve Güney Filmcilik yayınları ile ilgilendiklerini, dağıtımı üstlenmek istediklerini söyleyince,

önümüzde yeni bir ufuk açılıyor...

Tam aradığımız gibi. Süha Pelitözü'ne aktarıyorum... İlişkileri sürdürmemi istiyor. Yeni dağıtımın adı... CemMay. Cem ve May yayınları, İzmir'den Datiç, Orhan Özşişman bir araya geliyor. Toplantılar başlıyor... Mehmet Ali YALÇIN, Cem Akkan, Orhan Özşişman ve o sıralar arkadaş yayınları yöneticisi, yazar Erdal Öz bir araya geliyor... anlaşma için konuşmalar yapıyoruz. Bir noktada anlaşmak iki tarafın da işine geliyor. Şartlarımızı ağır buluyorlar... Kitaplar, yirmi bin basılıyor... yarısını peşin istiyoruz geri kalanını yirmi günlük çek. Olmaz diyorlar. Süha, anlaşma şartlarını kaçırma, diyor. Bekleyelim acele etmeyelim ama sonunda anlaşalım.

Yılmaz Güney'in yazdığı 'BİR GÜN MUTLAKA'nın senaryosu gelmiş. Bir süredir hazırlıklar yapılıyordu. Filmin yönetmeni Bilge Olgaç. Bilge Olgaç o sıralar oldukça hareketli... sürekli film çekiyor... Yoğun bir dönem geçiriyor.

Hafta sonu Güven Şengil, Bilge Olgaç, Peynirci ortak, hep birlikte Kumburgaz'a gidiyoruz. Kumlara uzanıp senaryoyu tartışıyoruz. Bilge Olgaç, yırtınıyor... Ben bu filmi çekmem... Böyle bir film olmaz! Yanlış şeyler çok... Boşluklar var. Nasıl yapar böyle bir şeyi... nasıl böyle düşünür? Akıl alır gibi değil. Ben yokum! ben yokum. Güven, filmin çekilmesi taraftarı. Bilge Olgaç'ı iknaya çalışıyor. Benim fikrimi soruyor... Ben de yönetmen sensin diyorum. Boşluklar varsa doldur. Yönetmen sensin... sen nasıl istersen öyle olur sonuçta... Hep birlikte rahatlıyoruz sanki. Neşe içinde geri dönüyoruz.

Bir süre sonunda çekimler başlıyor. Peynirci ortağa da küçük bir rol veriyorlar. Demiş ki bana bir rol verin... hesapları silelim. Güzel de oynadı doğrusu!

Kitap satışları patladı. Anadolu'ya yetişmek olası değil. Paketleme bütün hızıyla sürüyor. Arada aksilikler oluyor... Film işlerini izleyen, getiren götüren Yahya'yı polisler götürmeye gelmiş. Şirkete girdiğimde her yeri tutmuş polisler... Hayrola diyorum... Silah işi... bir kaç ay misafir edeceğiz.. Yahya gülerek ufak bir iş diyor. Çıkıyorlar beraberce. Uzun süre aramızda olmayacak anlaşılan. Yahya sıkı bir insan sıkı bir emekçiydi. Bilinçli insandı. Özleyeceğiz. Eksiliyoruz bir bir.

Aslında hepimiz aynı şartları yaşıyoruz. Burada her an her şeyi yaşayabiliriz!

Murathan Mungan genç bir öğrenci. Ankara'dan gelmiş... Yılmaz Güney ile ilgili, tez hazırlamak istiyor... İstediklerini veriyorum. Bizim de haberimiz olsun, diyerek uğurluyoruz. Ankara'ya döndükten bir süre sonra mektubu geliyor. Kapan adlı öykü kitabımı yeni görmüş. Mehmet Ali bey, bu kitabı anlaşmadan biraz önce çıkarıyor. Anlıyorum ki Yılmaz Güney kitaplarının dağıtımı onlar için önemli... Yoksa neden bana kitap çıkarsın! Diğer kitaplarını da basalım diyor. Arayış adlı bir başka çalışmayı söylüyorum.. Alıp hemen Fahri'ye dönüyor... basın!

İşbilir bir insandı rahmetli Mehmet Ali Yalçın...

Memet Türkkan bir arkadaşı ile uğradı. Güneş'in katli adlı bir kitabından bahsetti. Teklif götürelim yönetime dedim, ancak bir daha görünmedi. Kitabı sonradan çıkardı. Töbder'li öğretmenler vasıtasıyla dağıttı. Üst üste baskılar yaptığını izledim. Güzel bir kitap olmuştu. Çok ilgi gördü.

Selim Yalçıner, Vatan gazetesinde yazılar yazıyor. Selimiye'den tanışıyoruz. Yılmaz Güney ile ilgili bir dizi hazırladı. Benden de, 12 Mart öyküleri alıp yayımladı. Onları hala saklıyorum.

Yılmaz Güney, insanların odak noktası olmaya devam ediyor. Kendisini göremesek de her an ne yaptığını, nelerle uğraştığını izliyoruz. Kitapları, film çalışmaları son hızla sürüyor. Olayı çabuk atlattığı belli. Yeniden hapishanede oluşu, Onu durduramıyor.

O zor zamanlarında yakınında bulunup yardımcı olamadığım, içimde her zaman bir noktadır. Ama kalben daima yanında olduğuma inanıyorum. Bunu da, O'nun bildiğine eminim. Bu da beni rahatlatıyor. Şimdi ise elimden geldiğince çok çalışıyorum.

Arkadaş filmi hala ilgi görmeye devam ediyor. Kitapları çok satıyor... Yeni hazırlıklar sürüyor.

Bir Gün Mutlaka yakında biter. Nasıl bir şey çıkacak ortaya? Bilge Olgaç'ın boşlukları ne kadar dolduracağını merakla bekliyorum.

Yusuf Niş geldi bu ara. Yarış adlı bir film çekiyorlar. Yavuz Özkan, yönetmenliğini yapıyor. Nebahat Çehre ve Halil Ergün rolleri paylaşıyor. Çekimin yapıldığı yere gidiyoruz. Orada bir saat kadar, zaman geçiriyoruz...

Sanık kitabı çıktı. Hemen arkasından, Yaşar Yılmaz'ın hazırladığı, 'SÖZ SANIĞIN'kitabını çıkardık. Kapakta, 12 Mart'ı simgeleyen Faik Türün'ün resmi konuldu. Kapağı hazırlayan Sadık Karamustafa da Selimiye grubundandı. Boynu Bükük Ödüler'in yeni baskısı yapıldı. Yıldız Cıbıroğlu'nun bir resim çalışması, pamuk toplayan işçiler, kapakta yer aldı. Boynu Bükükler yıllar önce yayımlanmıştı. Kitabı sanıyorum, Demirtaş Ceyhun basmıştı. Bir muhabbet sırasında o günleri anlatmıştı, ünlü yazar. Yılmaz Güney ile Adana'dan tanışıyorlardı. Bir kitabevinde imza günü de organize etmişti. Yılmaz Güney'in gelmediğini... kitabında satmadığını, zarar ettiklerini söylemişti. Yeni baskısı ise umulmadık baskıya ulaştı. Sonra Orhan Kemal ödülünü aldı.

İşler bir düzene girdi. Sıra senaryolara gelmişti. Senaryoların basılması için hazırlıklar yapılmıştı. Yılmaz Güney, sürekli bir

üretime girmişti. Durmadan yeni işler yaratılıyordu. Şirketin yaşaması için herkes özveride bulunuyordu. Gecemiz gündüzümüze karıştı. Zaman sorunumuz yoktu.

Sonunda CemMay dağıtım kuruluş işlemlerini bitirmiş, anlaşmayı da yapmıştık. Artık bütün kitaplar yeni dağıtım vasıtasıyla, okura ve kitabevlerine ulaştırılıyordu. Arkadaş, güzel bir kitap oldu. Filmin öyküsü, senaryo çalışması, filmden fotoğraflar... satış olarak diğer kitaplarla eşdeğerdi. Bütün kitaplar yirmi bin üzerinden basılıyordu. Senaryoların baskısı üstüne biraz tartışma yapıldıktan, aynı sayıya devam edilmişti. Umutsuzlar'ın basımından önce, küçük çapta bir iki olay yaşadık. Film, Güney Filmciliğe ait olmadığından, Akün Film sahibi İrfan Ünal'dan izin almaya gittim. Kitap için izin vermesini istedik. İrfan beyi ikna edemedim. Sizi mahkemelerde süründürürüm diye de bir tavırla karşılandık. Ona karşın kitabı çıkardık..

İrfan bey'den ses çıkmadı.

Aynı konu için Atıf Yılmaz'a gittim. Atıf bey, çok kibardı..

Yılmaz bizim gözbebeğimiz... izin ne demek! Şeref verirsiniz, dedi. Böylece Atıf bey yönetmenliğinin büyüklüğü kadar insanlığının da büyük olduğunu göstermişti...

Sırada Seyyit Han vardı. Seyyit Han filmi, Yılmaz Güney'in sinemacılığında bir dönüm noktasıydı. İlk yönetmenlik denemesiydi. Yalnız elde filmin öyküsü yoktu. Belki hiç olmamıştı. Yılmaz Güney'in çalışmasını bilenler için şaşırtıcı bir durum değildi. Çünkü öykü çoğu zaman O'nun beyninde yaşardı. Filmi çekerken o anın şartlarına uyar, her şeyden yararlanır, değiştirir, yenilikler katar, yaratıcılığını ortaya koyardı. O öyle olduğu için Yılmaz Güney'di!

Süha Pelitözü, bu sıralar Yılmaz Güney'in bununla ilgilenmeyecek kadar yoğun olduğunu anlattıktan sonra... öyküyü sen yaz diye bağladı. Yılmaz Güney, öyle istiyordu. Yılmaz Güney istedi

mi akan sular dururdu. İtirazlarım sonuç getirmedi. Bu kitabın çıkması için başka bir yol yoktu. Şişli'de bir sinemada filmi oynattık. İki kez seyrettikten sonra, öyküyü yazdım..Yılmaz Güney'e gitti.

Oysa Yılmaz Güney'den başkası yazamazdı, Seyyit Han'ı. Öyle de oldu. Bir süre sonra kendisinden haber geldi. Yazacaktı.

Yılmaz Güney'in yoğun temposu gösteriyordu ki, olayın şokunu üzerinden atmış ve kendini çalışmalara vermişti...

Her zaman ilgimi çeken şeyler olmuştu Yılmaz Güney'in yaşamında. Aklıma bu sıralar gelip takılan, Yargıcın vurulma olayından sonra kapatıldığı jandarma karakolunda neler yaşamış... neler düşünmüştü?

Yumurtalığa giderken babasının yanına uğramıştı. Babası, oğluna olacakları biliyormuş gibi, yalvarmıştı..

Burada bizimle kal... bizimle yaşa.. seni yaşatmayacaklar.

Kalamam demişti, babasına... kalamam... yapacağım çok işler var... bunları sana anlatamam...

Yumurtalık ilçesi jandarma karakoluna kapatılan Yılmaz Güney bir kez daha kaderini yaşıyordu. Karakolun kapısında sabaha kadar endişe içinde bekleyenler ise Fatoş Güney, film çalışanlarından Osman Alyanak ve Kamuran Usluerdi.

Kapının önünde bekleyenleri olduğu halde... Bütün ülke, O'nunla ilgili haberleri beklediği halde, bir kez daha tek başınaydı.

Olaylar ise hızla gelişiyordu.

Amcaoğlu Aptullah Pütün, elinde tabancası ile Yargıç Sefa Mutlu'yu kendisinin öldürdüğünü ileri sürerek savcıya teslim oluyordu. Soruşturmayı yürütmek üzere, görevli Adana Cumhuriyet Savcı Yardımcısı

Cengiz Ataç, Aptullah Pütün'e, soruşturmayı saptırmak ve delilleri değiştirmek suçlamasıyla soruşturma açıyordu.

Olay sırasında filmin yönetmen yardımcısı Ali Özgentürk de Yılmaz Güney lehine ifade verdiği için savcı tarafından tokatlanıyordu. Yılmaz Güney'in kaldığı otel odasında yapılan aramada, kitapçılarda serbestçe satılan, Materyalist Felsefe Sözlüğüne, Felsefenin İlkelerine, Maksim Gorki'den Mektuplara, el konuyordu.

Şirkette, konu ile ilgili fazla şeyler konuşulmuyor... herkes önündeki işleri en iyi şekilde yapmaya bakıyordu. Gerçekler nasıl olsa ortaya çıkacaktı.

Adalete güveniyorduk. Beklemekten başka bir çaremiz yoktu şimdilik.

Ancak zaman, her şeye egemendi. Önümüzdeki günlerde, hep birlikte olayların içinde bulacaktık kendimizi. Güney filmin yöneticileri olayları, bizden daha yakın izliyordu.

Bize düşen şirketin işleri, gibi görünüyordu.

Olayla ilgili konuşacak o kadar çok şey vardı.

Gelişmeleri bekliyorduk.

Birinci dereceden ilgili olamıyordum. İçim içimi yerken beklemek hoş değildi.

İzleyebildiğim kadarı ile her şey Yılmaz Güney'in aleyhinde yürüyordu...

Yılmaz Güney'in avukatı bir basın toplantısı düzenlemiş ve Savcı yardımcısı Cengiz Ataç'ı yasaları çiğnemek... gizli yürütülmesi gereken hazırlık soruşturmasını, kamuoyunu, etkilemek amacıyla açıkladığını ve leyhte ifade verenlerin dövüldüğünü ileri sürüyordu...

Neresinden baksanız... karma karışık bir olayın içinde bulunuyorduk.

Zamanı gelince 13 Eylül Cuma akşamı meydana gelen bu olayın çok daha derinlerine girmek herhalde kaçınılmaz olacak..

CAN YÜCEL ELEŞTİRİSİ BÖYLE OLUR!

Senaryoların basımının sürdüğü günlerden bir gün, Cem Yayınevi'nde, Oğuz Akkan ile konuşuyoruz. Bu ara, kapı açıldı. İçeriye biraz dağınık vaziyette, yaşlı bir adam girdi. Oğuz bey, beni tanıştırdı. Yaşlı adam bana pek hoş olmayan bir şekilde baktıktan sonra başını çevirerek,

- İyi... iyi, dedi. Yılmaz'ın donlarını da kitap yapın.

Adamın sarhoş olduğunu anlayınca yanıt vermemeyi yeğledim. Yaşlı adamın böyle rahat bir şekilde konuşması garibime gitmişti. Ben O'nu daha önce hiç görmemiştim ama aynı zamanda tanıdıkta geliyordu. Can Yücel'di. Kendine özgü şekilde olayı protesto ediyor. Aynı zamanda bir de tehlikeyi işaret ediyordu.

Dağıtımdan yirmi bin kitabın parasını, peşin gibi alıyorduk. Yine de masraflar karşılanmıyordu. Zaman

zaman Süha'nın kardeşine uğruyor, takviye alıyorduk. Dağıtıcı şirketin yöneticileri durumdan önce hoşnuttular. Bu kadar katı olmak zorunda mısınız yollu serzenişlerde bulunuyorlardı. Onlara zorunlu olduğunu anlatmaya çalışıyordum. İleriki günlerde bunun acısını, kendi işlerim sırasında görecektim. Anlatamadığım bunların benimle direkt bir ilgisinin olmadığıydı. Bana kalsa

en geniş vade içinde çalışırdım. Mehmet Ali bey arada bir... bu senaryolar diğer kitaplar kadar satmaz, tıkanırız.. diyordu. Ama şimdilik işler fena görünmüyor... Nereye kadar gideceği, nerede tıkanacağı belli değil... gittiği yere kadar diye düşünüyoruz... her zaman yapacak şeyler vardır... Umutlar bitmez...

Bir Gün Mutlaka'nın çekimleri bitmiş, montaj çalışmaları başlamıştı... filmin müziği konusunda sorunlar vardı. Timur Selçuk ile görüşmüştük. Filmi izledikten sonra... ısınamadığını söyledi. Ama yardıma hazırdı. O sıra aklıma Kenan Yada geldi... İçeridеyken akşam üstleri pencere kenarında söylediği türkülerle her birimizi hüzünlendiren... zaman zaman coşturan... Sesi güzeldi. Münir Yılancı ile birlikte besteler yapan Kenan... Bu filmin müziğini O, yapabilirdi. Süha'ya önerdim. Yılmaz'ın okey vermesi gerekir, dedi. Git konuş anlat durumu... O sıralar sanki aralarında olumsuz bir şeyler oluşmaya başlamıştı... olumsuz yönde bir gelişme hissediyor, ancak bir şey soramıyordum. Bu, onların arasında bir durumdu... karışmak doğru olmazdı.

Bu iyi bir bahaneydi. O sıralar, Ankara kapalı cezaevinde kalıyordu. Genel olarak her şeyle ilgili bir ziyaret artık gerekli olmuştu. Uzun zamandır görmemiştim. Sadece işlerle ilgili haberleşiyorduk. Onunla yüzyüze konuşmamın, çeşitli yararları olacaktı!

Doğrusu oldukça da özlemiştim, kendisini. Hasret gidermek de güzel olacaktı. Olayın stresinden biraz uzaklaşır.. işlerden, kitaplardan, filmden, müzikten, Kenan'dan... arkadaşlardan bahsederdik. O arada aklımıza gelen her şeyden... olaydan biraz olsun uzaklaşırdık.

O akşam yol hazırlığına başladım. O'nu göreceğim için şimdiden heyecanlanıyordum.

ANKARA KAPALI CEZAEVİ ZİYARETİ

Ankara'ya indiğimde TRT'de çalışmakta olan Hasan Özgen'i aradım. Yapacağım ziyaretten bahsedince.. ben de geleyim, dedi. Yine Selimiye grubundan Ziya Yücesan ben de geliyorum deyince, üçümüz birden kapalı cezaevi'nin yolunu tuttuk.

Yılmaz Güney adını kullandığımız zaman görüşme sağlanamayacağı söylenmişti. Yılmaz Pütün ile görüşeceğimizi söyleyerek ilk aşamayı atlatmıştık.. Cezaevi'nin dışında diğer ziyaretçilerle bekleşirken, Fatoş Güney i de bir araba içinde beklerken gördük... Yanına yaklaşıp... konuştuk... hal hatır sorduk... Biraz kitap getirmiştik, onlara baktı, kitapların bir ikisi için onları vermeyin, diye uyardı. Devamlı ziyarette olduğundan artık nelerin içeri alındığını nelerin alınmadığını biliyordu. Ona yorduk. Pütün soyadını kullanırsak girişimizin kolaylaşacağını, o ara söylemiş olmalı... Yılmaz Pütün ile görüşmede bir sorun çıkmamıştı. Yalnız yanımıza bu arada bir gardiyan yaklaştı:

- Abi, dedi. Yılmaz Güney ile görüşeceksiniz.
- Nereden bildin?
- Ben sizleri tanıyorum abi.
- Nasıl tanıyorsun?
- Sizin gibi çok polis geliyor.
- Çok mu?

- Çok abi.

Gülüştük.

Bir süre sonra O gülümseyen yüzüyle tellerin arkasında belirdi.Yine tığ gibiydi. Kendisine her zaman çok yakışan yeleğini giymişti. Gayet bakımlıydı... Traşını olmuştu. Selimiye'de de, hep bakımlı çıkardı ziyaretlerine.

- Hoş geldiniz arkadaşlar, dedi.

- Hoş bulduk, dedikten sonra teker teker halimizi hatırımızı sordu. Bizler de:

- Esas sen nasılsın abi? Önemli olan sensin.

- Hapishane bize yabancı yer değil. Aynen devam ediyoruz yaşama. Dün Selimiye'de... bugün burada... yarın nerede olacağımız belli değil!

- Sana biraz kitap getirdik. Fatoş hanım sansürden geçirdi.

Her zamanki gülüşüyle... olur öyle şeyler, anlamında başını salladı.

Bir süredir şirkette çalışıyorum... biliyorsun. Elimden geldiğince yararlı olmaya çalışıyorum... söylemek istediğin... beğenmediğin bir şey var mı? İkincisi filmin müziği konusunda sorun çıktı. Timur Selçuk filme ısınamadığını söyledi... Benim aklıma geleni, söylemeye geldim.

- Nedir? önce sen konuş... sonra ben konuşayım.

- Kenan Yada, yapsın müziği.

- Kenan yapsın... kötü de olsa Kenan yapsın. Bunları kendiniz halledin.. bunları bana getirmeyin.. Kitapları kaç basıyorsunuz?

- Yirmi bin.

- Yirmi bin basıyorsunuz... şu kadar baskı yazmıyorsunuz... beş bin beş bin basın ama üzerine yazın... onbeşinci baskı yirmi beşinci baskı diye kapaklara yazınca okurun daha çok ilgisini çekmez mi? bunları niye düşünmüyor arkadaşlar?

- Dönüşümde bunları ileteceğim... tek başımıza karar veremi-

yoruz.. biliyorsun şirketteki durumları..

- Her şeyi biliyorum.

Bu arada Hasan'a hitaben..

- TRT'deki arkadaşlara iletin tavrım onlara karşı değildi.. ama beni TRT ilk günden itibaren katil ilan etti. Tavrım.. söylediklerim.. TRT'nin TAVRINA KARŞIDIR.. Kuruma karşıdır.

Burada söyledikleri benim açımdan oldukça önemliydi. Çünkü olayı bizler hiç bir zaman vurdu vurmadı anlamında almamıştık. Vurmuş da olabilirdi... vurmamış da. Şu anda söyledikleri ise bir parça açıklama getiriyor gibiydi. Beni katil ilan ettiler diyordu. Sanki olmayan bir durumu olmuş gibi gösterdiler tarzındaydı. Vurup vurmadığı bir hukuk düzeninde kanıtlarla ilgiliydi. Bu da ancak mahkemelerin işiydi.. Yargılama sonucunda ortaya çıkacaktı... acele karar verilecek bir durum değildi. Vurmuş olsa da olmasa da bizlerin Yılmaz Güney'e olan sevgisi hiç bir şekilde değişmezdi.

- Avukatın ile ilgili söylentiler var, abi. MHP'li olduğu yaygın kanı.

- Söylentiler olacak... orada bir sorun yok. Ben, memnunum. Herkes her şeyi söylüyor.

Şirketin işleri üzerine konuşmalar sürdü.

Oradan gönül rahatlığı içinde ayrıldık. Morali yerindeydi ki, en önemlisi buydu.

O, HER ŞEYİ KARŞILAYABİLECEK DİRENCE SAHİPTİ.

Akşam üzeri Ankara'daki evlerine uğradım. Yaşlı annesinin elini öptüm. O kadın neler çekmişti. Yüzünden okumak mümkündü. Yine de bir kaya parçası gibi dimdikti.

İlk hanımından olan kızı Elif de aynı evde kalıyordu. Sonra Yazar Ömer Polat geldi. Ömer ile selamlaştık. Selam veriş şeklime

takıldı, Ömer..

- Hala askersin!

Oğlu Yılmaz Güney'de evdeydi. Tatlı bir çocuktu. Onu görünce Yılmaz Güney'in şakalarını anımsadım. Diyalektiği herkese anlatacağız... çocuklarımıza öğreteceğiz. Oğluma diyeceğim ki... bak oğlum bu duvardır diyeceğiz... ama aynı zamanda duvar değildir. Oğlan da yüzümüze bakacak... bakacak... bunların hepsi kafayı yemiş diyecek!

Rüya gibi bir gün geçmişti. O günlerde Yılmaz Güney dışında bir konumuz yoktu. Ben de biraz rahatlamıştım... hem kendisini görmüştüm... küçük bir mesajını da almıştık. TRT, beni katil ilan etti demişti!

İstanbul'a dönüp yine işlere daldık.

Kenan Yada'yı müziği yapması için ikna edemedik. Böyle bir öneriyi beklemiyordu. Kendisini hazır hissetmemişti.

Filmin müziğini profesyonel bir kuruluş üstlendi.

YENİ BİR ŞEYLER VAR!

Yılmaz Güney'i ziyaret etmiş olmak, iyi geldi. Her şeye yeniden daha büyük bir şevkle sarıldım. Şimdi daha çok çalışmamızın gerektiğine inanıyordum. İçeride bulunan bir insanı hiç olmazsa buradaki dertlerle üzmeye hakkımız yoktu. Onun zaten başı yeteri kadar sıkıntıdaydı..

Bütün çalışmaları gözdem geçirdim. Yeni bir düzenleme daha dikkatli çalışmalar yapmak istiyordum. Arşivleri, yazıları tek tek elden geçirdim. Yoğun tempolu çalışmadan doğru dürüst eldeki malzeme ile ilgilenememiştim.. Dosyalar arasında parça parça yazılar dikkatimi çekti.. Bir bütünlük yoktu ama ilginçti.. Hasan Tahsin ile ilgili bir çalışma yapılmıştı.. Onları bir araya getirmeye çalıştım.. Belki bir senaryo yada bir hazırlığı içeren bölümler vardı.. Bir yerde de bu çalışmayı yapanın adı vardı.. Yaşar Aksoy.. Bizim, İzmir'li arkadaşımız.. Onları bir sıraya koymaya çalıştım.. Ancak gerçekten bir şey kalmamıştı.. Yaşar Aksoy, tarih hocası Zehra hanımın oğluydu. Tarihe, sanata ve İzmir'e önem verirdi. Hasan Tahsin ile de özel olarak ilgilenirdi. Hasan Tahsin ödüllerinde, gazeteciler cemiyeti tarafından verilmiş epey ödülü olduğunu sanıyorum. Yaşar Aksoy sonraki dergi yazılarında. Yılmaz Güney'in Hasan Tahsin ile ilgili film yapma isteğini anlattı.

Selimiye Mektupları, Yılmaz Güney'in Selimiye'den Fatoş Güney'e yazdığı mektuplardı. Şimdi sırada onları yayımlamak vardı. Yılmaz Güney'in sıkıntılı olduğu gelen haberlerden anlaşılıyordu. Mektup sıralamasında yine bir yanlışlık olacağından tedirgindi. Süha:

- Telgraf çek... merak etmemesini söyle...

O sıralarda aralarının epey açık olduğu anlaşılıyordu.

Telgraf çekip merak etmemesini yazdım. Her şey istediği gibi olacaktı. Bu telgraf Onu rahatlatmış mıdır bilemedim. Ancak bu konuda bir daha ses çıkmadı.

Selimiye Mektupları da yaptığımız en güzel kitap oldu. Zaten mektuplar anlatılamayacak bir duygu yüküne sahipti. Bir insanın hapishaneden karısına yolladığı mektuplar bundan güzel olabilir miydi?

Kitap, çıktıktan sonra Yılmaz Güney'den imzalı olarak geldi. Teşekkür ediyordu. Ne yazık ki o imzalı kitabı yanımızda çalışan Cem aldı, okuyup iade etmek üzere... Ne Cem geri geldi ne kitap.. Aynı şekilde elden gönderdiği mektup ve bayram yılbaşı kartlarının da başına ileride anlatacağım şanssızlıklar geldi.

MEKTUP

Tam o sıralarda... şirkete genç bir adam, gelip gitmeye başladı. Daha önce hiç görmemiştim. Geliyor selam vermeden Süha Pelitözü'nün odasına geçiyordu. Direk geçtiğine göre demek ki Süha bekliyordu. Genç adam gelince, şirkette birden hareket başlıyordu. Kapılar kapanıyor, girip çıkmalar artıyordu. Bu arada, Selimiye'den tanıdıklar da çoğaldı. Şerafettin'di adı yanılmıyorsam, O, görünür oldu sık sık. Bir gizlilik var ortalıkta... ama adı bir türlü konmuyor... biz de hayır olsun diyerek, beklemedeyiz... Nasıl olsa bir açıklama yaparlar... Çünkü herkes işini gücünü bıraktı, bu yeni durumla, ilgilenir oldu. Nihayet bir akşam üstü... Süha, biraz gelebilir misin? diyerek odaya çağırdı.

- Basından samimi olduğun kimler var, güvenebileceğimiz?

Saydım arkadaşları...

- Hürriyetten kim var?

Anlaşılıyor ki iş büyük... yavaş yavaş son günlerdeki hareketliliği anlattı.

- Araştırma safhasında olduğumuz için anlatmadık... Ama şu anda YILMAZ Güney ile ilgili büyük bir gelişme var.. Kimsenin de duymasını istemiyoruz.. bilirsin bu işleri.. Bir de daha tam güvenemiyoruz.. her şeyi tam olarak garanti altına aldıktan sonra

söylemek gerekiyor.. Umut verip de bir sonuç alamazsak daha kötü olur..

- Biz Osman ile birlikte Adana'ya gideceğiz..

Şirkete girip çıkan genç adam, makina mühendisidir.. Makina mühendisi olmasının konumuzla hiç bir ilgisi yoktur tabii.. Oldukça yakışıklı, esmer ve bıyıklıdır.. Konu bunlarla da ilgili değildir.. Hiç kimseyle konuşmaması, selam vermemesi de konumuz değildir.. Onun burada bulunmasının bir tek nedeni vardır.. Yılmaz Güney davasının seyrini değiştirebilecek bir şeye sahiptir.. Bu bir mektuptur. Bu öyle bir mektuptur ki.. ömre bedeldir.. Genç adamın adı, Osmandır.. Osman, ölen yargıcın karısı Nuran Mutlu'nun çocukluk arkadaşıdır.. Elinde ise kendisine hitaben yazılmış bir mektup vardır.. Nuran Mutlu'nun el yazısı.. Ölen yargıcın.. karısının, mektubu..

İşte şimdi her şeye yeniden başlamanın zamanıdır..

Bu mektup Yılmaz Güney'e özgürlüğünü verebilir..

Umutlar yeniden yeşermektedir.. Dünya daha güzelleşecektir.. Çünkü o güne kadar hiç bir tanık ifadesinde Yılmaz Güney'in yargıcı vurduğunu gördüğünü söylememiştir.. Onun gözaltına alınıp tutuklanması yalnızca Nuran Mutlu'nun ifadesi ile olmuştur.. Şimdi ise bu mektupla o da tarihe karışacaktır.

Bu güne gelmeden önce, yeri gelmediği için bahsetmek fırsatı olmamıştı.. Demir Özlü, ülkenin en önde gelen yazarlarından biridir.. Aynı zamanda da yine ülkenin önemli bir hukuk adamıdır.. Titiz çalışması sonucunda ise Güney yayınları değerli bir kitaba kavuşma olanağı bulmuştur.. Yumurtalık olayı ve Yılmaz Güney adlı bu çalışmasında Demir Özlü, tanık ifadelerini tek tek taramış.. gerçekten hiç kimse Yılmaz Güney'in yargıcı vurduğunu söyleyen.. olmadığını ortaya çıkarmıştır.. Ayrıca kitaptaki bir diğer önemli belgede balistik raporlardır.. *(bkz. Yumurtalık olayı ve Yılmaz Güney. sayfa 149/150 G.F. yayınları)*

BALİSTİK RAPORLARI NE DİYOR?

Tanık ifadeleri: Dosya münderecatından tanıkların olayın nedeni olan ölümü meydana getiren tabanca atışını tam ve kesin olarak kimin atmış olabileceğini söyleyememektedirler.

a) Olay yeri kalabalıktır.

b) Olay gece olmuştur.

c) Yılmaz Güney popüler bir şahıstır.

d) Efekt sesi nedeni ile Yılmaz Güney'in elinde silah vardır ve ses için ateş etmiştir.

e) Yılmaz Güney'in sanatçılığını ayrı yönde değerlendiren kitleler vardır.

f) Yılmaz Güney'in sanatçılığı ve mesleği her zaman sansasyon yaratmaktadır.

g) Olay yerindeki toplumda ayrı istikametlerde politik ve sosyal inançlara havi kitleler vardır.

h) Olay yerindeki şahıslarda birbirine yakın olanlar ve birbirini seven sevmeyenler vardır.

Tanıklar yukarıdaki nedenlerin etkileri altında kalmaktadır. İki ayrı ve zıt ihtimali aynı derecede savunanlar vardır.

ATIŞ İSTİKAMETİ

Dosya münderecatından ve ilk muayene ile otopsi raporun-

dan anlaşıldığına göre atışın, aşağıdan yukarıya doğru ve soldan sağa doğru yapıldığı anlaşılmaktadır.

Yılmaz Güney'in boyu Sefa Mutlu'ya göre 60 cm yüksekte bulunuşu bir atışta bu şekilde meyil vermemesi icap eder. Ölçekli olarak yapılan fotoğrafta bu görülmektedir.

Sonuç

1- Tanık ifadelerine göre sanık elinde silah görülmesi ve hatta ateş ettiğini görmeleri halinde dahi balistik inceleme yapılmadan kesin olarak ateş edenin teşhisi yanlış olur.

2- Sanığın, olaya takaddüm eden zamandaki durumu, bu durumun tanık ifadelerine göre tespiti, olayda bir balistik yapılamaması halinde müspetlik veya menfilik sonuç durumu aynı orandadır.

3- Olayda mermi giriş ve çıkış yeri tam olarak ve geometrik bir şekilde tespit edilememiştir. İlk tespitte giriş ve çıkış yeri tarif ile ve bölgesel olarak tarif edilmiştir. Otopsi raporunda da bu tespit aynı şekilde yapılmıştır.

4- Balistik ve geometrik incelemede atışın yukarıdan aşağıya doğru olamayacağı (Maktul Sefa Mutlu ile Yılmaz Güney arasında seviye farkından tespit edilmiştir)

5- Maktul Sefa Mutlu'ya yapılan atışın aşağıdan yukarıya veya en fazla yere paralel bir seviyeden yapıldığı balistik ve geometrik tespitlerden anlaşılmaktadır.

ERTUĞRUL KORHAN/ POLİS ENSTİTÜSÜ/ KRİMİNALİSTİK ÖĞRETMENİ/ ANKARA

Nuran Mutlu'nun el yazısı mektubu, yetmiş altı yılının ortalarına doğru Hürriyet gazetesine verilerek, yayımlanması sağlandı. Mektubun yazılış tarihi 10/01/1976 olarak görünüyor.

Bu yeni gelişmeler üzerine, Süha Pelitözü ile Osman Tokcan, Adana'ya gitti.

Umutla haber beklediğimiz bir anda yeniden moral bozucu bir haberle sarsılıyoruz.

Her ikisi de kaldıkları otelde gözaltına alınmış... üzerlerinde silah bulunmuş..

Şirket, yine sessizliğe büründü.

Mektubun yayınlanması dolayısıyla bir yandan da umudumuz var.

Mektup her şeyi değiştirebilir...

Aynen alıyorum.

Osmancığım

Göndermiş olduğun yılbaşı tebriğini aldım. Çok memnun oldum. Nasılsın iyi misin? İnşallah iyisindir. Beni soracak olursan, günlerim seni düşünmekle geçiyor. Ve hep kuracağımız yuvanın hayali ile yaşıyorum. Sen Niğde'den ayrıldıktan sonra durumumuzu babam ve annem düşündüler. Şimdi iyice mutabık kaldılar.

Babam seni çok beğeniyor.

Osmancığım yaz ayına kadar bu mahkeme işinin bitmesini ben de senin kadar istiyorum. O zamanlar keşke hadiseyi görmediğimi söyleseydim.

Şimdi çok iyi olacaktı. Ama o anda çocuğumun menfaati için, şuursuzca söyledim. İşin içinde biliyorsun ayrıca o anarşist köpeğin mahkum edilmesinde bir zorunluluk kabul ettiğim için o şekilde konuştum. Keşke o zamanlar doğruyu söyleyip işin başında bu davanın dışında kalsaydım çok iyi olurdu. Ama dedim ya çocuğumun geleceğini ve menfaatlerini düşünmem beni bu davaya kattı. Eğer o zamanlar şuursuzlaşmasaydım, beraber olmamız ve evlenmemiz daha çabuk olurdu. Demek ki kaderde bir kere daha seninle en kısa zamanda birleşmemenin şanssızlığı var. Demek ki bu kötü hüzün ve ıztırap veren hadiseleri duymak herhalde

tanrının bize bir lütfu olsa. Ne gariptir ki 6.5 sene önce beni istettiğin zaman birleşmemize benim ailem mani oldu. Şimdi ise benim şuursuzca söylemiş olduğum söz beni bu hadisenin içine soktu. Ve birleşmemizi bu keresinde de ben mani olmuş oldum. Ama bundan sonra böyle bir engeller bizim birleşmemize mani etkenler zuhur etmeyecek.

Osmancığım, senin asabını daha fazla bu itin lafları ile bozmayayım. Herhalde stajında bitmek üzere, bilsen ne kadar seviniyorum. Her geçen günün bize bundan sonra mutluluk getirmesi için tanrıya dua ediyorum. Geçen gün ne oldu biliyor musun? Ebru seni sordu. Osman bir elime geçerse hiç uzaklara bırakmayacağım, sen de gönderme, anne, dedi. Farkındaysan o da seni her gün bir kat daha sevmeye başladı. Burada satırlarıma son verirken, seni hasretle kucaklar ve gözlerinden öperim. Babam, annem selam ederler gözlerinden öperler. Ebru da ellerinden öper. Mektubu alır almaz hemen cevap yaz. Bilirim sen ihmalkarsın, ama beni merakta koyma.

En iyi günlerin seninle olması dileğiyle.

Nuran
İmza

Mektubun etkisi büyük oldu. Herkes, mektubu konuşuyor. Yılmaz Güney'i mahkum edecek tek ifade Nuran Mutlu'nun ifadesidir.

O da böyle bir mektup yazdığına göre.. Umutlanmamak için hiç bir neden yoktu..

Aslında bir neden vardı.

O da Yılmaz Güney oluşu..

Yani şimdi çok basit iki olayla karşı karşıyaydık.

Aleyhte hiç bir ifade kalmadığına göre.. beraat.

Siyasi bir karar verilerek cinayetten hüküm giymesi.

Süha ile Osman, Adana'da tutuklandılar. Elli beş gün içerde kaldıktan sonra döndüler. Sanıyorum, Osman daha önce döndü. Osman Tokcan az konuşan ama espri yeteneği fazla bir insandı. Tatlı dilliydi.. Onu dinlerken olayın ciddi havasından biraz olsun uzaklaşıyorduk. Dönüş sırasında, otobüsteki iki kişinin konuşması dikkatini çekmişti..

..Yılmaz abem ile Fatoş yengem yemek yiyorlarmış, Bir ara Fatoş yengem, başını öne eğmiş.. Yılmaz abem sormuş.. ne oldu? yok bir şey demiş.. Yılmaz abem ısrar etmiş.. O zaman demiş ki.. arka masadaki adam bana göz atıyor.. Yılmaz abem, sormuş.. hangi gözünü atıyor?

Karşıdaki sormuş:

- Sonra?

- Sonrası.. adamı attığı gözünden vurmuş..

Yılmaz Güney, yetmiş altı yılı haziranında, ondokuz yıla mahkum oldu. Her şey boşunaydı...

Onu beraat etmelerini boşu boşuna.. küçük de olsa bir umutla beklemiştik..

Akıllı olsak.. baştan anlardık..

Yılmaz Güney gibi bir insanı bırakırlar mıydı hiç

Babası bile o yaşta bunu anlamıştı.. burada kal Yılmaz, demişti.. seni harcarlar..

Günlük işlere döndük, yeniden.

Bir Gün Mutlaka, gösterime girdi. İlk gösterimi yapıldığı akşamdı. Eleştirmenlerin neler söyleyeceğini merak ediyorduk.. Gece baskısından Atilla Dorsay'ın yazısını aldırdım.. Atilla Dorsay, o yılların en önemli eleştirmeniydi.. üstelik Yılmaz Güney ile çok yakından ilgilenirdi.. Onun değerlendirmesi bizim için önemliydi.

Atilla Dorsay filmi, bir talihsizlik olarak değerlendirdi.

Genelde film, eleştiri alıyordu.. Buna karşın, Beyoğlu Lale sinemasında, sekiz hafta afişten inmedi..

Filme suikast yapılacağı haberleri üzerine, solcu gençler nöbete girdi.. Bunlardan Arif'e soruyordum:

- Arif, saldırı olursa filmi nasıl koruyacaksınız?

- Makinalar hazır abi..

Film tek kopya olduğu için sıkı güvenlik önlemleri alınmıştı. Gösterimler sürdü. Herhangi bir olay meydana gelmedi. Sinemanın salonunda bir de Yılmaz Güney kitapları sergisi açmıştık... Serginin başında çoğunlukla ben duruyordum. Film seansları dolu geçiyordu. Kitap satışları da iyi gidiyordu. Bu arada benim ARAYIŞ adlı bir kitabım çıkmıştı. Sergiye, onu da koymuştum. Yılmaz Güney'in kitaplarının yanında benim bir kitabım da oluşu çok hoş bir duyguydu.

Arayış'ın basım hikayesi de oldukça ilginçti..

CemMay dağıtım ile anlaşma sürecinde, Mehmet Ali Bey, Fahri Aral ile yakın arkadaşlığımızı bildiği için... Hakkı Beyin kitabını da çıkarın diyordu... böylece Kapan adlı öykü kitabı çıkmıştı...

Senaryoların tıkanmaya başladığı dönem gelince de basılmak üzere matbaaya verilmiş olan Arayış'ı hemen geriye çekmişti... Kitap dünyası böyleydi...

Filmin başarısız sayılması bozuk olan moralleri daha çok bozmuştu.

Yılmaz Güney ile Süha Pelitözü'nün arası anlaşılan iyice açılmıştı.

Şirkete zaman zaman uğrayan Güven Şengil de Yılmaz Güney ile geçinemediğini söylüyordu... bir gün ısrar edince de şunları, anlattı:

... Kendisine fedailik yapayım istiyor.. boksörlük var ya... ben

de, abi sana karşı bir olayda en önde oluruz her zaman ama bana bunu söyleme.. kavgada beraber olalım.. beraber dövüşelim.. dediğim için kızıyor bize.. Selimiye'deyken geçmiş bu diyalog..

Şerif Gören ile Ali Özgentürk de arada bir uğrayanlardan.. Endişe, kitaplaştıktan sonra, ayrı ayrı ikisi de bana karşı kırgın davrandılar.. Kitapta kendilerine az yer verildiğini söylüyorlardı..

Artık işlerin tadı tuzu kalmamıştı. İlgimizi kaybetmiş gibiydik. Dağıtım kitap almayı durdurdu.. Sadece Anadolu'ya devam ediyordu.. O sıralar şirkette çalışan Mehmet'in evinde kalıyordum.. İyice sıkılmıştım..

Süha da işlerin bittiğini işaret ediyordu.. Bu ortamdan biraz uzaklaşmak iyi olacaktı..

Tekrar İzmir'e dönmeliydim.. Süha Pelitözü ile konuştum..

Vedalaştık..

Güney filmcilikte olan çalışmam böylece sona erdi.

Buradan ayrılmak oldukça zordu.. hem çok güzel anlarım geçmişti hem de Yılmaz Güney ile bir arada bulunacağım, birlikte hareket edebileceğim bir yerdi.

Ancak benim işe başlayışım, Süha Pelitözü ile olmuştu. Ben, Onunla anlaşmıştım. Dolayısıyla kimlerle yola çıktıysam.. Öyle devam etmek prensiplerim arasında olduğu için ayrılmak en doğrusuydu.. Aradan geçen bunca zaman sonra ise.. ayrılmadan önce bir kere de Yılmaz Güney ile görüşseydim daha doğru olacağı şeklindedir. Bunun acısını, üzüntüsünü yaşamım boyunca çekeceğim..

Aradan yine bir zaman geçince bir görüşme daha yaparım diye aklıma koymuştum.

Yılmaz Güney için, mapusane dolaşımları başlamıştı..

İstanbul Toptaşı, İzmit cezaevi, İmralı yarıaçık ..

Yine basından izler olmuştuk.. İmralı'da daha rahattır diye dü-

şünüyordum.. Hapishane hapishanedir ama açıkhava da olmak.. Denizi görmek.. Ziyaretçilerinle bir arada oturabilmek, yemek yiyebilmek, sohbet edebilmek de önemlidir..

İmralı'dan zaman zaman evine çıktığı gazetelerde konu oluyordu..

Yeni çalışmaları olduğu yazılıyordu.. O zaten çalışmadan duramazdı.. Şimdi kim bilir neler vardır defterinde?

İmralı'da nasıl bir yaşam sürdüğünü görmek de güzel olurdu..

Yine aradan uzun bir süre geçti.

İstanbul'a yola çıktım. İmralı'ya gidecektim... Gelişmeleri anlatacaktım.. Onu, yalnız bıraktığımı düşünmesini istemiyordum..

Şirkette yeni oluşumlar vardı...

Nihat Behram'ı gördüm.

Burada çalışanlar neler yapmış? Her şey darma dağınık... Önüne gelen vurmuş...

Gibi bir şeyler söylüyordu.

Bir daha uğramadım, Sakız Ağacı sokağa..

- Şimdi yandı burası işte... böyle düşünmekten kendimi alamadım.

Güney Filmcilik yeni bir yolun başındaydı.

Tam zamanında ayrılmışım.

İmralı'ya yarın gidiyorum.

İMRALI'DA SON GÖRÜŞME

Gemi, dalgaları yara yara yol alıyor. Beyaz köpükleri izliyorum. Deniz masmavi... sonsuza bir gidiş sanki. Ada, uzaktan görünüyor. Bir film karesi içindeyiz gibi... Kelebek filmi aklıma geliyor... İçim ürperiyor.

Kelebek avlayan Dustın Hofman'ın olağanüstü oyunculuğu ile adadaki yarattığı kişilik, aklını kaçırmış birisi... nedense bu yolculuğun sonunda sanki böyle bir ada ile karşılaşacakmışım gibi bir duygu içimde kıpırdıyor.

O gün ziyarete gidenler arasında Fatoş Güney, Anne Alankuş tanıdıklarım. Diğer ziyaretçileri ilk görüyorum. Aralarında bir kısmı Yılmaz Güney'in, diğer bir kısmı mahkumların ziyaretçisi...

Ada, uzaktan görünüyor.

Bir süre sonra Yılmaz Güney'i göreceğim. Onu yeniden göreceğim...

Seviniyorum bu yüzden. O, artık tam bir efsane... Her zaman öyleydi. Şimdi ise dünya çapında. Umut filmi, Onun için tam bir başarı... O güne dek filmlerine şu yada bu şekilde karşı duranlar

dahi... Umut ile her şeyi kabul ettiler. Umut, Onun en büyük çıkışı oldu. Adana'dan İstanbul'a geldiğinde henüz genç bir öğrenciydi..

Üniversiteye kaydını yaptırmıştı. Bir yandan da Dar filmdeki işlerine devam ediyordu... Atıf Yılmaz ile tanışması Onun için bir şanstı. Ancak bu olmasa da ben, Onun bir yolunu bulup yine kendini göstereceğini düşünüyordum. Çünkü benim olgunluk döneminde tanışma şansı bulabildiğim Yılmaz Güney, şansını kendisi yaratabilecek büyük bir yetenekti. Onun önünde durabilmek oldukça zordu. Yalnız filmleri ile değil aynı zamanda yazıları ile de büyük bir atılım yapmıştı... Kitaplar peş peşe çıkmıştı. Onların her biri büyük birer eserdi... Yazılışlarına tanıklık etmiştim... içeriden çıkarılışına... basımlarına kadar her ortamın içindeydim... Şimdi ise biliyordum ki... yani henüz bilemediğim bir sürü yeni çalışmaları vardır. Ama artık onların ilk okuyucusu ben değilim ne yazık ki! Yine benim gibi meraklı bir insan, onun yanında, Onun yolunu gözlüyordur... Onun yakınında yaşayıp da, Ondan etkilenmeyen olur mu?

Yine, dolu dolu defterleri vardır... O defterleri inci gibi işlemiştir. Gün gelir onları bir film ya da bir kitap olarak karşımızda buluruz.

Bana; Kayseri'den yolladığı bir mektupta, kitaplarım ile ilgili düşüncelerini yazacağını bildiriyordu. Yazacağını bildirmişti... Ama o gün bir türlü gelemedi. Öyle olması da doğaldı. Herkes kendi ortamı içinde, yaşama tutunmaya çalışıyordu. Onun işi hepimizden zordu... Çok şey düşünüyor, çok şey yapmak istiyordu. O çok güç şartlar içinde yaşıyordu. Onun yaşamına kim dayanabilirdi?

Ülkenin en popüler insanlarından biri olacaksın ve zamanı geldiğinde her şeyden, dünyanın tüm nimetlerinden vazgeçip hapishanenin yolunu tutacaksın...

Bir süredir Yılmaz Güney'in çevresinde epeyce bir insan var... Güney dergisi etrafında hareket ediyorlar...

Ve onlar, Yılmaz Güney'i mitleştiriyor... Lenin gibi alıyorlar... Ağzından her çıkana kanun gibi, bakıyorlar...

Adadaki yaşayışı ile ilgili çeşitli şeyler dolaşıyor... Devrim yazılısı yapıyor... bunlara inanmak istemiyorum.

Biraz sonra konuşma imkanı bulacağım... Neleri konuşup konuşamayacağımızı göreceğim..

Gemi, adaya yanaşıyor.

Ağaçların altına alıyorlar, ziyaretçileri...

İşte Yılmaz Güney, orada... üzerinde kendisine her zaman çok yakışan bir yelek var... Yakınları ile sarılıyor, yüzü her zamanki gibi güleç... tebessümlü, incecik, dal gibi...

Sıra, bize geliyor.

- Sürpriz oldu... yaşıyor musun... yaşamıyor musun? haberimiz yok!

Kısaca anlatıyorum.

Zamanını benim için harcamasını istemiyorum... Her zaman öyle olmadı mı? O, çok meşgul biri. Şimdi bizden ziyade karısı ve yakınları ile beraber olmalı... Bizim gönüllerimiz bir. Görüşsek de görüşmesek de... Uzakta da olsak yakında da... Dostluğumuz her zaman var olacak... Sonsuza kadar.

- Sana söylediğim her şey çıktı... çok güzel şeyler yaptın...
- Her şey senin dediğin gibi oldu... Daha da olacak...
- Kitapların ile ilgili düşüncelerimi yazacağım sana...
- Bekliyorum.

Politik konulara girmek istemiyoruz..

Yine de içimde bir ukte var söylemeden edemeyeceğim... fırsatı gelmişken, söylüyorum;

- Değişimlerin çok hızlı oldu!

- Siz de çok geride kaldınız! Değişimlere ayak uydurmak zorundayız. Değişen bir dünyadayız ve onun değişim hızına yetişemezsek, kayboluruz. Bunları bırakalım, diyor. Zaman kimin haklı olduğunu gösterecek...

Siyasi açıdan farklı noktalarda olduğumuz belli... buna karşın onları geçmesini bilecek aşamadayız. Öyle güzel yerlerden gelmişiz ki... öyle güzellikleri yaşamışız ki o farklılıkları elbette geçeceğiz... üzerinde durmaya bile gerek yok!

Senden çok daha güzel şeyler bekliyorum. Edebiyatımıza büyük katkılarda bulunacaksın.

Çok güzel eserler vereceksin... seninle iftihar edeceğiz...

Sanki Selimiye koridorlarındayız, pencere kenarında sohbet ediyoruz. Aradan bu kadar zaman geçmiş değil... bu kadar olaylar yaşanmış değil... bu noktaya ulaşmışız.

Ziyaretçilerin arasında gelmiş, bir yabancı, hiç durmadan Yılmaz Güney'e bir şeyler anlatıyor... türkçesi yok... hızlı hızlı konuşuyor... Onu işaret ederek konuşuyor... işte kim olduğu belli değil... ne söylediğini anlayamıyorum... şimdi o buradan gidince diyecek ki Yılmaz Güney ile görüştüm... şunları söyledim o da bana dedi ki gibi şeyler... yaşam aynen sürüyor...

Ağaçların altında bir piknik günü yaşıyoruz... Unutulmaz bir gün oluyor benim için.

Dönüş saati, çok çabuk geliyor...

Sarılıyoruz yeniden.

Görüşmek üzere diyoruz...

Gemiden el sallıyoruz...

O, orada kalıyor... Bizler gidiyoruz...

Biz mi uzaklaşıyoruz? O mu uzaklaşıyor. Anlaşılmıyor.

O, artık kendi dünyasındadır...

Onu, bu son görüşüm oluyor.

"Tarihi sınıflar mücadelesinin tarihi olduğuna yürekten inanan insanlar, yaşadıkları dönemin her aşamasına, her anına sınıflar mücadelesinin bir küçük parçası olarak bakarlar. Her an bu savaşın gerektirdiği sorumluluklar, görevler, fedakarlıklarla yüklüdür. Bunun bilincinde isek, dünyayı değiştirme savaşında payımıza düşeni, gücümüz oranında yerine getirmek zorundayız..."

İmza: Yılmaz Güney

FOÇA'DA YILMAZ GÜNEY GECESİ (1990)

Foça belediyesi bir süredir sanatçıya saygı geceleri düzenliyor. Gösteriler; çok profesyonel olmasa da gelen konuklarla bir kıyı kasabasında hoş anlar geçirilmesini sağlıyor. Söyleşi ve aynı zamanda gösteri alanı yoktan var edilmiş. Kale içi, küçük ve dar bir alan. Sandalye sayısı, konuklara ve protokola anca yetiyor. İzleyiciler, taşlık bölgede sık sık yer değiştirerek kendileri için uygun bir taş parçası bulma gayreti içine görünüyor.

Foçalıların küçük deniz diye çağırdığı bu alan, bir kalenin iç bölümüdür. Tarih öncelerinde bu bölgede yaşamış olan eski Foçalı'ların amfitiyatroları düşünüldüğünde, ne kadar ileriye gidilmiş olduğu da açıklığa kavuşmuş olur!

Fransız tatil köyü, ilçenin önemli yerleşim alanlarından biridir. Foçalı'lardan pek çok kişi bu köyde zaman zaman iş bulmuş ve buradan sıçrayarak Fransa sahillerine kadar uzanmıştır.

İlçenin en önemli geçim kaynağı balıkçılıktır. Balıkçı tekneleri kıyı kentin hemen her tarafında güzel bir dekor oluşturur. Siren kayalıklarının sesleri ise aynen efsanede geçtiği gibi, duyulmaya devam eder.

Turizm, bölgeye yeterince yerleşmiş değildir. Kentin sakinleri, gürültüden hoşlanmaz, kendi halinde halim selim insanlardır.

Fransızlardan sonra kente son zamanlarda kuzeyin sarışın in-

sanları uğrar olmuştur. Vikinglerin gelmesiyle barlar, cafeler birden artmış, gece yaşamı daha geç saatlere uzanmıştır. O güne dek sayısı bir iki olan barlar hemen her sokakta açılmış, kentin havasını da değiştirmiştir.

Foça'nın bereketli denizinde artık balığın yaşamadığı konuşulmaktadır. Balıkçı kahveleri ağlarını ören balıkçılardan çok okey oynayan insanlarla doludur.

Foça'nın foklarından artık kimse bahsetmemektedir.

1990 Yılının bir akşam üstü, Yılmaz Güney'e ayrılmış olan saygı gecesinin nasıl yorumlanacağını merak ederek, kente doğru yola çıktık. Gösterinin yapılacağı kale içine zamanından önce vardığımızı anlayınca. Kıyı boyunca yürüyüp sahildeki kafelerden birine oturduk. Bilge hanım. Foçalıdır. Çocukluğunda, Manisa'dan yazlığa gelirlermiş. Sonraları, aile yerleşmiş buraya. Gençliğinde bisikletle dolaşırmış Foça'nın sokaklarında. Balığın bol olduğu zamanı anımsıyor. Foça'nın rüzgarı da yamandır. Esmeye başladığında arkası gelir. Bitmez tükenmez bir rüzgardır.

Böyle akşamlardan birinde Yazar Demir Özlü ile bu masalarda oturup geçmişi konuşmuştuk. Güney Film günlerini anmıştık. İlginç günlerdi. O anları anımsamak bile hoştu. Ne yazık ki hazırladığı kitap sonucu değiştirmeye yetmemişti. Bir hukuk adamı olarak elinde geleni yapmış, yazarlık yeteneğini ortaya koymuştu. Sonuç değişmemişti ama güzel bir çalışma ilgilenenler için bir kaynak kitap, kalmıştı o günlerden.

Şimdi ise o günlerden çok sonra yine buradaydık. Ve yine geçmişi yaşamaya hazırlanıyorduk.

Atilla Özkırımlı konuşmacıydı. Yan masalardan birinde oturuyordu. Yılmaz Güney'i anlatmak üzere gelmişti.

Geçerken yanımıza uğradı. Hal hatır sordu.

Sonra zamanın geldiğini anlayınca içeriye girdik.

Bir taşın üzerine oturup konuşmacıları bekledik. Hafif çakır

keyiftik. Güzel bir gece geçirmeye hazırdık.

İzleyicilerin çoğu gençti.

Atilla Özkırımlı'yı ilgi ile dinliyorlardı. Yılmaz Güney'e yetişememiş bir kuşaktı. Şimdi onu ancak anlatımlardan öğreneceklerdi. Atilla Özkırımlı da kendini kabul ettirmiş önemli eleştirmenlerimizdendi. Onun için anlatacakları önemliydi. Ancak konuşması ilerledikçe duyduklarımıza inanamıyorduk. Sanki burada bir mahkeme salonunda gibiydik. Yılmaz Güney yeniden yargılanıyordu. Birden; kendimi Atilla Özkırımlı'nın savcı, Yılmaz Güney'in sanık olduğu bir mahkeme salonunda olarak gördüm. Söyleşi sınırları aşılmış, yeniden yargılama bile olmayan bir yargısız infaz, üstelik Yılmaz Güney'e ayrılan bir saygı gecesinde, gerçekleştiriliyordu. Özkırımlı, Yılmaz Güney'i yeniden katil ilan ediyordu. Bunu neden yapıyordu? Yılmaz Güney, böyle mi anlatılacaktı? Böyle mi tanıtılacaktı, gençlere... Üstelik tarihi bir hata da işliyor, sanki bu olaylardan sonra Salpa, Sanık ve Hücrem kitaplarını bu psikoloji ile yazdığını söylüyordu.

Söz istedim. Öncelikle kitapların 12 Mart döneminde yazıldığını, olayın ise daha yeni olduğunu vurguladım. Daha sonra ise ortada henüz açıklanmayan pek çok şey varken; üstelik ortada Demir Özlü'nün hazırladığı hukuk yönünden kanıtlanmış verilerle dolu bir kitapta da anlattığı gibi, elliye yakın tanık, olayı Yılmaz Güney'in gerçekleştirdiğini görmediklerini söylerken...

Neden şimdi onu bu genç insanlara bir katil bir cani olarak tanıtma gereğini duyuyorsunuz?

Mahkumiyet kararı, Nuran Mutlu'nun ifadesinde gördüm'e dayandırılarak verilmiştir. Kaldı ki aradan geçen bir süre sonunda da yine Nuran Mutlu'nun el yazısıyla çocukluk arkadaşına gönderdiği mektuplarda ifadesinin doğru olmadığını söylemiş ve mektuplar bilmeyenler için söyleyeyim Hürriyet gazetesinde yayımlanmıştır. Durum bu vaziyette iken sizi bütün bunları söy-

lemeye iten şeyleri gerçekten merak ediyorum.

Bunlara karşın Atilla Özkırımlı şöyle konuştu.

... Onun sevenleri çoktur. Hakkı Gümüştaş da onu sevenlerdendir.

Anlamı ise açıktı. Sevenleri çoktu ve Onun böyle bir olayı gerçekleştireceğini kabul etmezlerdi!

Konuşma burada bitti. Arkasından, ortaya konanlar ise keyfimizi, tamamen kaçırdı.

Genç oyuncular, Yılmaz Güney'in hapishane günlerine ait bir öyküyü oynuyorlardı.

Mafya babası gibi ortalarda dolaşan, basık topuklu ayakkabı giyen, tesbih sallayan bir tarife artık daha fazla dayanamazdık. Güzel başlayan bir gecemiz zehir olmuştu.

YIL 1992 MANİSA CEZAEVİ ŞEREF ÜNAL'IN ANLATTIKLARI

Ben, Yılmaz Abi ile 1976 yılında Kayseri cezaevinde yattım. Bir yaralama olayı nedeni ile cezaevine düşmüştüm.

Yılmaz Abinin gelişinin altıncı yedinci ayıydı. Yaz günlerinde birindeydik. Bahçeye yatak, battaniye serdik. Güneşleniyoruz.

Yatağı yorganı havalandırıyoruz. Bahçede büyük bir kayısı ağacı vardı. Ağaca sarılmış fasulye böyle sarmaşık gibi dolanmıştı. Yılmaz Abi oturduğu yerden seslendi.

- Bu ağaçta kaç fasulye var? İddiaya giren var mı?

- Ben varım, dedi Kadir.

Yalnız bir şartım var, dedi sayımdan önce. Ben kazanırsam herkes sigarayı bırakacak yada ceza olarak onbeş paket sigara alacak. Bu sigaralardan sonra sigara bırakılacak. Yani son kez içilecek. Fasulyeler sayıldı. Tek çıkınca Yılmaz Güney kazanmış oldu. Daha önceden onbeş paket sigarayı almış meğer. O sigaraları dağıttı. Kadir'e de;

- Sen, o parayı komüne ver. Gerekli olan ne varsa alsınlar.

Bu şekilde herkes sigarayı bıraktı.

- Yılmaz abi ben bırakamam, dedim. Ben, sinir hastasıyım.
- Peki sen iç yalnız kimseye sigara vermeyeceksin, söz mü?
- Söz, dedim.

Millet bir süre sonra çevremde dolanmaya başladı.

- Şeref bir sigara ver yahu, allasen.
- Valla ben veremem diyorum. Yılmaz abi kızar.

Artık ben nereye gitsem onlar da peşimden geliyor.

- Ya şeref hiç olmazsa dumanı sağa sola üfle.
- Yılmaz abi izliyor, bizi... sesleniyor.
- Şeref dumanı doğru üfle. Sağa sola dağıtma dumanı.

Onuncu günde hepimizi topladı.

- Bu işten vazgeçiyoruz arkadaşlar. Çünkü dersleriniz geri kalmaya başladı. Notlarınız geriye gitti. Onun için sigara içmeyi serbest bırakalım.

O günlerde akşam saatlerinde eğitim çalışmaları yaptırıyor. Sonra imtihan ediyor. Sigara içilmeyince herkes olaya konsantre olamıyor.

Kendisi zaman zaman püro içiyor. Püroları o sıralar Kayseri cezaevinde yatmakta olan bir Sovyet Albay veriyordu. Casusluk suçundan yatıyordu, albay. Esprili bir adamdı. Yılmaz Güney herkesle iyi geçiniyordu. Zaman zaman da espriler yapıyordu. Sovyet albay, banyoya bizden farklı olarak tamamen soyunup giriyordu. Bizler ise şortlu giriyorduk. Sonradan soyunuyorduk.

Yılmaz abi bir gün, şuna bir şaka yapalım, dedi. Albay Kenan Pullu adını almıştı.

- Şeref buna bir şaka yapalım, ders olsun!

Ben, gittim albayın şortunu aldım. Sakladım. Albay, şortunu bulamayınca gelip bana sordu.

- Valla ben bilmiyorum, dedim.
- Yılmaz mı yaptı, diye yineledi.
- Belki o yapmış olabilir, dedim.

Bir kova su doldurdu geldi yanımıza.

- Yılmaz sen mi aldın söyle, dedi.

Yılmaz abi bana baktı. Benim söylediğimi anlamıştı.

- Şeref almıştır, dedi.

Albay, kovayı bana boşalttı.

- Yılmaz abi de:

- Sen hakettin, dedi.

O sıralar biz müşahadede kalıyorduk.

Yirmi otuz kadar devrimci genç vardı. Ben o sıralar vurdulu kırdılı bir insandım. Bu eğitim çalışmaları için:

- Yılmaz abi, benden adam olmaz. Ben bunları anlayamam dedikçe...

Bunları en iyi anlayacak adam sensin. Biz bunları neden öğreniyoruz? Dostumuzu düşmanımızı tanımak için öğreniyoruz. İnsan dostunu düşmanını öğrenmeden yaşayabilir mi? Bu dostluk ve düşmanlık durup dururken oluşmuyor. Bunların bir nedeni var. Bu neden sınıfsal. Onun için sınıfsal nedir ne değildir. Öğrenirsek, kendimizi daha iyi tanırız. Hem kendimizi hem karşımızdakileri.

O sıralarda bizimle birlikte yatmakta olan genç bir çocuk var. Yılmaz Güney'in çoraplarını almış.

Bana sordu. Ben bilmiyorum.

- Bir araştır bakalım, dedi.

Çorapları o genç çocuğun aldığını öğrendim. Söyledim.

Çocuğu yanına çağırdı.

- Sen bu müşahadeyi terket, dedi. Gittiğin yerde de bu olayı anlatma. Soranlara hastayım, de. Bir şeyler söyle.

Genç gittikten sonra üzüntülü bir hava oluşmuştu. Özeleştiri yaptık.

- Yanlış mı yaptık arkadaşlar? Diye sorduğunda...

- Yanlış yaptık, dedik.

- Öyleyse doğrusunu yapalım geri çağıralım, dedi. Genç çocuk geri geldi. Onunla çok ilgilendi. Yaman bir insan oldu. Kendini yetiştirdi.

Yılmaz Güney, Kayseri cezaevine geldiğinde benim üstüm kapalıydı. Altı aydır kapalıda tutuluyorum. Yılmaz abi sormuş, nedir? Kavga, demişler. Kapımın önüne geldi. Beni görmemiş daha.

- Müdür ile görüşeceğim buradan çıkacaksın, diye seslendi.

Sonra kapım açıldı. Kapalıda hiç dışarı çıkmak yoktu. Tuvaletin dahi aynı yerde... Zor günler yani. Bir daha onun yanından hiç ayrılmadım. Yılmaz nerede ben oradayım. Gölge gibi peşindeyim. Yaşam nedenim oldu. Ben onunla yaşama bağlandım. Bir bakıma onun için yaşar oldum...

O günlerde bulunduğumuz Kayseri cezaevinde faşistler de kalıyordu. Onun için hepimiz emanet taşıyoruz. Yılmaz:

- Bana da bir silah verin, diyor.

- Yok abi, diyoruz. Sana silah yok. Biz burdayız.

Gülüyor.

Biz, onun silah sevgisini biliyoruz. Buraya gelişinin nedeni de üzerinde silah bulunması. Silah olmasaydı o olay meydana gelmeyecek, burada olmayacaktı. Onun üstünde silah olmasın daha iyi, Onun başı derde gireceğine bizim başımız dede girsin.

Fatoş abla da Kayseri'de ev tutmuştu. Küçük Yılmaz ile gidip geliyor. Küçük Yılmaz o sıralar yedi sekiz yaşlarında.

Yanılmıyorsam, sonbahardı. Kırk ikinci yaşını kutladık. Arkadaşlar ufak tefek hediyeler almış. İşte kalem defter gibi küçük şeyler. Ben de bir şişe kolonya aldım. Kadir var arkadaşlardan. Gidiyor geliyor...

- Şeref ver şu kolonyayı.

- Vermem.

- Ya ver şunu iki parmak içeceğim. Sonra verirsin.

- Yılmaz abi kızar.

- Ya nereden bilecek?

- Bilir o.

Sonunda o kadar ısrar etti ki vermek zorunda kaldım. İçtiği kadar içti. Ben de içtiği kadar su doldurdum üzerine. O gece Fatoş abla nohut ezmesi yapmış. Tereyağlı, onu yedik.

- Şeref arkadaşlara kolonya tut.

Ben, Yılmaz abiden başladım. Başlamaz olaydım. Ellerini ovuşturduktan sonra kokladı. Koklar koklamaz:

- Kadir mi içti?

- Ben bilmiyorum, dedimse de inanmadı. İşi anladı. Gözünden hiç bir şey kaçmazdı. Rahmetli öyle adamdı. Onunla otuz yıl hapis yatsam bana mısın demem. Ama her zaman öyle sakin değildi. Kızdı mı da yanına sokulamazdın. Bir bağırmaya başladı mı... kaçacak delik aradık. Böyle bir olay da benim başıma geldi.

Dışarıdan süt gelmişti. Bekleye bekleye bozulmuş. Bana:

- Git bunu dök, dedi. Kavanozu da geri getir. Ben, gittim ısıttım. Mide sakat ya içecek sandım. Bozuk sütü ocağa koyup ısıttım. Akşam olduğunda...

Kavanozu getirmedin!

Gittim, süt içinde getirdim.

- Sen ne yaptın? diye sordu.

- Isıt dedin ya abi, dedim.

- Getir dedi tekrar.

Süt içinde kavanozu uzattım.

- İç.

İçtim, bir yudum.

- Hepsini iç.

- Bu bozuk Yılmaz abi!

- Ben sana bu bozulmuş git bunu dök dedim mi demedim mi?

- Anlamadım abi diyecek oldum.

Kavanozlu sütü karşı duvara fırlattı. Kavanoz parçalandı. Ben, korktum doğrusu. Hemen yol aldım.

İşte bu anlamama, yanlış anlamalar gün gelir insanın başına dert olur. Önemsememe, dikkat etmeme gün gelir yaşamını yitirmene neden olur. Küçük hatalar büyük sonuçları doğurur. Onun için şimdi bu anda her şeyi doğru anlamamız gerekir. Yoksa nasıl olacak da sana yaşamımızı emanet ederiz? Söze gelince biz varız... sen merak etme. Bu kadar basit bir şeyi algılayamazsan büyük işlerde ne yapabilirsin?

Söylenecek ne var ki bu sözlerin üzerine. Adam haklı. Şuncacık bir şeyi bile anlayamayan bizleriz. Sonra adama diyoruz ki biz burada yanındayız. Burası mapusane burada bin türlüm manevra döner. Adamın yüzüne dost görünür arkadan vururlar. Bu güne kadar daha bunu öğrenemedik. Adam olmayız biz!

Ben, önce Yozgat cezaevindeydim. Bu güne kadar dört ölüm üç yaralı vukuatım var. Kayseri'ye nakledildim. Sürgün daha doğrusu.

Beni tek kişilik bir odaya verdiler. Dosyama bakıp kapattılar. Nereye gitsem hep aynı şey. Dosyama bakarlar, kapatırlar. Altı ayım geçti kapalıda. Para yok pul yok. Ama artık alışmışız yokluğa. Yaşamımız bundan böyle diye kabullenmişiz. Ne olacak bundan sonra sihirli, bir el bize değecek de normal bir yaşantıya mı kavuşacağız? Biz de böyle olmasını ister miydik? Biz de dışarıda olup yaşamak isterdik. Evlenip çoluk çocuğumuz olsun isterdik. Akşamları eve döndüğümüzde bir karşılayanımız olsundu. Heyhat artık bütün bunlar için çok geç... Ben hala Kayseri'deki o kapalı cezaevinin kapalı odasında yatarım. Yatarım kalkarım o küçücük odada tek başıma yaşarım. Bir de Yılmaz ABİMİN ANILARIYLA YAŞARIM.

O odada daha evvel, Deniz kalmış. Duvarlar yazılarla dolu.

Bütün gün duvarlardaki yazıları okuyorum. Aklım ermiyor. Kahrolsun Faşizm yaşasın THKO... Dünya faşizme mezar olacak. Daha bir sürü şeyler.

Bana zaman zaman da olsa bir iki kişi yardım ediyor. Biri jandarma Erdoğan, diğeri ALİ Ekber amca. Ali Ekber amca alevi. Ben de aleviyim. Bu yüzden bana sıcak davranıyor. İnsanca yaklaşıyor.

Bir akşam Ankara Cezaevinden sevk geldi.

Yılmaz Güney'in geldiğini duydum. Ben Yılmaz Güney'i 1969 yılında bir kez İzmir'de görmüştüm. Altıncı Filo gelmişti, İzmir'e. İstanbul'da öğrenciler denize atmıştı Amerikalıları. İzmir'de de aynı şeyler oluyordu. Ben o sıralar bir inşaatta çalışıyordum. Onu işçilerle konuşurken görmüştüm. Konu altıncı Filoydu. Ben de katıldım gösteriler. Altıncı Filo evine dön diye bağırdım. Hatta o işlerden yakalanıp gözaltında tutuldum.

Şimdi ise Yılmaz Güney ile aynı hapishanede yatıyorduk. Nereden nereye tanrım diyordum. Dışarıda olsak yanına yaklaşamayacağımız insanla aynı yeri paylaşıyorduk. Onu önce üçüncü koğuşa verdiler. Jandarma Erdoğan, lakabı öyle askerliğini jandarma olarak yapmış vakti zamanında oradan kalmış. Uzatmayayım bu jandarma Erdoğan ile bir kaç kişi televizyon seyretmeye gidiyor. Biz müşahede altında olduğumuzdan gidemiyoruz. Yılmaz abi soruyor. Müşahededeki kim? diyerekten. O gün jandarma Erdoğan ile çamaşır, sigara ve para yolluyor. İlk defa birisi bizim için bir şey yapıyor. Sevinçten ben de o gece ilk defa rahat bir uyku çekiyorum.

Üçüncü koğuşta idareye sürekli rapor veren Halit diye biri var. Yılmaz abi, onu bu nedenle dövmüş. Bunun üzerine Yılmaz abiyi de müşahedeye attılar. Böylece daha yakın olduk. Bana da kapıdan geçerken:

- Nasılsın kardeş? diye seslendi.

İdare, Faşist Duran'ı Yılmaz Güney'in üzerine sürmüş. Sen olay çıkar biz de Yılmaz'ı müşahadeye kapatalım diye anlaşmışlar. Bunu öğrenince Yılmaz Abi Duran'ı da dövüyor.

Giderken,

- Müdürle görüşeceğim üstün açılacak, diyor.

Müdüre söylüyor. O da sorumluluk senin olur diyerek topu atıyor. Böylece üstüm açılıyor. Oh dünya varmış diyorum aylar sonra. O günden itibaren de yanından ayrılmıyorum. O neredeyse ben de oradayım. Ziyarete çıktığında benim ziyaretçim olmadığı halde onunla çıkıyorum. O sıralar çokça ziyaretçisi geliyor. Öğrencilere "Soba, pencere camı ve iki ekmek" kitabını veriyor. Onlarla uzunuzun konuşuyor. Hep bir şeyler anlatıyor. Bir başka gün Erol Taş ile Yeliz geldi, ziyarete. Fatoş abla, daimi ziyaretçisi. O zaten Yılmaz Güney'in ne yaptığını her an izliyor.

Temizlik günlerine beraber çıkıyoruz.

- Sen tursili dolaştır yerlere diyor. Kendisi de elde hortumla sağı solu sulandırıyor. Sonra süpürgeyi eline alıp temizliğe başlıyor.

- Yılmaz abi bana bırak diyorum.

- Neden benim elim tutmuyor mu? Diyor.

Tuvaletler geliyor sıra,

- Buraları bana bırak diyecek oluyorum

- Sen benim ne dediğimi anlamıyorsun, diyor.

Yılmaz Güney'in gelmesiyle buranın bütün havası değişti. Her taraf, tertemiz bir kere. İnsanlarda bir hareketlendi. Herkes kendine düşeni yapmaya başladı. Kimse kimsenin yerine çalışmaz oldu. Herkes kendine düşen görevleri eksiksiz yerine getiriyor. Sonra eğitim çalışmaları başlattı. Faşizm nedir? Emperyalizm nedir? Anlatıyor. Sonra da imtihan yapıyor. Kendisi de durmadan yazı yazıyor.

Adana'lı yaşlı bir abi var... bir gün bana:

- Ya Şeref ben bunlardan bir şey anlamıyorum... ben katılmayacağım diyor. Yılmaz da bunları duyuyor. Ona:

- Sen burada en yaşlı insansın. Herkese örnek olmalısın, diyor.

Ben mahcup olmamak için çok çalışıyorum. Beni övücü konuşmalar yapıyor. Bunları duydukça seviniyorum. Sık sık:

- Her zaman uyanık olmalıyız. Düşmanlarımız hiç uyumuyor. Hazırlıklı olmalıyız. Günlerin bizi nerelere götüreceği belli değil.

Burada öğrendiklerimiz gün gelecek yaşamda kalmamızı sağlayacak. Öğrendiklerimizi yaşama geçirmek zorundayız.

Ben ne öğrendimse ondan öğrendim. Yirmi yıldır hiç çıkmadan yatan en uzun yatan mahkumum. Beni bütün hapishaneler tanır. Ben de bütün hapishaneleri bilirim. Yaşamam biraz da o günlerde öğrendiklerime bağlı diye düşünüyorum.

O süt meselesinden sonra bir ara yanına gittim.

- Yılmaz abi ben yanlış anlamışım sen doğru söylüyorsun her şeyi doğru anlamamız lazım, dediğimde, beni öyle bir kucakladı ki ömrüm boyu unutmadım.

Fatoş Abla her gelişinde beyaz bir gül getirirdi. O gülü elinden hiç düşürmez, hep o gülü koklardı. Küçük Yılmaz'a kuş tutardık. Çatıda güvercinler yuva yapmıştı. Onlara tuzak kurardık. Ekmeği sepetin altına yerleştirir güvercinlerin sepetin altına gelmesini bekler. İpi çeker hayvanları yakalardık. Bir gün bu şekilde tuttuğumuz bir kuşu tekrar geldiğinde hazır olsun diye bir yere kapattık. Kuş orada ölmüş. Yılmaz bir daha kuş tutmamızı yasakladı. Güvercinleri çok severdi.

Bir başka gün küçük Yılmaz ile oynarken elini şakacıktan ısırdım. Beni babasına şikayet etti.

- Baba şeref benim elimi ısırdı!

- Oğlum o katil ısırır sen ona gelirken fındık getir bir daha ısırmaz, dedi.

Bir başka günde cezaevi savcısı ve müdürü beraberce geldiler. Yanlarında birisi vardı. Gazeteciymiş. Yılmaz onunla uzun uzun konuştu. Gazeteci gittikten bir kaç gün sonra savcı Yılmaz hakkında dava açtı. İçeriye gazeteci aldı diye. Bizler de tanık olarak otuz kişi kadar adliyeye gittik. Tanıklık yapacağız. Yılmaz Güney mahkemede:

- Beni provokasyona getirmek istiyorsunuz ama ben bunlara gelmem, dedi. Hiç çekinmezdi, konuşmaktan.

Sonra bir Kayseri gazetesinde haberimiz çıktı. Adliyeyi katiller bastı diye.

Yılmaz güney'e dair o kadar çok anlatılacak anı var ki insan hangisini anlatsa eksik kalır.

Benim bir halam var. Arada bir ziyaretime gelir. Ona demişim, ziyarete gelirken Yılmaz abinin evine uğrayın. Peynir, meynir bir şeyler bırakın. Ziyaretten sonra Yılmaz Güney, bana:

- Sen hakikaten katilmişin, dedi. Ben, şaşkın:

- Ne oldu abi?

- Sizinkiler evi doldurmuş... koyun kuzu peynir... ev zaten dolu.

O sıra Ali Kirişçi yanımıza geldi.

- Ne oldu Yılmaz abi, katil yine sakat mı yaptı?

- Yaptı ya... ama bir daha yapmayacak.

Yılmaz abinin kolunda bir saat vardı. Bir gün:

- Ne güzel saatin var abi, dedim.

Hemen çıkarıp bana verdi. Almak istemedim. Söylediğime söyleyeceğime pişman olmuştum. Saati taktım yine de. Sonra bir gün halamlar gördü saati.

- Bu ne? dediler

- Yılmaz abim verdi, dedim.

Bana çok kızdılar.

Öyle adamın saati alınır mı? Çabuk onu geri ver... yazık ada-

ma.

Ben öyle değil dedimse de geri vereceğime söz aldılar. O kadar sevilen bir insandı. Sanki ben ondan zorla almışım gibi davranıyorlardı, bana. Saati kolumdan çıkardım. Yılmaz saatin kolumda olmadığını gördü, anında.

- Ne oldu? Neden takmıyorsun saati?

Saati cebimden çıkardım. Böyle böyle diyerek anlattım.

- Yahu! dedi. Sen ne biçim adamsın. Onu, sana ben hediye ettim. Hediye geri çevrilmez. Hakaret içerir, geri çevrilmesi. Yahut beğenmeme durumları...

- Yok abi ne haddimize!

- Tak onu koluna bir daha da çıkarma. Bu benim sana hediyem yaşadıkça beni hatırlarsın.

İlk geldiğinde 3. kısım 7. koğuşta kalmıştı. Aynı yerde daha önce Celal Bayar kalmış.

Yılmaz abi orada rahat edememiş. İdare de orada kalmasını istemiyormuş. Yılmazı oradan almak için fırsat bekliyor...

Çaylar koğuşa tepsi ile gelir. Herkes çayını alacak alacak ama koğuşta genç bir adam var. Tepsiyi olduğu gibi önüne çekiyor. Kimse de korkudan çay içemiyor. Neden böyle yapıyosun diye soramıyor.

Yılmaz gencin tepesine dikiliyor.

- Çayını al, tepsiyi ver...

Genç:

- Hepsi benim, der demez tepsiyi kafasına geçiriyor. Hem de sıcak çaylarla birlikte. O günden sonra kimse karşı çıkamıyor, Yılmaz'a. Yılmaz Abinin hiç affı yoktu. Korkusuz bir adamdı. O ne derse kanun gibiydi. Bu korkudan ileri gelen bir durum da değildi. Herkes ona saygı duyuyordu. Bir hakimi vurmuş olması da Onu efsane yapmıştı. Sancak devletin adamını vurmak da affedilecek bir olay değildi. Bu yüzden hiç durmadan onun üzerine

geliyorlardı. O da bunun farkındaydı.

Yine bir gün bahçede olduğumuz bir sıraydı. Gelen giden aynı şeyi söylüyor.

- Yahu kantinde gripin kalmamış. Bu nasıl iş? Allah allah!

Sonra işin aslı ortaya çıktı. Meğer kantinciye tembih etmiş. Gripin isteyenlere yok dedirtiyormuş. Çünkü biliyor ki... herkes gripini, kafayı bulmak için kullanıyor. Ancak gerçekten başı ağrıyan olursa özel olarak kantine haber gönderiyordu. Ver diye.

Jandarma Erdoğan, hastaydı. Ona piliç getirtir, giyecek verirdi.

Her zaman yardımcı oldu. Jandarma Erdoğan, Aydın emniyet amirini öldürmekten yatıyordu. Sevke gittiğinde, baş gardiyan geldi. Jandarma sizi devamlı gammazlıyordu, dedi. Eğitim çalışmaları yaptırıyor, demiş. Yılmaz abi çok üzüldü.

İşte görüyorsunuz değil mi? diyerek.

Ankara'ya mahkemeye götürülüyordu. Mahkeme gününden on onbeş gün önce kendi kabuğuna çekilir, savunması için çalışırdı. O zamanlar onu göremezdik. Yine de arada bir dışarı çıkar, çalışmaları denetlerdi.

Güzel voleybol oynardı. Çok sıçrardı. İddialı maçlar yapardı. Kazandıklarını hep dağıtırdı.

Birisini dinlemek istemediği zaman, saz çalar gibi bir hareket yapardı. Kendine özgü hareketleri çoktu. Uzun bir paltosu vardı. Lacivert ya da siyah olacak. Bir de uzun beyaz atkısı ve kasketi ile çok yakışıklı bir adamdı. Pek televizyon seyretmezdi. Zamanı olmazdı. Gününü dakika dakika programlamıştı. Spor saati, yazma çizme eğitim saatleri hep belliydi. Ve o programı uygulardı. Sabah çok erken uyanırdı.

- Uykuyla kaybedecek zamanımız yok, derdi. Yapacak o kadar çok işimiz var ki!

Yalnız Haydi'nin saati geldiğinde uzun paltosu ile salondaki

yerini alır, bacak bacak üstüne atar. Hiç konuşmadan 'Heidi'yi seyrederdi. Çünkü o saatlerde oğlu da aynı programı izlermiş. Bir de Fatma Girik'in filmi olduğunda gelir seyrederdi.

YENİ ŞEYLER SÖYLEME ZAMANIDIR

Şeref Ünal'ın anlattıkları burada bitiyordu. Ama yaşam sürüyordu. Sürmekte olan yaşam ise, herkes için ayrı bir yönde uzayıp gidiyordu.

Yılmaz Güney ile Şeref Ünal'ın 1977 yılında, Kayseri cezaevinde kesişen yaşamlarının ardından, 1993 yılında Manisa cezaevinde Şeref Ünal ile karşılaşmam tesadüfün böylesi denebilecek ilginç bir durumdu. Şeref Ünal'ın anlattıklarına kitapta oldukça uzun sayılabilecek bir bölüm ayırmamın nedenini ise, şöyle açıklayabilirdim.

Onun anlattıkları, yaşamın içinden bir parçaydı. Yılmaz Güney'i yakından ve gerçek yönleriyle ortaya koyabilmenin bir fırsatı olarak göründü bana. Onu insani yönleriyle anlatabilmek için halktan insanların, bakış açılarına gereksinimim vardı. Belki de yaşamın içindeki Yılmaz Güney'i, Şeref Ünal kadar basit ve sade, başka kim anlatabilirdi?

Ben şanslıydım. Onun büyük değişiminin başladığı anlarda, yakınında bulunmuştum. Pek çok şeyi günü gününe gözlemleyebilmiştim. Yinede benim anlattıklarım Şeref Ünal'ın anlattıklarının yanında akademik ders gibi kalıyordu. Çünkü Yılmaz Güney'in

1937 yılında başlayan yaşamının, her bölümü, Fransa'daki yaşamının son günlerine kadar devam eden çok değişik özellikler ile dolu, ilginç bir yaşamdı. Yaşamının her dakikasında, inanılmaz değişimleri yaşamasını bilen, kendini sürekli geliştiren ve son noktaya kadar bütün sınırları, kimsenin ulaşamayacağı kadar hızla aşabilen, büyük bir sanatçı ve büyük bir kişilikti.

Onun olgunluk döneminde yanında bulunmak, benim için büyük şanstı. Beni aşan, bu çalışmaya kalkmam, durup dururken başıma gelmedi. Aradan geçen uzun yıllara karşın, Onunla olan anılarımı, kendime sakladım.

Açıklama gereğini duymadım. En doğruyu ben anlatıyorum iddiasında bulunmadım.

Ama bir yerlerden başlaması ve hiç olmazsa başkalarının tamamlayacağı bir çalışma olması, zamanla, bana doğru görünmeye başladı.

Bunun nedeni yine pek çok anlatıcının kendilerini, öne çıkararak ve kendi söylediklerinin haklı olduğunu göstermek için, Yılmaz Güney'i harcama çabalarıydı.

Bu harcama ve karalama kampanyası giderek arttı.

Ölümünden bu yana geçen yirmi iki yıl içinde düşmanca tavırlar zaman zaman öylesine çoğaldı ki, onu savunması gerekenler yanıt vermeyince, anlatıcılar, haklı oldular!

Günümüzde ise görünen şuydu. Genç nesil böylesine değerli bir sanat adamını hiç tanımıyor ya da kendisine verilen yetersiz bilgiler ile yetiniyordu.

Yılmaz Güney denince akla 'Yol'ile gelmesi gereken büyük sinema ödülü yerine, cinayet işlemiş bir katil ya da bir kabadayı geliyordu.

O günleri yaşamamış oldukları için bir şey söylemek mümkün olamıyordu. Sanki herkes unutulması için özel bir gayret harcı-

yordu.

Ancak doğal olarak onu tanımış olanlar, onu sevenler, onunla aynı yaşamı ve dünya görüşünü paylaşmış olanlar bunların dışında, onu gerçek yönleriyle anlatabilmek için fırsat buldukça konuşuyor ya da yazıyorlardı.

Bunun geniş boyutlu olduğunu söylemek biraz zordu.

Aleyhte olanlar ise her yerde daha kolay yer buluyordu.

İşte bunlardan bir örnek:

MİT'Çİ ARTİST YILMAZ GÜNEY Mİ?

Eski MİT'çi Mahir Kaynak'ın anılarında tarif ettiği MİT ajanı artist'in Yılmaz Güney olup olmadığı tartışılıyor. Mahir Kaynak, ben isim açıklamam. Olayı anlatıyorum, diyor.

Eski MİT ajanı Mahir Kaynak, bir süredir Yeni Şafak Gazetesi'nde yayımlanan 'Ben, bir ajandım' başlıklı yazı dizisinin dünkü bölümünde isim vermeden Yılmaz Güney'i tarif ederek, ünlü sanatçının teşkilat ile ilişkisini anlattı.

Bu ve bunun gibi pek çok iddia, her zaman ortalıkta dolaşırdı. Ondan bahsetmek önemliydi. Bu sayede basında kolayca yer alınıyordu. Bazen iddialara aynı taraftan olanlar da katılıyor. Birinin söylediğini diğeri bozuyordu. MİT'çi Artist iddiasına, o sıralar Amerika'da bulunan dönemin şöhretli istihbaratçısı Mehmet Eymür yanıt vererek katılıyordu.

'NE YILMAZ GÜNEY MİT AJANIYDI NE DE GÖREVLİ ELEMAN KARŞI TARAFA GEÇMİŞTİ'

Aralarında menfaat ilişkisi vardı. Yılmaz, ona Etilerde bir daire almıştı. Buna karşılık eleman kumarhanede para kazanıyordu.

Yılmaz Güney'i güvenlik güçlerinden gelebilecek olumsuzluklara karşı koruyordu. Burada Mehmet Eymür yaptığı iyilikleri de anlatıyor.

Fatoş Güney'i hücreden çıkartıyor.

Yılmaz Güney'i de küçültmeye çalışıyor. 'Küfür edilmesin, fena muamele edilmesin,' dedi diyerek!

Bunlara, inanma zorunluluğumuz yok, tabi...

Yılmaz Güney'in söyleyeceği sözler değil bunlar...

Tanıyabildiğimiz kadarı ile ölüme gözü kapalı gider yine de böyle kendini küçültecek davranışlara, kişiliği müsaade etmezdi.

ÇOCUKLUKTAN YENİCE'LİLER

Fatoş Güney, Hürriyet gazetesinde olayı şöyle anlatır:

'Mahir Kaynak'ın bahsettiği MİT'çi Necati Bey, Yılmaz'ın doğduğu köy olan Yenice'den. Yılmaz'ın bir tutuklanması sırasında onu sorguluyor. Soruyor, 'Beni tanıdın mı?' Yılmaz'ın beyninde "Kara şalvarlı cılız bir çocuk" canlanıyor. Daha sonra Yılmaz bırakılıyor. Delil yetersizliğinden. Necati Bey ve ailesi ile o günden sonra ailecek görüşüyorlar. Bu ziyaretler sırasında herkes gibi, ona da konuşuyor...

"Sen bir köylü çocuğusun. Senin durduğun yer ve yaptığın işler yanlış. Sınıfına ihanet ediyorsun".

Necati Bey'in Yılmaz Güney'den etkilenerek değişimler göstermesi, Yılmaz Güney'i tanıyanlar için oldukça doğal. O bunu yaşamı boyunca hiç durmadan yaptı. Değişime inanırdı. Hem kendini hem de çevresindeki insanları değiştirirdi.

Bu değişimler bazen tutar, bazen de tutmazdı...

Işık görmediği insanı hemen bırakır bir daha onun yüzüne bakmazdı. Bazen de kısa aralıklarla ilişkisini keserdi. Ta ki o insan hatasını anlayıp düzeltene kadar...

Bu çalışmanın önceki sayfalarında, bu anlamda örnekleri anlatmıştım. Bu anlatımdan da anlaşılacağı gibi, Yılmaz Güney

yaşamının her döneminde, değişimi, gelişimi öne çıkaran ve bu uğurda bitmez tükenmez bir inançla çalışan insandı. Yaşamının amaçlarından biriydi, değişimi yaratmak.

Değişimleri yakaladığında çocuklar gibi sevinirdi...

Umut bağladıklarında hüsrana uğrarsa kendine kapanırdı. Kimseyle görüşmezdi. Belki bu dönemlerinde kendini yazıya verir, şoku atlatmaya çalışırdı.

Fatoş Güney'in anlattıkları ile yaşamı örtüşmekteydi.

BİR GENÇ KIZIN FARKETTİKLERİ

Yılmaz Güney'li Günleri bitirdiğimde bir şeyin farkına varmıştım. Yılmaz Güney'i anlatan bir kitap yapmıştım. Ama önce, Onu kendim tanıyamamıştım!

Ben sadece onunla bir arada olduğum günleri anlatmaya çalışmışım. Halbuki O, 'Beni Olduğum Gibi Anlatın'derken her şeyi söylemiş oluyordu.

Onu bir bütün olarak anlatmak gerekiyordu. Bu, uzun ve yorucu çalışmaları, göze almakla, belki başarılabilinirdi.

Çünkü O, her dönemde çok ayrı uçlara uzanmış, birbirinden değişik nitelikler sergileyen ulaşılmaz bir insandı.

Değerli bir sanatçıydı.

Sanatını, verdiği ürünlerde görebilmek, olasıydı.

Nasıl bir insan olduğu, nasıl düşündüğü, neler düşündüğü, kendini nasıl gördüğü önemliydi?

Bunları anlatmak önemliydi.

Aynalara niçin ateş etmişti?

Kumar tutkusu var mıydı?

'Yeşilçam Dedikleri Türkiye'de anlatıldığı gibi çifte tabancalı bir kovboy muydu?

Kadınları dövüyor muydu?

Bütün bunları yapıyor da anlatmaya gelince, ben tüm bunları

şu şu nedenlerle yapıyorum diyerek herkesi aldatıyor muydu?

Benim bu konulardaki düşüncem, onun hakkında anlatılanlar şu ya da bu nedenle yapılmış olsa da savunulacak bir tarafı olmadığıydı.

Bir yerlere gelebilmek için kötü örnekler gündeme gelmişse, Özeleştiri mekanizmasını harekete geçirmek gerektiğiydi...

Bunları anlatmak gerekir ki, Onun, bir insan olduğunu görelim ve yanlışlar yapabileceğini kabul edebilelim.

Aynı zamanda, yetmişli yıllar Türkiye'sine gelindiğinde, Yılmaz Güney'in gelişimine adım adım tanıklık ettiğimize dayanak olsun.

Yukarıda anlatılanları bırakın, tespih çekme ya da ayakkabıların arkasına basmaya kadar pek çok şeyi, gördüğünde, o alanı, terk ettiğini, söylemekle yetinelim.

İlk baskısını yapıp, dağıtma olasılığı, bulamadığım, kapağını rahmetli Taner Kutlay'ın hazırladığı, o ilk kitaptaki yazılardan, şimdi ne kadar uzaktayım. İkinci baskıda, gerçek Yılmaz Güney'e biraz daha yaklaştığımı hissediyorum. Bilmem belki kaçıncı baskıda güzel bir kitap elde edeceğimi umuyor ve çalışmalarıma devam ediyorum.

Yine de hepsinin tadına doyum olmayan anıları içerdiğini itiraf etmeliyim. O kötü yazılarıma bile ne kadar sıcak ve isabetli karşılıklar aldığımı düşündükçe seviniyorum.

Aydın'lı bir genç kız, adını unutmadım Eylem Kaya, bir gün elinde o ilk baskı kitapla karşıma geçip:

- Sizin kitabınızı okuduktan sonra, şunu düşündüm. Yılmaz Güney'i ilk kez bir insan olarak ele alan bir kitap yazmışsınız...

Nasıl sevindiğimi anlatamam.

Aradan geçen on beş yılın sonunda ise, yine bir okuyucu:

- İyi ki varsınız ve gerçekleri sayenizde, öğreniyoruz... diye bir not yazıp göndermiş.

ONU, BİR İNSAN OLARAK ANLATMAK

Onun bir insan olduğunu, insani yönlerinin ne kadar ağır bastığını anlatabilsem. Bunu anlatan yalnız ben olacak değilim, tabi. Diğerleri de anlatacak. O zaman sonuçlanacak. 'BENİ OLDUĞUM GİBİ ANLATIN', çıkacak ortaya. Şeref Ünal'ın anlattıklarını bu yüzden önemsiyorum.

İşte bu konuda, yalnız olmadığımı anlatan, bir başka örnek:

Yetmişli yıllardaki o zorunlu ikamette, aynı koğuşu paylaşmış olduğumuz, bir gazeteci dostumun yazdıkları...

Atilla Özsever anlatıyor:

... Sinema sanatçısı, yazar, kültür adamı Yılmaz Güney'in ölümünün üzerinden tam onbir yıl geçti. Bu vesile ile Yılmaz Güney'in farklı yönlerine ilişkin anılarımı aktarmak istiyorum.

Yılmaz ile 12 Mart döneminde 1972/1974 yılları arasında Selimiye Askeri Cezaevinde aynı koğuşta kaldık, aynı davadan yargılandık. 'Siyasi suçlu idik'

Güney'in eşi Fatoş Hanım görüşme günlerine muntazaman gelirdi. Sürücü ehliyeti de oldukça yeniydi. Yılmaz eşini uğurladıktan sonra hemen koğuşun pencerelerine geçer, Fatoş Güney'in arabasını nasıl kullandığını meraklı bir biçimde izlerdi. Heyecan içerisinde 'Aman Fatoş dikkatli sür, karşıdan araba geliyor' diye

mırıldanırdı.

Koğuşta yemek dağıtımı, bulaşık yıkama nöbeti Yılmaz Güney'e geldiğinde, Yılmaz erkenden kalkar, tabakları yerleştirir, herkesin tabağının yanına bir de renkli peçete koyardı. O zamanlar kağıt peçetenin kullanımı bu günkü kadar yaygın değildi. Güney kendi parasıyla dışarıdan renkli peçeteler aldırır, nöbetine özen gösterirdi.

Fatoş Hanıma verdiği siparişler arasında çok sayıda renkli boya kalemi dikkatimi çekmişti. Nedenini sorduğumda, 'Çocukluğumda hiç böyle renkli kalemlerim olmadı, hiç olmazsa bu yaşta kendimi tatmin edeyim' diyordu.

O sıralarda üç dört yaşlarında olan oğlu Yılmaz için tahtadan oyuncaklar yapar ve annesi ile gönderirdi.

Acaba oğlu Yılmaz Güney o oyuncakları şimdi saklıyor mu?

Tarihin garip cilvesi, Yılmaz Güney ile beni, bu kez İzmit Cezaevinde karşılaştırdı.

Yıl 1978.

Ben, Ecevit Hükümeti'nin Adalet Bakanı Mehmet Can'ın basın danışmanıydım. Güney ise bu kez 'siyasi suçlu' değildi.

Hapishaneye geldiğinde sosyalizmin teorisiyle fazlaca tanışıklığı yoktu. Ancak kendisini, bilinçlendirmeye de büyük çaba harcıyordu.

Yılmaz Güney'i İzmit'ten sonra en son İmralı Açık Cezaevi'nde gördüm. Daha sonra yurt dışına kaçış...

9 Eylül 1984'te yaşama veda eden Güney özveriliydi, vefalıydı, dosttu, ama her şeyden önemlisi 'insan'dı.

Atilla Özsever, o dönemlerde, Kara Kuvvetleri Devrimci Subaylar Örgütü'ne üye olmaktan yargılanıyordu. D Koğuşu'nda Yılmaz Güney ile uzun süre kalmıştı. Daha geniş anılara sahiptir. Belki, bir gün bir romanda karşılaşırız, kim bilir?

Milliyet Gazetesinde, ekonomi şefliği yaptı. Şimdi bir üniver-

sitede öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Atilla Özsever'in kısaca vurguladığı insan yönüne dikkati çekmekti. Ama ne yazık ki Yılmaz Güney'in gerçeklerine değinmek çok önemli olmuyor. Aleyhte şeyler söylemenizin primi çok yüksek!

Bu konuda yazılmış pek çok iddiayla ileride bol bol karşılaşacağız.

SON PERDE

Foça'da Yılmaz Güney Gecesi adlı bölümde, rahmetli Atilla Özkırımlı ile olan söyleşiye geri dönmek, artık zorunlu bir hal oldu. Yalnız o günlerde değil ama ondan sonraki zaman içinde dahi, Yılmaz Güney'e olan inancım hiç değişmedi. O ne derse doğruyu söylediğine o kadar emindim ki...

Bu olayda pek çok kişinin bildiği ama söylemekten kaçındığı gerçeği artık kabul etme durumu ortaya çıkmıştır.

Bu konuda üzülerek ifade edeyim ki ben de yanılanlar arasında yer aldığımı kabul ediyorum.

Ankara Kapalı Cezaevi'ndeki konuşmasında 'TRT, BENİ KATİL İLAN ETTİ' deyişi hala kulaklarımdadır.

Onun yalan söyleyebileceğini hiç düşünmedim. Kendi ağzından dile getirilene kadar!

Fransa'da yaşadığı son günlerde bir arkadaşına yazdığı mektup yayımlandı.

O mektupta şöyle yazıyordu.

"Yaşamımda yaptığım en büyük hata, arkadaşların yönlendirmesi sonucu, Yargıcı vurmadığımı söylemiş olmamdır!"

Orada bulunan tanıklar, olayı görenler, bilenler...

Tutanaklar, tanık ifadeleri.
Yakınları, dostları.
Her şey bir aldanmaktan ibaretmiş...
Mektuplar neyin nesiydi peki?
Nuran Mutlu'nun yayımlanan mektupları!
Balistik raporları...

Ben, bulunduğum çevre içinde, gördüklerimi, bildiklerimi olduğu gibi yansıtmaya çalışmıştım.

Bu konuda, yanılmış olduğumu kabul ediyorum.

"Yılmaz Güney'li Günler" çalışması ise her şeyi anlatmaktan geçiyor. Onun için bu günkü bilgiler ışığında burada özeleştirimi yapıyor,

Atilla Özkırımlı'dan da geçte olsa özür diliyorum.

O, bir aydın sorumluluğunu yerine getirmiş...

Ruhu, huzurla dolsun.

GÖRGÜ TANIĞI ANLATIYOR

Haber ve aktüalite dergisi Haftalık, 2/8 Eylül 2004 tarihli sayısında, Yılmaz Güney'in kayıp mektuplarını yayımladı. Mektuplar, çocukluk arkadaşı Yavuz Pağda'ya yazılmıştı. Tabi bu mektupların kayıp olmakla bir ilgisi olmadığı açıktı.

Yavuz Pağda'nın bu arada sinema ile ilgili olduğu ve Umut filmine de reji asistanlığı yaptığı anlaşılıyor. Bir de Yılmaz Güney'in Dağ ismiyle bir film hazırlığı yaptığı, bu filmde çocukluk arkadaşını oynatmayı düşündüğü anlatılıyor. Yavuz Pağda'nın istekli olmadığı bu yüzden konuşmalar oluyor, arada. Yavuz Pağda, Yılmaz Güney ile sürekli beraber. Endişe filminin çekilmesi sırasında meydana gelen olayı da anlatıyor.

Yeğen Aptullah ortaya çıkıp suçu üstlenmese, nefsi müdafadan iki yıl yatar çıkardı, diyerek eklemede bulunuyor.

Böylelikle mektupların kayıp olmadığı, zamanı gelince ortaya çıktığı anlaşılıyor.

Çocukluk arkadaşı da olay anında yanındadır. Yani olayın gerçek yönünü bilmektedir.

Suskun kalmıştır!

Böylece yıllarca gerçek herkeslerden saklanmıştır.

Bu iyi mi olmuştur, kötü mü olmuştur?

Yılmaz Güney bu konuya yıllar sonra açıklık getiriyor.

"Hayatımın en büyük hatasıdır", diye altını çiziyor.

Arkadaşların yönlendirmesi yanlış olmuştur, diyor.

Yavuz Pağda aynı yazıda olayın bir kaza olduğunu söylüyor.

Artık şöyle olmuştur böyle olmuştur demenin çok fazla bir önemi yok. Benim mektuplarda ilgilendiğim ise, bir başka bölüm...

Yılmaz Güney'in defterinde yazmış olduklarını bir kez de, bu mektuplarda bulmuş olmamdır.

Salpa'nın hazırlanması sırasında, değişimlerini, sarsılmalarını, kendisinin ne olduğu ile ilgili soruları, aynı zamanda, dışarıya yazdığı bu mektuplara işlemiş.

25 Haziran 1973

Yavuz kardeşim,

Her şeyi yeniden düşünüyorum... Sevgililerimi... Nefretlerimi, Arkadaşlarımı... Dostlarımı... Düşmanlarımı... Filmlerimi... İyileri ve kötüleri... Tarihi.. Coğrafyayı ve sanat anlayışını... Her şeyi yeniden düşünüyorum... Yeniden kuruyorum değerler dünyamı... Batıyı... Doğuyu... Cumhuriyeti yeniden düşünüyorum; yeniden bakıyorum aynadaki yüzüme... Bir hesaplaşma içindeyim kendimle... Ve hesaplaşma gereği her gün yeniden sarsılıyorum... Sarsılmadan, yıkılmadan değişmenin imkanı yok çünkü... Yıkıp yeniden yapıyorum kendimi...

Hakkımızda, kendimizle yabancılaşmamız yüzlerce binlerce yıl gerilere dayanır; milyonlarca yıl... hatta... Biz üzerimizde yüzyılların pasını, pisliğini, alışkanlıklarını, eğilimlerini taşıyoruz... Bir yerde aklımız bazı sırları çözmekte yetersiz kalıyor... Kendime soruyorum 'kimim''Neyim' diyorum... Yüzeyden bakınca cevap kolay... Yılmaz Güney... Aktör... Yazar vs... inince derine, bocalıyorum... bir karmaşa... Yılların birikimi, sakatlıkları, zaafları... acıları... kompleksleri... Neler yapmışım şimdiye kadar... Yüzlerce insanı birden yaşamışım. Adamlar bıçaklamış Yılmaz Güney... Kabadayılık yapmış uzun yıllar... Roman yazmış... Ödül almış... Sanatçı... Irgatlık yapmış... Zavallı köylü... Asker... Sürgün... Hovarda... Cesur, korkak... Memur, işsiz.... Açlık günleri... Tokluk günleri vs... Bütün bunların, kişiliğimin oluşmasında nasıl etkileri olmuş? Hangi evrelerden geçmişim? Şimdiki düşüncelerime nereden vardım? Düşünüyorum. Beynimi zorlayarak düşünüyorum...

Şu günlerimin; değişimin romanını yazacağım bir gün... Gerçeği kavrayışımın romanı olacak bu... Benimle birlikte insanlarda kavrayacak gerçeği... Değişimlerin, yabancılaşmaların, komplekslerin, yalanların filmini yapacağım... Hapishaneye girmem ne kadar iyi oldu... Yokuş aşağı, yokluğa doğru akan bir suymuşum ben... Aman ne iyi oldu hapislik! kendimi buldum... Yeniden yarattım kendimi...

Tam altı aydır cigara içmiyorum... İrademi terbiye etmeye, bilincime hakim olmaya çalışıyorum... Kumruları yaşatıyorum kafamda şimdi... Yoksul kumruları... Onlar benim için hüzündür şimdi... Sonsuz bir hüzün... Bir gün, kumruların; yok olan kumruların filmini çekeriz seninle... Adana'yı, değişimi ve kumruları anlatırız...

Otur... Kumruların gidişini, yok oluşunu hikaye et... Senaryosunu yaz. Bu duyguyu anlatabilirsen müthiş bir film olur... Çekimi benim için büyük zevk...

Öperim
Yılmaz Güney

Mektupta, kumrular demiş. Ben, onları Güvercinler olarak okudum. Önceki sayfalarda yer vermiştim.

Aradan geçen bu kadar zaman sonra onlarla yeniden karşılaşmak doğrusu hoş bir sürpriz oldu.

Böylesine inceliklerin insanıydı.

Yıldız da, o günleri anlatırken 'Üzerinde renkli çiçekler bulunan gömlek istediğini anlatmıştı.'

Kaybolan, giden güvercinlerin filmini yapmak...

Daha ne kadar inceliklerin filmini yapacaktı.

Düşündüklerinin çok azını gerçekleştirebilmiş olması ne kadar büyük bir kayıp. Ondan öğreneceğimiz ne kadar çok şey vardı.

Ne kadar yazık!

Yine de geride bıraktıklarının değerini bilebilsek...

Yol'daki; sıcak suyun, hücreleri açmasını kim düşünebilir?

Ölümü böyle çağırmak nasıl bir duygudur!

Bütün bunların adını koymak gerekiyorsa...

Yaşamdır onun adı.

YOL FİLMİNE DAİR

Yol filmini nasıl ve nereden yarattı?

Şöyle mi olmuş!

"İmralı da bir gün bulunduğu yere bir misafiri gelir. Zamanında dağların kralı olmuş. Adını duyan titrermiş. Ziyaret bitip gitmek için kalktığında, Yılmaz Güney bahçeden bir şey koparmış vermiş. Dağları titretmiş adam demiş ki 'Yılmaz abi, müsaade edersen, onu almayayım'.

İşte böyle dağları titreten adam, Yılmaz Güney'in verdiğini almamış. Çünkü İmralı da yönetim mahkumların birbirlerine, yetiştirdiklerini vermeyi yasaklamış. Dağların kralı şimdi ufacık bir yasaktan korkar hale gelmiş.

Yılmaz Güney, 'YOL'u bu olaydan esinlenerek yazmaya başlamış.

HERKESİN, BİR ANISI, VAR, HİÇ BİR ŞEY ANLATMAYAN YA DA ÇOK ŞEY, ANLATAN

Hangi ortamda olursa olsun Yılmaz Güney'den konu açıldığında, Onunla ilgili bir anı anlatılmasın, mümkün değil!

Tiyatro sanatçısı arkadaşım Şafak'ın yeni açtığı sahaf dükkanında karşılaştığım, Adana'lı genç bir insan bir taraftan kitapları karıştırıyor bir yandan da konuşulanlara kulak kabartıyordu. Sonunda dayanamayıp söze girdi.

- Yılmaz Güney'den mi bahsediyorsunuz?

Şafak:

- Hakkı Abi'nin Yılmaz Güney ile ilgili bir kitabı var.

- Bizim de Yılmaz Abi ile ilgili epey bir anımız var. Belki onları da duymak istersiniz.

- Ne kadar iyi olur.

- Biz de Adanalıyız ya. Çocukluğumuz hep onun filmleriyle geçti. O bizim idolümüzdü.

- Sonra?

- Öyle işte.

Adana'lı gencin anlatacağı hepsi buydu.

Bu benim için pek sürpriz değildi.

Çünkü aynı şekilde pek çok kez hiç bir şey anlatmayan anılar dinlemiştim. Ancak bunları hafife almamak gerekiyor. Bu hiç bir şey olmayan anılardan çıkaracağımız, çok şey var.

Ama önce onlardan bir kaç tanesini paylaşmak istiyorum.

Geçen yıldı. İzmir Kızlar Ağası Han'da bir kitabevine girdik. Kitabevi sahibi, doğulu bir arkadaştı. Yılmaz Güney ile ilgili bir kitabım olduğunu o sıra yanımda olan şu anda kim olduğunu anımsayamadığım bir arkadaş, söylediğinde:

KONUŞAN FOTOĞRAF

Size bir hikaye anlatayım o zaman, diyerek başladı konuşmasına:

Şimdi; bizim oralardan bir genç var. Hırsızlık yapar. Bir akşamüstü gözüne kestirdiği bir eve girer. Başlar sağı solu toparlamaya. Çuvalları doldurur. Bir başka odaya geçer. Işıkları yakar. Çevresine bakar. Duvarda Yılmaz Güney'in büyük boy bir fotoğrafı vardır.

Fotoğrafa bakakalır. Sonra birden fırlar kaçar oradan. Kitabevine gelir, durumu anlatır. İlave eder.

- Lo sen hırsız mı oldun? Demiş fotoğraf.

Yılmaz Güney konuşmuş. Onun konuştuğunu duyunca her şeyi bırakıp kaçmış, oradan.

Ama Yılmaz Güney'in sesini duyduğuna eminmiş. Yoksa malları almadan çıkmazdım evden, demiş.

Galiba bir daha da hırsızlık yapmamış...

Bu tabi hiç bir şey anlatmayan anılardan değildi!

BU, BAŞKA CUMALİ!

Kara Yaşar, arabasını park yerine, zeytin ağacının altına çekti. Ege'nin güneşinden korumalıydı arabayı. On dakika güneşte kalsın içine de girilmiyordu. Bu kez yanına, mahalleden Cumali'yi de takmıştı. Gel hem bana yardım edersin hem denize girersin demişti. Cumali için nerede sabah orada akşam. Hayır dememiş arabanın içine yerleşmişti bile. Akşam sergiyi açtıklarında Kara Yaşar arkadaşıyla tanıştırdı.

- Abi bu Cumali.

- İnce Cumali mi?

Güldü Kara Yaşar. Anlamıştı.

- Yok abi bu İncesi değil ama mahsus getirdim. Yılmaz Güney ile ilgili anıları varmış. Sana anlatmak istiyor.

Cumali, elini uzattı.

- Sizi tanıdığıma sevindim abi. Kitap yazıyormuşsunuz Yılmaz abiyle ilgili.

- Kitabı yazdım da şimdi geliştiriyorum

- Abi, benim Yılmaz Abiyle anılarım fazla.

- İyi ne güzel

- Abi bana bi üç yüz sayfa ayırsan iyi olur.

- Tabi tabi

- Şimdi şöyle abi. Ben, Mersin'de garajda çay ocağı işletiyorum. Bir akşam üstüydü. Bir araba kornası sesi geldi. Kafamı uzattım, baktım. Üstü açık bir kadillak. İçinde Yılmaz Abem yanında da Nebahat Çehre. Ben hemen fırladım.

- Buyur Yılmaz Abem, emret!

- Kardaş, anayola nereden çıkarız?

- Şu yolu takip et Yılmaz Abem. Dümdüz devam et. Sağa sola sapma, ana yola çıkarsın.

- Sonra?

- Sonrası gittiler işte. Bulmuşlardır yolu.

İnce olmayan Cumali'nin hiç bir şey anlatmayan anısı, bu kadardı...

Bu konuda bir başka anı da şöyleydi.

Bunlar benim karşılaştığım küçük parçalardı. Kim bilir daha önümüzdeki günlerde ne anılarla karşılaşacaktım?

Bunları da zaman zaman eklemek hoş olacaktır. Böylece gittikçe çoğalan güzel şeyleri de bir arada tutmak mümkün olabilecektir. Daha henüz karşılaşmadığım çok şeyler olduğuna inanıyorum. Kaybolan mektuplar da olduğu gibi, o günlere tanıklık eden, yeni belgeler de ortaya çıkabilir her an.

Masa üzerindeki deftere bir şeyler yazdığımı gören gümüş dağıtımcısı Semih sordu:

- Hayrola abi ne yazıyorsun?

- Bir şeyler karalıyorum.

- Roman falan?

- Yok... anılar diyelim.

- Sen ordudan ayrılmıştın değil mi abi?

- Ayrılma değil atılma.

- Ne rahat söylüyorsun.

- Ne olacak?

- Orduda kalsaydın daha iyi olmaz mıydı?

- İstesen de kalamazdın. O günler bir başka günlerdi.

- Maaş falan, emeklilik?

- Yok bir şey. Biz canımızı kurtardığımıza şükrediyoruz.

- O günleri anlatıyorsun yani!

- Bunlar Yılmaz Güney ile ilgili.

- O da mı vardı? Ah benim de anılarım çoktur, abi, Yılmaz Abi ile...

- Anlatsana.

- Şimdi abi... Biz yedek subaylığımızı yapıyoruz. Dediler ki siz bir süreliğine ilçelerden birinde yatacaksınız. Öğrenciler gelecek burada yatacak. Bizi götürdüler, uzatmayayım.

- Kaç yılında oluyor bu?

- Yıl altmış yedi olabilir yanılmıyorsam. Kesin değil ama yalnız hatırladığım kadarı ile o yıllar. Şimdi söyleyeceğimden çıkarıyorum, zira. Uzatmayayım bizi götürdüler arkadaşlarla birlikte. Akşam olunca koğuşları gösterdiler. Yorulmuşum kendimi attım ranzaya, gözlerimi diktim tavana.

- Tavana dediysem, ranzanın üst tavanına. Ne göreyim ranzanın demirlerinde bir yazı. Yılmaz Güney 67/2 yazıyor. Abi o anda var ya kalbim yerinden oynadı sandım. Yani şimdi bu benim yattığım ranzada yatmış, Yılmaz Abi. İçim bir hoş oldu. Çıktım dışarıya bir sigara yaktım. Çok sevinçliydim. Artık bana askerlik falan zor görünmedi hani. Ne demek ya benim yatağımda yatmış!

Askerlik, daha rahat geçmiş o günden sonra.

Bunun gibi bir başkası da, bir arkadaşına Yılmaz Güney ile çok anılarının olduğunu anlatan bir mahkum, şöyle değiniyor.

- Benim Yılmaz Abi ile anılarım çoktur.

- Şimdi şöyle yani... Benim bi tarihte sevkim çıkmış falanca

hapishaneye. Geldim, yerleşirken öğrendim ki Yılmaz Abim buradan yani ben gelmeden altı ay önce gitmiş başka bir hapishaneye.

- Sonra?

- O kadar abi.

Yılmaz Güney'li Günleri, bitirdiğimde, aslında bu hikayenin çok daha uzun ve soluklu olduğunu biliyordum. Yaşam sürmekteydi. Bu arada hiç ummadığım insanlardan, onunla ilgili önceden hiç duymadığım yeni bilgiler alıyordum. Hikayenin tamamlanması belli ki sürecekti… Öyle olması en doğalıydı. Bir insanı olduğu gibi anlatabilmek, olası görünmüyordu. Çünkü anlatırken bile o anda onunla ilgili yeni şeyler duyuyordunuz… Onları yazarken yeni duyumlar yeni bilgiler… Sürüp gidiyordu.

Sait Faik'in fısıldaması gibi 'yazmasaydım delirecektim' iç sesinizle karşı karşıya kalıyordunuz.

Kitabın üçüncü baskısı bitti ve yeni baskının ne zaman yapılacağı belli değil. Neden değil? Nedeni doğru dürüst bir yayın politikasının ülkemizde olmadığıdır.

Bir formül bulana dek Gazeteci arkadaşımın isteğini yerine getirmek en iyisi. Yeni çıkmaya başlayan bir gazetede tefrika... Belki böyle bir çalışmanın sonucunda da kitap kendiliğinden gelir. Yılmaz Güney'li Günler'in ilk çalışması oldukça kalın olmuştu. Bir yayıncının düşüncesine uyarak iki bölüme ayırdım. Şimdi okuyacaklarınız yarım kalan kitabın devam bölümüdür..

PARİS'TE NELER OLDU?

Yılmaz Güney'in Paris'te mutlu olmadığını önce, Nihat Behram'ın Milliyet gazetesindeki yazılarında bulmuştum... Olaylardan biri, Paris Emniyet Amirliği kapısında geçiyordu. Ve orada insanların gözü önünde yumruklaşmaya kadar giden bir tartışma vardı. 'Yasaklı Yıllar' kitabında ise bu kez bir gün önce yine bir mağazadaki Fatoş ile Yılmaz arasındaki başka bir olaya yer vermişti. Ve üstelik kitabın başından sonuna kadar da bir güvensizlik ortamında gelişen ilişkiler toplamı vardı.

1976 Yılının ortalarına doğru Güney film çalışmalarımı sonlandırmış bulunmaktaydım. Ve o güne kadar olan çalışmalarımızı hiçbir zaman ortaya dökmemiş bir avuç özverili insanla elimizden geldiğince işlerin düzgün gitmesine çalışmıştık. İşimiz bittiğinde de sessiz sedasız orayı terk etmiş ve yeni görev alacaklara bırakmıştık. Yapılması gerekeninde bu olduğunu, doğru hareket ettiğimizi dostlukların devam etmesiyle anlıyorduk. Bir insanın yanında sonuna kadar bulunmak zorunluluğu yoktu. Bir dönem birlikte yapılacak işler vardı. Yapıldı ve bitti diye bakmak ve ona göre hareket etmek gerektiğine inanıyordum… Zamanı geldiğinde ayrılmak… Sonra bir başka zamanda başka bir yerde yine yapılması gereken bir dost işi varsa bir araya gelmek. Dostluklar özveri ister çünkü.

Selimiye'de kaldığımız yıllarda, daha önce anlattığım, konuşmadığımız günlerin sonunda bir gün akşamüstü koğuşun kapısında beliriyor ve yapılacak yeni bir işi olduğunu söylüyordu... Salpa, dışarı çıkacak. Başımla işaretliyorum. Tamam.

İş başlıyor ve bitiyor. Herkes de yoluna gidiyor.

Böyle yapmadığınız zaman ne sonuçlar doğuracağını, Yasaklı Yıllar'da görüyorsunuz.

Yılmaz Güney ile ilişkilerin böyle yürüdüğünü anlamak için kahin olmaya gerek yok. O, Yılmaz Güney'dir. Ayakta kalabilmek için her şeyi yapacaktır. Bırakın yapsın. Onun yaptığı işler bize yeter de artar. Bir payımız varsa da ne mutlu bizlere!

Yoksa baştan yok dersin olur biter. İlla sen orada olacaksın diye bir şey yok ki. "İnsan Yılmaz Güney'i" okuduğunuzda bunu daha iyi anlıyorsunuz. Orada konuşanlardan biri, kaçma olayı ile ilgili anlatıyor...

"Ben her şeyi benim üstünden götürdüğünü sanıyordum. Herkes de öyle sanıyormuş. Halbuki; Yılmaz abinin burada beş altı koldan izlediği bir yol vardı. O, hepsiyle ayrı ayrı ilgileniyordu. Sonuçta; bu yollardan birini seçti."

Yılmaz Güney'i tanımak isteyenler için onun hakkında yazılmış tüm kitapları öneriyorum. Ben de kendi yazı serüvenimde hepsinden bilgilerimi tazeliyor ve yeni bilgilerden yararlanıyorum.

Yılmaz Güney'li Günler'in devam yazılarından önce aklımda kalanları açıklığa çıkarmayı da görev olarak alıyorum.

Cihangir'de bir sabah vaktiydi. Firuz Ağa kahvesinin önünden geçerken, ağaçların altında oturmakta olan Yalçın Küçük Hoca'yı gördüm. Fotoğraf çekimi yapılıyordu.

Selam verip yaklaştım. Onların işine engel olmayacak bir zamanda, konuşma fırsatı buldum.

Yılmaz Güney kitabım için yurtdışı eksikliklerimin olduğunu anlattım. Bu konuda yardımcı olabileceğini söyledi.

Yalçın Küçük Hoca'mızı Karşıyaka festivaline getirmiştik, yıllar önce. Tanışıklığımız oradan kaynaklanıyordu. Şunu söylediğini anımsıyorum. "Yılmaz Güney'in Paris'teki çektiklerini anlattığımda, pek çok insan bu ülkede kalamayacak! Buna sürpriz isimlerde dahil!"

Can Dündar'ın "Yüz Yılın Aşkları" kitabında yine çok şaşırtıcı bir sahne vardır. İlgi duyanlar kitabı bulup meraklarını giderebilir.

Yılmaz Güney için Paris bin bir yüzlü şehirdir. Bu, Yunan Bıçağı öyküsünün başlangıç cümlesidir. Bununla ne demek istediği ise ortadadır. Yurt dışına çıktıktan, yani özgürlüğüne kavuştuktan sonra, pek çok kimse sanır ki rahatlamıştır. Artık istediklerini düşündüklerini rahatça gerçekleştirebilecektir. Esas olan ise her şey daha yeni başlamaktadır. Zorluklar şimdi vardır. Türkiye'deyken ya da hapishanede iken her şeye egemendir. Hapishaneler bilmediği yerler değildir. İnsanları tanımaktadır. Onların ne yapacağını onlarla nereye kadar gidileceğini az çok bilir.

Ama Paris öyle midir?

Orada bildiği tanıdığı ne varsa yerle birdir. Düşünemediği ölçüdedir her şey. Tanıdığı bildiği insan artık aynı insan değildir. Çünkü orası bin bir yüzlü bir şehirdir. Orada her şeye hazırlıklı olmalıdır. Her şeye şüphe ile bakar. Bugün ile yarın arasında çok şey değişir. İnsanı bir sigara için satarlar. Söylenen sözlerin verilen vaatlerin bir değeri yoktur. Doğunun kendine özgü kuralları burada yoktur. En yakınındaki arkadaş bir gecenin sabahında ortadan kaybolur. Kaybolmanın nedeni yoktur. Öyle olması gereklidir. Daha sayfalarla yazılabilecek oluşumlara gebedir her şey. (Bir

yıla yakın yaşadığım yurt dışı serüvenimde benzer olayları aynen yaşadığım için bunları rahatlıkla yazabiliyorum.)

İşte böyle bir yerde dünyaya meydan okumaya kalkışmak pek kolay olmasa gerek.

Yılmaz Güney bunu başardı?

Bütün dünya gördü!

Cannes Film Festivalinde yumruğunu kaldırdı.

Türkiye toplumunun gördüğü en büyük ödülü, ülkesine getirdi.

Yılmaz Güney'i yaptıklarıyla ettikleriyle değil… Ortaya koydukları ile değerlendirmemiz gerekiyor. Her şeyi ile ortadadır. Filmleri, yazıları, romanları öyküleri… Ödülleri…

Kim ulaştı şimdiye kadar bütün bunlara? Aradan bu kadar zaman geçti insanların ona karşı sevgisi biraz olsun azaldı mı? Halkımızın onun resimlerine, fotoğraflarına nasıl içten sevgiyle baktığını görmüyor musunuz?

İşe yine tv'de bir program şu saatte onu anlatıyorlar.

Can dostu Tuncel Kurtiz konuşuyor.

Bazı insanların yaşamları da tersine onun başarısızlığı, onun bilmem nelerle uğraştığı ile ilgili. Bu da onların var olma nedeni. Bunun için, Yılmaz'a düşmanlar... Bunun için burunlarından soluyorlar!

Bunları ortaya çıkarmak da onu sevmenin bir gereği.

İlerleyen bölümlerde sanıyorum bu konuda epey doküman ortaya çıkacak.

Yolumuz oldukça uzun.

Aklımda onunla ilgili eksik kalanları tamamlamak var.

Paris için yolumuz uzun.

İnsanlara dair söyleyeceklerimize daha var.
Sırası geldikçe her şey yerli yerine oturacak.
Ona inanıyorum.
Şimdi eksiklikleri tamamlama zamanı.

KERİM ABİLER İKİ AYRI KİŞİ

Yılmaz Güney'in iki Kerim Abisi vardır. Biri, Şeref Ünal'ın anlattığı. Kayseri Cezaevi… Yıl 1976 yaşlı Casus… Onun da adı Kerim Abi'ymiş. Yeni öğreniyorum. Hani; Yılmaz Güney'in eşyalarını sakladığı yaşlı mahkum. Adına, Yasaklı Yıllar'da rastlıyorum. Kerim Abi, hapisten çıktıktan sonra Güney Film'e geliyor. Çalışmaya başlıyor. Yaşam deneyimi oldukça zengin… Yararlı işlerde bulunuyor. O günler olağanüstü günler. 12 Eylül yaklaşıyor. Filmlerin dışarı çıkarılmasında ya da insanların yurt dışı kaçışlarında rol oynuyor.

Yılmaz Güney'in kaçışında da galiba en güvenilir insan. Yılmaz Güney kaçış noktasında onu bekletiyor.

Sonraki günlerde yalnız bırakıldığını söylüyor. Sonuçta ise bir zaman sonra, O da Paris'te Yılmaz Güney'in yanında ortaya çıkıyor.

İkinci Kerim Abi ise, gençlik yıllarında levent'te oturduğu sıralar Yılmaz Güney'in komşusu. İşten yorgun argın döndüğü sıralar, tam oturup ertesi gün için çalışmaya başlayacakken ortaya çıkıyor. "Yahu, Yılmaz'cım dünya işleri bitmez hele gel iki kadeh atalım" diyerek zamanını yok eden bir sevimli adam.

İkinci Kerim abi bu tavrıyla sevimli ama insanın zamanını yok eden bir kişilik olarak görünüyor. Yılmaz Güney tarafından hikayeleştirilip duvara asılıyor. Çünkü hapishanelerde zaman önemli. Kalabalık ve devamlı gelen giden bir şeyler soran, muhabbete gelen boş boş konuşan insanlar çok. Bunları önleyebilmek ve aynı zamanda kimseyi kırmadan halledebilmek için, Kerim Abi'nin öyküsünü yazıp duvara asıyor. Düşünüyor ki bu hikayeyi okuyan durumu anlayacak ve onu çalışmaları ile baş başa bırakacak.

Ne gezer? Şimdi gelip okuyorlar ve aynı şekilde "Ne Kerim abiler var değil mi abi" diyorlar… O da "Evet Kerim Abi" diyor.

Kerim Abi'den bahsedişimden kasıt tamamlayıcı bilgi olması. Böyle böyle onu olduğu gibi anlatmaya devam etmek istiyorum.

Bu konuda daha geniş bilgi Şehmus Güzel'in "İnsan Yılmaz Güney" de.

Kitapta kayda değer bir bilgiyi, Öğretmen Bahattin Güneş veriyor… "Benim kaçışında hiçbir fonksiyonum olmadı. Kaçışını biliyorum ama anlatmak bana düşmez. Kaçışını Yılmaz abiden dinlemedim. Yılmaz Abi, ketum bir insandı. Öldükten sonra bir fotoğrafın parçaları gibi monte edilmeye başladı bu. Herkes bir şeyler anlattı. Anlatan da "Her şeyi tek benimle götürdü" diye anlattı. Aslında bana sorarsan ben de o ilişkiyi sırf benimle götürdü sandım. Ölümünden sonra bir çok arkadaşla görüştüm. Ve baktım ki kolaj. Yılmaz Güney herkesle ayrı ilişki götürdü. Ve herkes de bir tek kendisiyle götürdüğünü sanıyordu. Oysa herkesle ayrı ayrı götürmüş. Ama biriyle gerçekleştirmiş. Dediğim gibi bir çok ihtimalleri beraber bulundurarak. Yani satranç deyimiyle tek bir at üzerine oynamamıştı. Her zaman işi bir çok atla götürürdü. Yani bir çok olasılıklar, bir çok kaçış planları kurmuş ama, bunların her biri kendi mecrasında akmış, öbürüyle çakışmamıştır."

Paris'e gelmeden önce biraz daha gerilere gidelim. Anlatacak

o kadar çok şey var ki nereden başlamam gerektiğini zor buluyorum. Ona dair yazmak istediklerim her gün biraz daha çoğalmakta, birikmekte.

Hazır olan devam yazılarına geçmeden önce bir iki şey daha ekleyeceğim.

Bunlar belki okuyucu için çok önemli olmayabilir… Onu olduğu gibi anlatabilmenin direk yoludur. Ya da yazdığı mektupları ve yazıları gözden geçirerek, bir karara varmak olasıdır.

Ben, birinci yolu seçiyorum. Onun yaşamındaki küçük şeyleri anlatarak yola devam etmek…

Yavuz Çanak emekli bir öğretmendir. Yılların yorgunluğunu bir kıyı kasabasında ailesiyle geçirmekte, bahçesine diktiklerini, yetiştirmekle uğraşmaktadır. Geçtiğimiz günlerde bir hafta sonu kaçamağı yapıp ziyaretine gittik. Deniz güzeldi. Akşam güzeldi. Rakılar güzeldi. Sohbet de tabii olarak güzel olacaktı. İki eski dost bir araya gelince eski günleri yad etmekten başka ne yapar? Biz de öyle yaptık. Odur şudur derken Yavuz hocanın o yıllarda D koğuşunda kaldığı ortaya çıktı. D koğuşu aynı zamanda Yılmaz Güney'in koğuşu. İşte yine küçük bir öykü size.

Birdenbire bir ses koğuşta dalgalanıyor.

- Kalemlerim kalemlerim!

Herkes sesin geldiği yöne bakıyor. Sesin sahibini biliyorlar ama ne olduğunu anlayamıyorlar. Aynı ses yineliyor.

- Kalemlerim kalemlerim!

Birisi soruyor:

- Ne kalemleri abi?

- Kalemlerim yok!

- Yılmaz Abi sakin ol. Buluruz şimdi.

Arıyorlar soruyorlar kalemler gerçekten yok. Yılmaz Güney'in

kalemlerine verdiği değeri herkes bilir. Onun için gerçekten her şeyidir kalemleri. Onları özel olarak getirtir. Özene bezene kullanır. İnci gibi küçücük harflerle çizgili defterleri doldurur. Onun yaşamı budur. Herkes uyurken o çalışır. O yüzden kalemlerin yok oluşu önemlidir. Huzursuzdur. Yerinde duramaz. Sıkıntısı vurur yüzüne. Yanında yatan arkadaşı şaka yapmıştır. Şimdi söyleyemezler de. Sonuçta araya insanlar girer şaka yapıldığını söylerler.

- Yapmayın arkadaşlar ben böyle şaka istemiyorum. Kalemlerimle şaka yapmayın…

Şakayı yapanın adını burada vermeyeceğim. Sonra Onunla birlikte Ankara Kapalı Cezaevi'ne beraber ziyarete gitmiştik. Hikayeyi yeni öğrendim. Bunu aynen küçük bir senaryo diyebileceğim güvercinler hikayesine benzetiyorum. Orada da yaşlı bir adam bağırıyordu.

- Güvercinler güvercinler…

Kalemler, kağıtlar ve kitaplar konusunda çok hassastı. "Ben onların mülkiyetinden yanayım" diyordu. Bunu, onu anlatanların hikayelerinde sık sık görmek olasıdır.

Geçen yıllardan kalma bir başka küçük hikaye daha…

Hiç kimselerin geçmediği, arnavut taşları döşeli ağaçlıklı bir yol üzerinde kimselerin girip çıkmadığı eskiden birahane olan bir kitabevindeyiz. "Duvar kitabevi" yazıyor ahşap levhada. İçeride yine ahşaptan yapılmış raflar ve birahaneden kalma küçük, şirin masalar var. Raflarda ve masalarda gelişigüzel yerleştirilmiş kitaplar. Az sayıda olan kitaplar her yeri dolu göstersin diye serpiştirilmiş gibi duruyor. Yazın, güneş; öğleye doğru dükkanın içine bir vuruyor ki durulası değil. Müşteriler belki de bu yüzden girmiyor içeri. Arada bir giren olursa raflara bir göz gezdirdikten sonra hiçbir şey sormadan dışarı çıkıyor.

Bar olarak kullanılmış bir bölüm, kitap raflarını arka bölüm-

den ayırıyor. Arka bölümde geceleri yatak olarak kullanıldığı anlaşılan bir somya dağınık çarşafı ile öylece duruyor. Şişme bir bot duvara dayalıdır. Çanaklar, çömlekler bardaklar tavalar uzun süredir yıkanmamış vaziyette bekliyor.

Yazları sadece denize girebilmek için Marmara denizinin kıyısındaki bu kıyı kente bir süredir gelir gider olmuştum. Burayı bir depo olarak kullanacaktım. Bir yerlerde de stantlar açarak yaşamımıza devam edecektik. İlk yıl, geceleri kamplara gidip gelmeye başladım. Zaman içinde dükkandan içeriye insanlar, kitapseverler girmeye başladı. Sohbete takılanlar çoğaldı. Yavaş yavaş da satışlar ufak tefek arttı.

O zamanlar elimde kalan Yılmaz Güney'li Günler kitabı ile ilgili küçük muhabbetler oluştu. Kitabın yazarı olduğum anlaşılınca merak ve ilgi daha çok arttı. Üç genç kız gün aşırı gelmeye başladı.

Sonra bir gün içeriye dev gibi bir adam girdi. Uzun boylu zayıf, kemikli, esmer bir adam. Adamın yüzünden belli, yaşamın darbelerini yemiş, acılarını sırtında taşımış. Söze girdi. "Kızlarım bahsetti sizden, kitabınızı gösterdiler. Sizinle tanışmaya geldim." Yalansız dolansız dobra bir adama benziyordu… Konu konuyu açtı. 12 Eylül'ü hapishanede geçirmiş. Yalnız geçirmekle kalmamış… Bütün işkenceleri tatmış. İşkenceyi anlatırken sanki her şey doğalmış gibi konuşuyor. Bir avukattan bahsetti. Genç bir adamdan. Üstelik düşünce olarak bizler gibi değildi. Ona karşın bizleri savundu. Çok büyük bir mücadele verdi. Kafa tuttu. Bir adım geri atmadı. Sonunda, onu bir asansör boşluğundan attılar.

Şaşkınlık içinde yeni tanışmış olduğum adamın yüzüne bakıyordum. Devam etti. Sonra mapusta olduğumuz sıralarda bir gün duyduk, Yılmaz Güney'i getirmişler. Kimseyle görüştürmüyorlar. Çok sıkı güvenlik tedbirleri almışlardı. Biz o zamanlar

içerde çok kalabalıktık. Bursa hapishanesi tıklım tıklım. Yatacak yer bulmak olası değil… Sonra avludan bağırışlar duyuldu bir gün. Fatoş hanım'dı. "Yılmaz'ı getirdiler. Görüştürmüyorlar! Bize yardım edin…" Bütün mahkumlar o anda toplandı, direniş başladı. Kapının arkasına barikat kurduk. Ateşe verdik her tarafı. Akşama doğru haber geldi. Yılmaz'ı görüşe çıkarmışlar. İmralı'dan getirmişler. Geldiğinden haberimiz olmamıştı. Orada fazla tutmadılar. Isparta'ya naklettiler. Yılmaz gittikten sonra idare tekrar bize döndü. Direnişe katılanları kırıp geçirdi… Haberi oldu mu, bilmiyoruz. Önemli de değil zaten. Çok seviliyordu. Öl desen ölecek insanlar vardı.

Yılmaz Güney'in İmralı'dan götürülüşünü, Kenan Özcan şöyle anlatıyordu:

Korktuğumuz başımıza gelmişti. On altı kişiyi alıp adayı kuşatmış hücum botlardan birisine bindirdiler. Aylardan kasım. Sicim gibi yağmur yağıyor. Islandık, hava soğuk. Güvertede bekletiyorlar. Gece Mudanya'ya getirildik. Hilafsız belki yüz cemse vardı. Erler, Yılmaz Abi'yi görmek istiyor. Yüzbaşı "Ulen hiç mi artist görmediniz" diye bağırıp çağırıyordu. Buna karşın erler bize iyi davranıyorlardı, oturmaya yer açıyorlar, gülerek selam veriyorlardı.

Yılmaz Güney'in yaşam halkaları kendi kendine tamamlanıyordu. Dün yazılanlardan bugün ise tesadüf tanıklardan.

Yılmaz Güney ise bir mektubunda İmralı'dan götürülüşünü şöyle yazdı.

"Cuma günü silahların gölgesinde İmralı'dan ayrıldım. İki gece Bursa'da 'misafir' ettiler beni ve arkadaşlarımı. Sonra her birimizi bir yere dağıttılar. Benim kısmetime Isparta düştü. Şimdi Isparta Yarıaçık Cezaevinde'yim. Görevim odun kırmak. Bu göreve ben talip oldum. Yakında halı dokuma işi sırada… Güzel halılar dokuyacağım… Renkleri binbir tadı çağrıştıran halılar dokuyacağım.

Isparta 12 Aralık 1980

Yılmaz Güney ile ilgili hikayeler bitecek gibi görünmüyor.

Yılmaz'ın Adana'dan can arkadaşı Arif Keskiner ise pek çok şey anlatıyor. Umut filminin yurt dışına çıkarılmasında baş rol, onun… Yılmaz Güney ile olan arkadaşlığını büyük bir keyifle anlatıyor. Anlaşılan Yılmaz ile yaşadıkları, ona yetiyor. Karşılık beklemeden özveriye dayanan bir beraberlikleri olmuş. Uzun ayrılıklardan sonra bile bıraktıkları yerden devam edebilmişler. Sonuna kadar birbirlerinin arkalarında olmuşlar. Arkadaşlıkları, menfaate dayanmamış. Sürüyü beraber yapmışlar. Yol'u senaryo olarak sekiz ayda bitirmiş, Yılmaz Güney.

Tunç Başaran vermiş ilk ödemeyi. Sonradan bitirdiğinde "Size başka bir senaryo vereyim bunu ben çekeyim" diye haber yollamış. Önce Kızmış Arif Bey. O sırada Tunç Başaran ile ortaklıkları kalmamış. İşler bozulmuş. Son ödeme yapılamayacakmış! Böylece senaryo Yılmaz Güney'e kalmış.

Sonuç. ***Büyük ödül*** gelmiş…

Hilmi Baykal, genç havacı subaylardan. 12 Mart tutuklusu. Üç yıla yakın bir zaman içerde kalmış. Selimiye koridorlarında ilk sporu yaptıranlardan. Onun spor bilgisi ile yaptırdığı hareketler pek çok kişinin sağlıklı kalmasını sağladı. Her sabah düzenli olarak elli metrelik koridorda önce koşu ile başlatır ve sonra hareketlere geçerdi. Böylece spordan gelen bir dirilik güne moral ile başlamamızı sağlardı. Sonra duşlar alınır gazeteler gelmiştir. Gazeteler okunur. Yemekler gelir. Yemekten sonra yürüyüş. Kitap okumalar. Dil çalışmaları. Gün yetmezdi.

Yılmaz Güney, daha sonra gittiği hapishanelerde spor yaptı-

ran kişi olmuştur. Hilmi'nin katkılarını anmadan geçmeyelim. O şimdi İstanbul'da yaşıyor.

Yemek konusunda da hayli ilerlemeler kaydettiği gayet açık. Selimiye'de bisküvitlerden pasta yapardı. Selimiye askeri cezaevi olduğu için yemek yapma olanakları yoktu. Gerek imralı'da yemek yapma işinde oldukça ustalaşmış. Domates biber doğrarken görülen fotoğrafın ise yemeklerden daha ilerde olduğu aşikar. Kapalı cezaevinde ya da diğer cezaevlerinde yemek yapmayı öğrenme kurslarına öğretmen olmuş.

Selimiye günlerini yaşayan insanlar, şimdi nerede ne yapıyor? O günlerle ilgili neler düşünüyorlar? Bu çalışmamızda sırası geldikçe onlardan bahsetmek de hoş olacak...

O zaman şimdi Ege'nin aşağı kısımlarına bir uzanalım bakalım orada kimleri bulacağız?

Şair dostum Ümit Yaşar hem şairdir hem kaptan. Kaptan dediysem denizci olmasından. O kıyı kentinin liman reisi. Anadolu'nun en uç noktalarından birinde. Onu buluyorum. O diyor ki:

- Senin eski arkadaşların burada…
- Biliyorum. Onları görmeye gideceğim.
- Dur bir arayayım diyor. Ara sıra görüşüyoruz.

Telefon ediyor. Aradığını buluyor. Benim yanında olduğunu söylüyor. Telefonu uzatıyor.

- Görüş
- Merhaba Necmi Hocam, diyorum. Sizi görmeye geldim.
- Ne güzel sürpriz yaptın! Araban var mı? Diye soruyor.
- Yok, diyorum.
- Burası oldukça uzak. Senin gelmen zor olur. Sen en iyisi, bizi orada bekle. Biz, gelelim diyor.

Geliyor sonra. Sarılıyoruz. Kırk yıl sonra ve daha sanki dünmüş gibi. Ne güzel ne hoş bir karşılaşma bu…

Oradan ayrılıyoruz. Küçük bir meyhaneye geçiyoruz. Telefon ediyor. Necati ile Kamil'de buradalar.

- Onlar da seni görmek ister.

Bir süre sonra onlar da geliyor. Necati ile ilk kez konuşuyoruz. Kamil, askerlerden. O dönem havacılarından. Hapisten çıktıktan sonra haftalık bir derginin sahipliğini yapmıştı.

Necati ise o meşhur tünelin en önemli kazıcılarından. Necmi anlatıyor.

… Bizim, Niğde'de karar verdiğimiz gündü. Yılmaz Güney'den haber geldi. Ben de sizin gibi düşünüyorum. Sizin harekete katılıyorum. O zamanlar biz Mao çizgisini sürdürüyorduk. Niğde de olduğumuz zamanlar. Biz de bildirdik ki "Biz, artık o çizgide değiliz." Nasıl da kızmıştı, bize!

Necmi anlatırken bir yandan da gülüyor. Selimiye de Yılmaz ile satranç oynadıklarını anımsıyorum.

Necmi, Necati ve Kamil ile o günün öğleden sonrasında çok hoş bir muhabbet yaptık. Selimiye günlerinden 40 yıl sonra eski günleri anıyorduk.

Necmi ile Selimiye'de bulunmuştuk. İlk bölüm yazılarda anlatmıştım. Gençliğin liderlerindendi. O günleri en iyi anlatabileceklerin başında geliyor. O gün aradan geçen zamana karşın halen bilmediklerimizi tazeleme fırsatı bulmuştum. Büyük kavga diye geçen olayların başındaydı. B Koğuşunun kapısına gidip de konuşmaya fırsat bulamadan, İrfan Uçar tarafından durdurulmuştu. Ben:

- İrfan sen delirdin mi? Çekil aradan seninle işimiz yok, dedikçe. O,

- Burada kimse konuşmayacak! diyerek önümüzü kesti.

Sonra da olan oldu. Herkes Ona, Mustafa'ya ve Bingöl'e

vurmaya başladı. Kötü oldu ama yapacak bir şey yoktu. Sonra, Yılmaz'ın araya girişini ve daha büyük olayların oluşmasını önlediğini anımsıyorum.

Necati ve Kamil inşaat işleri ile uğraşıyorlarmış.

Aklıma oradan ayrıldıktan sonra, onlarla ilgili bir öykü yazmak geldi. Şöyle oluşturacaktım kurguyu…

İnşaat işleri ile uğraşan iki arkadaştırlar. İnşaatları yaparlar. Binalar dikilir. Sahiplerine teslim ederler. Sonra zaman geçer. Binaların altında bir tünel bulunur. Öykü orada biter! Onları tanıyanlar… Öyküyü anlar!

Marmaris'e döndüm. Bu yaz sezonunu burada geçireceğim. Point center'de bir sergi yeri ayarladı, Umur dostum. Bir kitap sergisi açtım. Fazla bir işin olduğu da yok. Masrafları çıkarsın, denize hasret kalmayalım türünden. Ahu Hetman'da (hastanedir) yine küçük bir köşe sergisi. Halkla ilişkilerci Öznur Hanım yardımcı oluyor.

Marmaris eski özelliklerini yitirmiş görünüyor. Doğa güzellikleri yerli yerinde ancak insan ilişkileri berbat. Akşamları sahilde dolaşıyorum. İnsanların yabancıları eğlendirmek için yaptıkları şaklabanlıklar, berbat.

Point Center' da ki sergiye bir akşam genç bir adam geldi. Kitapları inceliyor. Yılmaz'ın kitabına gelince duraladı.Eline aldı. İncelemeye başladı. Bir şeyler söyleyecek, söyleyemiyor.

Sohbeti açıyorum.

O da açılıyor.

- Burada Yılmaz Güney ile beraber yatmış bir arkadaşım var!

- Kim? Diyorum.

Bir isim söylüyor.

- Buradaysa tanışalım diyorum. O, elinde tuttuğun kitap bana

ait, diye ekliyorum.

Şaşırıyor.

İnanmak istemiyor…

- Ben o arkadaşı getiririm diyerek ayrılıyor.

O akşam yanında bir başka kişiyle geliyor. İkisi de bana biraz tuhaf bakıyor. İnanmamış bir halleri var!

- Benim adım Arif… Diyor yeni gelen. Sizin Yılmaz Güney ile ilgili bir kitabınız varmış öyle mi?

- Var.

Kitabı uzatıyorum. Hala inanmaz bir bakış üzerinde.

Kitaba bakarken bir yandan soruyor.

- Hapiste mi beraberdiniz?

- Evet.

- Nerede?

- Selimiye'de

- Ben de İmralı'da yattım, Yılmaz Abi'yle. Gazetelerde resmimiz de yayınlandı.

- Hangi gazetede?

- Birgün'de.

- Birgün'de mi?

- Evet.

- Gazete duruyor mu?

- Evde saklıyorum.

- Onu getirsene ben de göreyim.

- Yarın getiririm.

Ertesi gün yine iki kişi geldiler. Ellerinde Birgün gazetesi vardı. Aldım baktım. Gerçek… Yılmaz Güney Arif Erkuş ve biri daha…

Resimde daha genç görünüyor Arif Bey.

Öyle ya bu fotoğraf çekileli otuz yıla yakın olmuş.

- Bu yazı dizisi benim ama resimleri gazete koyduğundan benim bu resimle ilgim yok. O yüzden bilemedim…

Arif Erkuş, İmralı ile ilgili yeni bir hikaye anlattı.

Yılmaz Güney'in gelen ziyaretçilerine hava atmaya çalışan bir savcıyı anlattı. Sonra gelip özür dilemiş. Olay da kapanmış.

Daha geniş bir zamanda Arif Erkuş'tan yeni hikayeler dinleyeceğiz anlaşılan.

GECEYARISI TELEFONLARI

Geçen yıl içinde, bir gece yarısı, telefon çaldı. Heyecanlı bir ses arıyordu.

- Benim, dedim.

- Abi benim adım, M. Kitabın, elime yeni geçti. Okudum bitirdim. Eline sağlık abi. Ne mutlu insansınız abi, diyerek devam etti.

- Sağol kardeşim dedim. Buyur…

- Abi, senden bir ricam var

- Buyur elimizden gelirse

- Bir telefon etmeni istiyorum abi!

- Ne telefonu? Kime edeceğim?

- Abi bizim burada, Adana'da Yılmaz Abi'nin çocukluk arkadaşı var. Y. Ona etmeni rica ediyorum. Onun durumu iyi değil abi! Ona bir telefon etsen?

- Edeyim de ne diyeceğim?

- Abi, senden bir telefon alırsa iyi olacak abi. Bu günlerde durumu iyi değil. Kafayı yemek üzere. Senden bir telefon alırsa kendine gelir. Bu telefonu yap abi. Rica ediyorum.

Gece yarısı gelen bu telefonlar birkaç kez tekrar etti. Ne olduğunu anlamamıştım. Tamam diyordum. Sonra kesildi telefonlar.

Bir daha da aramadı. Ben de unuttum gitti.

Ama aklıma takılı kaldı. Arayan kimdi? Neden telefon etmemi istiyordu? Ben telefon edince ne olacaktı?

Günlük yaşama döndüm. Zaman zaman düşünüyordum. Telefon edenin sesi olsa olsa 30 yaşlarında bir gence ait olmalıydı. Yılmaz Güney'i sevdiği anlaşılıyordu. Sevmekten başka sanki onu yaşıyordu. Onunla nefes alıyor nefes veriyordu. Aradan geçen yıllara karşın hala onunla birlikte yürüyordu. Bunu başka türlü düşünemiyordum. Bir adamın ölümü üzerinden yıllar geçmiş. Yaklaşık olarak 30 yıla yakın bir zaman! Telefon edenin sesine yakışan zaman da aynı zaman gibi göründü bana. Ya da öldüğü zaman sekiz on yaşlarında olmalı. Kendisini muhtemelen hiç görmemişti. Bu kadar sevgiyi ise nasıl biriktirebilmişti?

Günümüz gençleri ile bazen konuşmalarımız oluyor. Beğeneni var beğenmeyeni var. Haberi olan olmayan...

Filmlerden tanıyanlar, filmleri beğenmeyenler var. Günümüz gençliğinin değer yargıları doğal olarak değişik… Bir yanda da onun bir resmini gördüğünde bakışlarından sevgisini hayranlığını gösterenler bir tarafta. Her şeye karşın onunla ilgili her gün bir başka haber bir başka bilgi gündemin değişmez maddesi oluyor.

Y. kimdi? Yılmaz ile ilgisi nelerdi? Çocukluk arkadaşı olduğunu söylemişti.

Yaşamda umulmadık tesadüfler hiç düşünmediğimiz zamanlarda karşımıza çıkıyordu.

Y.'nin kimliğini de bir süre sonra öğreniyordum.

DAĞ…

Y. Yılmaz Güney'in çocukluk arkadaşıdır. Acıları, sevinçleri, hüzünleri o çocukluk günlerinde birlikte paylaşmışlar. Aynı yerlerde çalışmış, filmler taşımışlar sinemalara. Bisikletlerle koşuşturmuşlar O sinema senin bu sinema benim. O yıllarda film kopyaları parça parça yetiştiriliyor. Bir sinemada birinci bölümü oynuyor. İkinci sinemada ikinci bölüm. Yetiştirmek için koşuşturuyorlar. Sinema ile o kadar içli dışlı olmuşlar. Filmleri onarıyorlar. Bazı yerleri kesiyorlar, tamamlıyorlar. Esas önemli tarafı. O filmlerde yaşıyorlar. Bir gösterim sırasında filmi gösteremiyorlar. Film kopmuş. Yılmaz çıkıp filmin sonunu sahnede oynuyor. Öylesine iç içeler sinemayla.

Aradan zaman geçiyor. İstanbul'a geliyor, Yılmaz. Ayrılıyorlar. Ardı arkası kesilmeyen mektuplarda yaşıyor arkadaşlıkları. Muş'ta Askerliğini yaptığı sıralarda yazdığı bir mektupta; ilk kez ona, yazıyor. Bir senaryo çalışması vardır. Miran'ı yazmaktadır. Miran, bir köyde yaşamaktadır. Köy, aşılmaz dağlarla çevrilidir. Miran'ın aşılmaz dağları aşmak gibi bir sorunu vardır. Çünkü oğlu hastadır. Oğlunu doktora götürmek için karlı dağları aşmak zorundadır.

Samet Behrengi'nin o unutulmaz küçük öyküsü "Küçük Karabalık'ı anımsatan, bir güzel öyküdür. Hem güzeldir hem

unutulmaz sahneleri olan.

Küçük Karabalık, Samet Behrengi'nin şah tarafından öldürülmesi ile ödülünü almıştır.

Dağ ise bir yaşamdır.

Öyküye devam edelim.

Bütün bunları yazarken Y.'den daha önce bahsettiğimi anımsıyorum. Yılmaz Güney'in Paris'te bulunduğu yıllarda bir arkadaşına gönderdiği bir mektupta şöyle yazmıştı. Sen oraların pamuğunu topla ben bankadan kredi alayım. Şöyle yapalım böyle yapalım gibilerden bir yazışmaydı. Şaşkınlıktan küçük dilimi yutabilirdim. O güne kadar İlk kez, Yılmaz'ın ağzından böyle bir şey çıkıyordu. Ticaret yapma durumları gelip çatmıştı sanki. Öyle yapmak durumunda kalmış gibiydi. Şu filmi yapıyorum yapacağım para gönderin diye işletmecilere haber saldığı günler, gelip geçmiş, yaşamak için ticarete dönüş başlamıştı, sanki.

Yılmaz Güney'in çaresiz kaldığı Paris günleri. İşte o mektup yazdığı arkadaşı, Y. idi.

Miran, dağları aşmak istemektedir ama köyün sahipleri düzenlerini bozacak yeni şeylere karşıdırlar. Aşılmaz deyip kurdukları düzeni sallayacak böyle bir girişime izin vermeyecekler, Miran'a yardıma kalkanların evlerini otlarını yakacaklardır. Yakanlardan biri hem yakım işine bulaşmıştır. Hem de kuran üzerinde yapmadım diyerek yemin etmektedir. Miran bunları görür ve insanoğlunun değişkenliğine tanık olur. İnsan ile ilgili düşünceler geliştirir. Bir insan hem bir işi yapmaktadır hem de yapmadım diyerek yemin etmektedir! Miran itikatsız olarak tanınır köyde. Hasta oğlunun dramı belki filmin ana unsuru olarak daha da öne çıkabilecek sosyal oluşumları taşımaktadır. Anneanne ya da babaanne, Miran'ın kör tazısını zorla oğluna öldürtür. Tazının öldürülme travması çocuğun hastalığı olmuştur. Artık nereye gitse ne

yapsa tazıyı götürüşü ağaca bağlayışı önce tetiğin düşmediği sonra düştüğü sahneler hasta çocuğun beyninde travma oluşturmuştur. Köylüler, itikatsız Miran için şöyle düşünür. Miran itikatsız. Allah onun gözlerini açmak için önce tazısını kör etti. Ardından canını uçurdu. Amma bu anlayışsız Miran, bunları görmüyor. Onun için ona yardım etmek doğru değildir.

Miran, hasta çocuğunu alarak, yola çıkar. Aşılmaz dağlara gelir. Dağlar gerçekten aşılmazdır. Çocuğu ölür.

Çocuğun ölümü geride kalır. Miran dağları aşmaya devam eder. Geriye döner. Çocuğun öldüğünü söylemez. İş, artık korkuların aşılması noktasına gelmiştir.

Yılmaz Güney, Dağ'ın hikayesini, askerlik yaptığı Muş'ta, 69 yıllarında düşünür. Yazıya geçirmesi ise çok sonraları olur. Isparta'ya geldiği 1980 senesinde.

Y. ANLATIYOR

Filmin kahramanı Miran'ı ben oynayacaktım. Zeki Ökten ile beraber Muş'a gittik. Mekan tespitleri yapıp Isparta'ya döndük. Beni oynamaya fazla istekli görmediği için çağırdı. Senaryoyu altı defa yere vurdu.

"Yavuz bu senaryoyu altı defa yazdım. Oyuncu olarak şu isimleri düşünüyorum" dedi.

Ben bilmiyordum ama Yılmaz hastaymış. Mide kanseri. 1979'da başlamış bana hiç söylememişti. Cezaevinden çıkmasına hemen hemen bir sene gibi bir süre kalmıştı ve bu konu kendisine öyle uygundu ki…

"Yılmaz, Miran'ın sosyalizm konusunda, doğu bloku konusunda çok güzel bir mücadelesi var. Bu senini oynamana çok uygun. Çünkü bu kadar sene içeridesin, halk senin hiçbir oyunculuk tavrını görmedi, bu konu çok uygun, beni fazla katma" dedim. Tartışmamız sürdü bu konuda ama sonra iki tane 7.5'ar yl hapis cezası daha geldi. Toplam 15 yıl… Cezaevinden çıkma olasılığı ortadan kalkmıştı.

Yılmaz Güney, yine Y.'a yazdığı bir başka mektupta da Muş'ta askerlik yaptığı sıralarda, şimdiye kadar yaptığı filmlerin en güzelini yaptığını söylüyor.

"ŞEYTAN'IN BEREKETLİ TOPRAKLARINDAKİ KURT-

LAR"

"Reji, senaryo ve oyun yükü altında bocaladım, ama öyle sanıyorum ki, Türk sinemasına kazandırılmış bir eser oldu."

Filmlerin isimleri zamanla değişime uğruyordu. Bahsettiği AÇ KURTLAR olmalıydı. Gerçekten, sinemanın en güzel filmlerinden biri olarak kaldı.

Yol filmi de uzun süre Bayram adı altında devam etti. Sonra duyduğuma göre yapımcı firmanın isteği ile YOL olmuştu.

Çocukluk arkadaşı Y.'a yazdığı bir başka mektupta ise, Adana Demirspor'a olan sevgisini dile getirir. 14 Mayıs 1973 tarihli bir mektuptur.

"Demirspor bu yıl birinci lige çıkarsa çok sevineceğim… Muharrem abinin çabaları boşa çıkmasın artık. Sivas yenilgisine üzüldüm. Bilir misin ki Demir Spor da ben çocukluğumu, ilk gençlik yıllarımın hüzünlü anısını buluyorum… İçimi ezen bir duygu taa tahta perdeli, tel örgülü Adana stadına kadar götürüyor beni… Külahta leblebi… Çekirdek… Zaman Gazozu… Atom Gazozu… Ve Toros Spor… Seyhan Spor… Kaleci Ferit… Toroslu Kamyon Behçet… Kaleci Recai… Seyhan Sporlu Sarı Tahsin… Ve Muharrem Abi'mizin gençliği…

Nedir bu boğazımıza düğümlenip, gözlerimizi buğulandıran duygu… Geçmiş günlere duyduğumuz özlemin anlamı ne? Nerede benim erik ve badem çaldığım bağlar? Nerede benim top oynadığım çocukluğumun arsaları? Çok selam söyle Muharrem Abi'ye yürekten başarılar diliyorum. İleride çıkmak kısmet olursa faydalı olmaya çalışacağım Muharrem Abi'ye ve Demir Spora.

Öperim hepinizi. Selam."

Yaşam kavgalarının verildiği o 12 Mart günlerinde, sporla uğraştığına kimin aklı erer?

Bu gün İstanbul'a kar yağıyor. He taraf bembeyaz.

Dün kitap stantına orta yaşlı bir adam geldi. Kitapları karıştırdı. Yılmaz Güney kitabını ayırdı.

- Onun gibi adamlar bu dünyaya çok seyrek gelir, dedi.

Adam hasta çocuğunu hastaneye getirmişti. Umutsuz bir vaka gibi anlattı. Ameliyata girmeden önceydi. Çocuğunun peşinden günlerce hastane koridorlarında sabahlıyordu.

- Kaç para? diye sordu.

Bu coğrafyanın insanları çok çekti!

Kitabı koltuğunun altına sıkıştırdı… Ameliyatın yapılacağı bölüme yöneldi.

Bana öyle geldi ki… Çocuğunun ameliyatı için Yılmaz Güney'den güç almıştı. Yılmaz Güney, kırk yedi yıla ne kadar çok şey sığdırmıştı…

1984 Yılında Paris'te ölümünden bu yana yirmi altı yıl geçmişti. Hala en sıcak duygularla insanların kalplerini ısıtmaya devam ediyordu. İnsanlar ondan güç almaya devam ediyordu.

Selimiye'de kaldığı yıllardan ise kırk yıla yakın zaman geçmişti.

Orada anlattıklarının ne kadar doğru olduğu ise yeni yeni ortaya çıkıyordu.

Şimdi düşünüyorum da anlattıklarının hepsi yaşamda karşılığını bulmuştu!